

ŽIVOT

KULTURNÉ – SOCIÁLNI ČASOPIS

PROSINEC – DECEMBER – GRUDZIEŃ – Nr 12 1966 – CENA 1 ZŁ

VESELÉ
PRIJEMNE
PLNÉ POHODY
VIANOCE
PRAJE
ÚV ČSKS
A REDAKCIA

Ticho.

Zvonár Kuliga pomaly vychádza na vežu, pevnou, skúsenou rukou chátá povrazy, obracia hlavu hore, sfaby chcel odmerať prvý úder železného srdca. Zvon ešte mlčí, ale medený kadlub, stenajúc v ložisku, sa už dvíha. A v dedine, čo leží v doline, nik nevie, že črtu zvonára Kuligu sa zbehli námahou, dosiahli vrchol tohto napäťia, z ktorého sa zrodí čosi neobývacné, že zvon práve teraz visí v mrtvom bode, že srdce príplilo k medenej stene a že teraz, práve teraz sa chystá prekročiť na druhú stranu.

— Bim—bam, bim—bam... — hučí zvon slávnostne, väzne, práve tak, ako slávnostne a väzne mlčí tvár zvonára Kuligu. A z tmavého otvoru veže letia odmerané stuhy zvukov po dolinách i vrchoch, po grápech i lúkach: letia ako stá malých zvončekov, jasajú, smeju sa i pláču, trasú sa i tvrdzo si razia cestu súmrakom, výnou schnúceho sena dalej a ďalej...

Sesťo i niekoľko rúk zmrtvie vtedy v práci. Hrable sa oprú o plecia diev, kosy prestanú vraždiť i zavádzne sviatok súmraku.

Nemý a tichý.

Len hore na úvratí svák Ignác sa zaháňa. Zaháňa a čuduje sa, že kosa ostrejšie svisti v tvrdej psiarke. Cuje i zvonenie, ale dnes sa mu ono pozdáva akési prázdne, hluché, akoby prichodilo z onoho sveta, kde sa už — nezvoní.

Nie. Svák Ignác dnes neskladá koso, ani neklaká. Uprene hľadí pred seba. Kosa odmerane svisti a za ním sa ukladajú dlhé riadky. Úvrat je vysoko. Naproti, v mori podnebínskych hôr, mizne červený kotúč slinka, červená žiara liže úvrat i zlirbenú postavu sváka Ignáca, potom pomaly travia, dočleiva, ale on tú zmienu nebadá.

Mysli...

Mysli na onú noc, keď bez slova rozlučky odišiel otec zo sveta. Bolo

v nej čosi úžasné — čosi také, že svákovi Ignácovi je fažko rozpamätať sa na všelijaké podrobnosti, čo sa ho vtedy tak nemilosrdne dotkli. Ležal na šope. Ruky mal založené pod hlavou, díval sa do trhliny na strechu, cez ktorú bolo vidieť kdesi závratne vysoko, a mysel na čosi veľmi vznešené, keď sa vo dvore ozval hrkot voza. Áno... Rozpamätať sa jasne len na trhnutie a zimomriavky, čo mu vtedy prebehli telom. Veľa ráz počul hrkot voza, ale tento bol akýsi zvláštny, nemilosrdný: budil nedobré tušenie.

Počúval a...

Ani teraz — po mnohých, mnohých rokoch — nevie rozlúčiť celú hružu ticha, v ktorom sa cudzo ozvalo jeho meno:

— Ignáč!

Ale keď zastal pred humnom, ani trochu sa nezačudoval, že vo dvore stojí voz, hrba ľudí a neznámy chlap s lampášom v ruke, ktorého svetlo sa nemilosrdne pripelilo na voz. To Ignácom vtedy nepohol a azda ani nebolo, keby sa tesne medzi neho a ten obraz nebol vrezal výkrik:

— Ježišu Kriste!

Áno. Ten výkrik akoby mu bol otvoril vnútro. Vtedy, čo sa mu už potom nikdy nepodarilo, naraz začal celý zmysel otocej smrti.

Ostatné nemalo zmyslu. Čo záležalo na tom, že Ludia spominali stínanie stromov, kolibiu drevorubačov, noc, vaunu, spánok a v nom klzanie zákerných plameňov po suchoch ráži, oheň a na konci vždy len tú tmavú škvruu — hroznú smrť v horiacej kolibe. Ukazovali mu aj opálenú otocev tvár. Načo? Bolo to násilné upevňovanie dojmov, čo otupili v nom cit a otrávili zbožnú dôveru v život.

Zo všetkého toho napokon nevyzmažateľne zostal v pamäti sváka Ignáca len začadený lampáš s úzkym cez voz prehodeným žltým pruhom svetla a trpký osteň matkinho výkruku-medzniaka, od ktorého sa začalo jeho trúchlivé tápanie v tmavých hlbinach života...

Hlas zvona doznieva a svák Ignác sa narovnáva. Marí sa mu, že okolo neho je pusto, hľacho a — akosi neobyčajne smutno. Dedia sa utopila v súmraku, len on stojí na úvratí v posledných zábleskoch vidna, čo od podnebínskych hôr padá ešte na řu.

— Hej, bože, bože, taký je život... — ticho si vzdychol a zabodol kossisko do zeme. Náhlym pohybom, akoby mal ešte veľa vykonáť, dotkol sa oskou kosy, vyhladenej sfä striebro, a zvučné „kifi-kifi“ letelo k lesu, kde sa rozobil na drobné kusy.

Svák Ignác priložil kosu k zemi, no nezahnal sa. Spomenul si na najtmavšiu kapitolu svojho života a — pred očami sa mu zahmnilo.

Áno. Pamätá sa... Ešte mu nezhasli v pamäti úryvky pochmúrneho „Circumdederunt me...“, ešte mal v nose zvláštny pohrebny pach, keď sa jednej noci s napaseným koňom vracal domov. Tá noc sa mu do duše zabodila akousi zvláštnou náladou. Práve chcel voviesť koňa do stajne, keď pod oknom zazrel tmavú postavu. Zarazil sa. Koňa nechal stáť, ticho ako tóna sa preplazil pod kôlnu, kde zastal a natiahol krk...

Velký, strieborný mesiac sa díval spoza cŕtene, dávajúc obrazu nezabudnuteľný výzor. Matka, opretá v okne o lakte, hľadela na neznámeho chlapa...

— Mariena, nerozmýšľaj, tak, — vrazil neznámy.

— Prečo?

A Ignác začul bezobsažný, tupý matkin smiech.

— To sú hlúposti, — znala odpoved.

— Prečo hlúposti?

Ignáčovi vrazil krv do tváre. Pochopil, o čo ide. V matkinom smiechu bola vyzývavá snaha náražkou na otca dozvedieť sa, čo už iste vedela, ale čo jej od toho chlapa dobre padlo počuť.

— Umrel a viac nevstane... Co ta po ňom.

Drsné slová sa Ignáca ukrutne dotkli. Zdalo sa mu, že sa na neznámeho vrhne, ale keď sa chcel hnúť, cítil, že nevládze.

Tej noci nespal.

Poníženie a hnev mu kmásali dušu.

A druhého rána, keď zastal pred matkou, bezohľadne vyrazil zo seba:

— Vy sa chcete vydávať?
Prekvapene pozrela naňho:

— No a? Co si myslíš, že tak ostanem?

— Teda cheste.

— Pravdaže chceme! — odvetila tvrdovo.

— A otec...?

Na odpoveď však nečakal. Pobúrený, zlostný vybehol do pitvora.

Svák Ignác stojí na úvrate, rozsírenými očami hľadí na podnebínke hory a spomína si, ako mlčal vtedy. Neponosoval sa nikomu. Nik nemohol povedať, že je planý. Mlčal, trpel a — poslúchal.

Ked sa matka vydávala, zašiel dôl, k rieke, hodil sa do kopy sena a odtiaľ hľadel na rozšírené okná, ako mestu dlhé pruhy dolu kopcom, horia oným sýtym svetlom, akým horel lampáš pri mrtvom otcovi. Riečka žblnkala v tme, hore otvárali dvere, lebo vtedy husle vždy živšie zajasali. A jemu... Jemu nikdy nebolo tak smutno, tak fažko na duši ako vtedy.

Niky!

Minulo pol roka, minul rok v pokoji. Ludia hovorila o šťastí, a jeho čosi trápilo, že sa s otčímom musí uspokojiť. Ale tento stav netrval dlho. Raz, keď sa vracal domov, začul pri dverách otčímov fažký hlas:

— Cheem čierne na bielom... Ja u vás nebudem paholkom.

Ked vkročil do izby, otčím stál pri matke s červenou tvárou a zatými päsfami.

Muselo sa čosi stať, lebo otčím prišiel potom tri razy za sebou opitý domov a matka mávala upukané oči.

Raz ju pristavil.

— Mamo, poviedzte, čo to chce?
— opýtal sa jej súcitným hlasom.

Ona chvíľu akoby vähala, lež potom sa s nepochopiteľnou tvrdosťou v očiach od neho odvrátila.

Vtedy sa v nom zrodilo nejasné tušenie, že čosi vykoná.

Pokojne pozoroval, ako gazdovstvo pustne, ba cítil až škodoradosť, ktorá upevňovala v nom toto predavzatie. So zvláštnou rozkošou chodil za otčimom, dávajúc pozor na každý jeho krok; hľadel, ako sa kôň vzpína, priviazaný o plot, a on, zaťatý, neúprosný, bije ho kolom. Stál na priedomí, vrýval si do pamäti každý jeho odporý pohyb a tešil sa, stáby vedel, že to všetko bude potrebovať.

Iba raz si umienil, že pôjde k nemu. Nie preto, aby ho zavrátil. Nie. Nech bije! Cheel od neho počuť niečo zlé, poburujúce. Pristúpil k nemu ľahostajne, ako k človeku odsúdenému na smrť, zachytil padajúce rameno a pokojne vystrekol cez zuby:

— Nebite!

Nevedel, ako mohol vtedy vyzerať, ale na otčimovu tvár sa pamätať veľmi dobre. Obrátil ju k nemu tou istou polohou, v akej ležal o týždeň neskôr.

— Rušaj! Baran... — zrúkol naňho.

Odišiel. A nasledoval týždeň trápeného ticha, v ktorom sa očakáva ono strašné neznámo, čo visí kdesi v priestore, ale svojou nepostrehnutelnosťou umrtvuje mozog.

Konečne 27. augusta 1873... (Na čas sa pamätať veľmi dobre, lebo ho pri súdnych rokovaniach počul najmenej päťdesiat ráz.) On sám už dva dni predtým skoro naisto mohol povedať, čo sa stane. Už dva dni predtým vedel, kde leží sekera, takmer si vypočítal, ako ju chýti, a ani najmenej sa nečudoval týmto myšlienkom. Mal pocit, že sa narodil s nimi.

V ten večer sa už na všetko zámerne pripravoval. Vedel, že nevyšiel náhodou na drevo pod okno, ale skôr náhodou sa stalo to, čo zazrel v kuchyni. Na vraždu možno nemysiel, ale nevylučoval, či by ju nebolo spáchal aj bez toho. Vedel, ako pomaly nahmatával nohami kraje polien, ako opatrne odchodil od okna a dával pozor, aby nezavádil o niečo a nevyrušil otčíma. Ba vedel viac vedel, že to, čo videl, nebolo príčinou, ale len prostredkom, ktorý ho utvrdil, ktorý mu pomohol dosiahnuť také duševné rozpoloženie, aby mohol zabít. No načas je zo všetkého bol ono zlodejské lezenie, podobné ruke, čo sa opatrne prikráda nad chrbát maškriacej muchy, aby ju tým istejce rozdrvila.

Ked' odchodil od susedov, hovorili, že je tma ako v rohu. Ale on videl veľmi dobre. Išiel iste, akoby mal vymeraný každý krok. S podobnou istotou sa v drevári zohol pod prah a ani najmenej sa nezáduval, keď tam našiel sekera a chytí ju práve na žiadnom mieste.

Skoro jasal, že ju má v ruke. Prebehol cez dvor opatrne obišiel sotva viditeľný voz a ocitol sa v pitvore.

Pohľad odchýlenými dverami do kuchyne bol hrozný.

V prvej chvíli zazrel len nafuknuté otčimové lica, ožiarne červeným, priam krvavým odleskom rozpálených uhlíkov, a akúsi fažku hmotu, visiacu nad nimi. Ked' si na tú chvíľu spominal, nevedel, čo bolo už prvé, či cit zachrániť matku, či zabiť otčíma. Ked' sa však lepšie zamyslel, neodvratne prišiel na to, že v jeho duši vládlo vtedy posledné. Áno... Svedčilo o tom i postávanie v pitvore, čudná radosť z pristihnutia pri čine a násilný, umele vyvolaný hnev, ktorý mu umožňoval vraždiť. Ved sa ľahostajne díval, ako otčím zbiera po zemi triesky a kladie ich na uhlíky. Triedky jasne vzblikli, tóne sa zakolísali, ožiarili bezvedomú matku, priviazanú ku kozubu, a pomaly, sťa podráždené hady, dviali sa k nej...

— Zdochneš ako ten tvoj predošly, — zúril otčím.

Potočil sa. Bol zrejme opitý. Ale on nechcel, aby nastalo kleisanie duševného napäťia. Potažkal sekuru, akoby mu jej farcha bola zvlášť príjemná. „Dost“ zvolal vysokým, cudzim hlasom a sekera dva razy klesla. Otčím sa zrútil ani podsatý. On oslobođil matku, ale vzkriesil ju už nestaci. Ponáhľajúc sa k nej s hrncom vody, potkol sa na otčimovom tele, a tu ho schytí taký strach, že musel vybehnuť z domu.

Vonku pršalo.

Stojac na priedomi, uťel si čelo, a vtedy si zrazu uvedomil, že to už nie je on; že on v tej chvíli prestal byť, že vzal na seba telo celkom iného človeka, čosi nesmierne fažké, nepoddajné a čierne, čo i v najväčšej tme vidno.

S'ropol.

Bežal dvorom, no jasne cítil, že z iby, kde zataf sekero tiahne sa za ním čosi ako nepretrhnuteľné ocelové lano, a on že je len obyčajné koliesko, ktoré ho predĺžuje, rozmotáva a vleče za sebou.

Potom nasledovalo rýchle ochabnutie.

Už nevedel, ako vyšiel na šopu. Hodil sa do sena, oči prižmúril a tak hľadel do tmy. Chcel si pripomenúť otcovu tvár, chcel sa pred ním ospravedlniť, ale jeho pamäť bola prázdnka ako humno na jar. Pod strechou kdeši vietor zavadol o hrdzavú kosu a pomaly ňou pohyboval. Boli to jediné zvuky, ktoré vnímal. Telo mu pri nich splynulo s tmou sena; sám ho nevidel, len tušil jeho skrivenú, strpnutú polohu.

Tej noci nemé, hrozné vedomie hriechu zlomilo v ňom všetku hrudosť. Ráno prišli žandári, zviazali mu ruky a odviedli ho...

A dnes?

Na úvratí je smutno. Súmrak hustne, padá na zem ako popol. Podnebínske lesy šumia, svák Ignác kľačí v pokosoch, ruky vystiera k nebesám a nalomený hlasom volá:

— Prečo, bože?

Odpovede napočuf. Ticho. Dolična sa premenila na čierne jazero. Strach veje od neho — strach a psí brechot, tichý ako myšienka. Tamhore však, nad hlavou, je ešte trochu svetla. Na veľkánskej bellasej oblohe sa trblice nespocitaťne množstvo hviezd.

Svák Ignác si nevdojak spomenie na nevestu. Chytrá sa prežehnáva, vstáva zo zeme, berie kosu a ponáhla sa do dediny.

Raz tiež tak išiel. S pečaťou vrahia na čele, v noci, tými istými lesmi, aby ho ľudia nevideli. Ked' si teraz na to pomyslí, trpkosť mu zviera srdce. Je presvedčený, že tam kdeši sa deje veľká nespravidlosť. Ved' ako...? Označia zrelé ovocie, zničia pôdu pod nohami, a potom ho hodia do života kážu mu rást v odcudzenej zemi. Aspoň v jeho živote tak bolo. Sesť rokov sa díval spoza mreží na svet, a keď ho napokon jedného júlového večera vypustili, prichodil mu celkom cudziby, sťaby ho delil od neho celý vek.

Ked' prišiel, po matke našiel už len zelený kopec v cintoríne. Pomedril sa nad jej hrobom, potom sa zatvoril do chalupy a skoro týždeň sa neukázať svetu. Hej! Keby sa všbec nebol musel s ľudmi stýkať... Stránili sa ho ako prašivej ovce, hoci svoj hriech si odpykal. A bol vtedy taký dobrý, tak rád by sa bol niekomu vyžaloval... Ale jeho srdce nikto nechcel, takže sa napokon zrickol všetkých nádejí. Utiahol sa a štyri roky žil v tvrdom kajani.

Po štyroch rokoch sa rozhodol oženiť. Kočko trpkosti a poníženia musel vtedy zhľtnúť! Ani jedna poriadna dievka nechcela iť zaňho. Napokon našiel akúsi, ale vzal si ju bez lásky. Bolo to úbohe man-

želstvo. Ako kľiatba vznášalo sa nad ním vedomie, že on je vrah a ona — nepočítavá dievka. Po dvoch rokoch sa im narodil syn. Len po pätnásť rokoch zbadal, že je to nie človek, lež duševný mráz, prisťasnutý, zgnavený farouch rodíčovského hriechu, na ktorý ho spolužíni už od kolísky upozorňovali. Tak aj vyrástol: kde ho hodili, tam sedel — bez slova, bez odporu. A tak sa aj oženil.

Svák Ignác sa teší, že na staré kolená bude mať pokoj, že po fažkých trampotách života si odpočínie a niekde v kútku cintorína ticho zloží ukonané kosti, ale...

Vtedy vošiel do dvora. Myšlienky utiekli od neho ako roj mŕtch pred dymom skutočnosti. Iba vtedy zbadal dom: čierny, tichý, so slabým odrazom strechy na oblohe. Okno hľadalo žlté svetlo na hrbu polien pod ním a na priedomí hnevne zavrácal pes.

— No, no... Dobre je, — tíšil ho. Kosu zavesil pod strechu, zaachkal a zhrbený vošiel po schodikoch do pitvora.

Dom stál na vršku.

Dolu, na juhovýchode, kde sa vršok rozlieval v rovinu, lenivo sa dvíha plný mechur slinka. Trasie sa, mení farby, svetlie, rozfahuje sa a začína horieť.

Svák Ignác otvára oči. Spod lavičky kope do nich ožiareny pysk vychodeného krpeľa. Pod oblokom krákoria sliepky a sem-tam zakiríksa kohút. Za drevennými stenami sa čoraz mocnejšie ozýva život letného rána, keď sa svák Ignác odhodláva, že vstane.

Dvíha ruku, odkladá pokrovec, ale bezvládne klesá na lôžko. A vtedy si spomína: už v noci vedel, že nevstane.

Z kuchyne strmo prichodi nevesta.

— Hore, dokosť treba! — volá naňho.

Hľadí na ňu zahmleným zrakom, chce čosi povedať, ale slová sa mu v hrdle menia na fažké kamene. Vie, že nevesta chce povedať: „Hore, umrieť treba!“, a to vedomie ho páli. Vystiera k nej ruky, sťaby ju prosí:

— Nie, Verona, ešte trochu... Ešte chcem žiť!

Nechápe.

— Co je vám zas?

— Nemôžem! Zle... Tu... — ukazuje svák Ignác na prsia.

Ale ona, tvrdá, nahnevaná, sfanuje z neho pokrovec a hlasom, v ktorom niet byťky súcit, volá:

— Dve na tri. Hore... Už. Pery sváka Ignáca sa trasú.

— Verona!

Prosebne hľadí na ňu, nesmelo vystiera ruku. V izbe je ticho, iba vonku kohútiky kikiríksajú. Nevesta hľadí naňho zamračená.

— Nevládzem. — skuhre svák Ignác prelomeným hlasom, ale vy-

schnutá, trasúca sa noha hľadá pod sebou zem.

Prichodí syn. Pozerá. Odvracia hlavu.

Aj dnes stojí svák Ignác na úvrate a tichý, zlomený hľadá na podnebínske hory. Aj dnes misne v zlatom prachu žeravu kotúč slinu a sváku Ignácovi je za ním smutno, sťaby sa už nikdy nemal vrátiť.

Tak ako včera, aj dnes...

Aj dnes.

Lenže dnes nečaká na zvonenie. V žiare zapadajúceho slinu odkladá kosu, kľačí si na zem, aby sa pomodlil „odpust nám naše viny“, ako sa modlieval celých štyridsať rokov svojho života. Vraždil. Ale kolko súmrakov i ranných rozbreskov za tých štyridsať rokov, toľko ráz dvíhal zrak k oblohe a prosil za odpustenie.

Svák Ignác kľačí na tvrdej úvrate, ako už kľačal neraz, ale dnes je v jeho polohe čosi neskonale smutné. Sedivé vlasy mu letia do očí, on spina ruky dvíha ich do výšky a volá:

— Pane, odpusť!

Zatína mihalnice, sťaby chcel z nich vytlačiť posledné kvapky slz, sťaby chcel v ich žeravom prúde roztopiť slová, čo mu tak tvrdzo odchodia z perí a... V tej chvíli je presvedčený, že nedaleko neho stojí kto — obrovská sila, ktorá hýbe celým svetom. Hmatá rukou, nafahuje sa za ňou a marí sa mu, že ju už drží.

— Odpusť, pane, odpusť! — prosí, načúva, ale...

Ponad neho sa valí len šum podnebínskych lesov.

Tak ako včera, aj dnes.

Aj dnes zvonár Kuliga zvoní.

Doliny, vrchy, lúky i grapy spievajú v súmraku. Zvuky sa predbehujú ako deti, smejú sa i pláču, potom sa pomaly vzdalujú, miznú, lež namiesto nich...

Co to?

V hustom letnom vzduchu ostáva visieť osamelý, kvíklivý hlas umieračika.

Ruky, čo sa práve prežehnávali, vahavo klesajú, a oči udivene hľadia pred seba.

Na tvaroch je zarazenie, na jazyku otázka:

— Co to?

A tu z cesty, s rukou pri ústach, do súmraku čudným, pretiahnutým hlasom volá známy na suseda:

— Počuli ste?

— Co?

— Svák Ignác... Svák Ignác už dokosil.

Posledné slovo, hoci celkom nevinné, sa rozlieva a súmrak pod ním akoby hustol — mení sa na fažkú, čiernu noc.

MILÓ URBAN

Dodržujúc staré tradice, scházmie se každého roku u štědrovečerního stolu. Září ozdobený stromek, voní jídla a rozlhájí se melodické koledy. Dělíme se oplatkem a přejeme si vše nejlepší. Chťeli bychom, aby se naše přání vyplnila, jsou v nich obsažena jen dobrá slova a jak víme, k dobrému to člověka láká jako včela k medu. Tím medem jsou pro rodiče zdravé a poslušné děti, které rostou jako smrk na úbočí. Tím medem pro babičku a dědoušku jsou dobrí rodiče, kteří splácejí starým svůj vědčený dluh. A pro děti, které ještě nechápu životní potíže, je medem právě ten stromeček s vánocními dárky a celá shromážděná rodina.

Pokoj lidem dobré vůle!

Tato slova, která se tak často v souvislosti s vánocními svátky opakují, příbraly specifický význam v naší současnosti. Mají ráz všeobecného přání, přání univerzálního pro staré i mladé, pro blízké i cizí. Jejich obsah je pochopitelný v každém jazyku. Vznáší se nad zeměkoulí, bez ohledu na její rozdělení umělými nebo skutečnými hranicemi. Pro lidi obývající území našeho státu mají slova o míru a přání míru obzvláštní význam. Po zkušenostech, které jsme

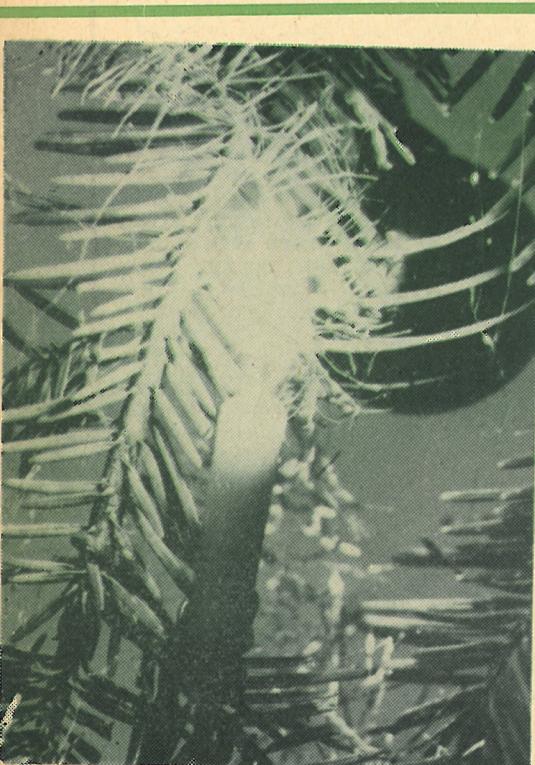
vynesli z posledních válek a na něž si dobře pamatuje dnešní pokolení jsou nejenom konvenční a symbole, ale skutečnou touhou. Mír — to je naše společné štěstí, štěstí každé rodiny. Chápeme to, cítíme, a proto u našich vánocních stolů budou znít slova „pokoj na zemi“.

Mír na zemi!

Zvláště nyní, když ve Vietnamu doutná oheň války. Ve chvíli, když sedíme okolo svátečního stolu, naše srdeč je naplněno neklidem, protože tam přece umírají lidé, trpí. Rostou v nás pocity soustrasti, solidarity a přejeme vietnamskému národu vítězství a rychlý konec války. Tyto otázky jsou nám velmi blízké, ačkoliv bojíšťe je daleko.

Snáší se soumrak, rozsvěcuje se hvězdy, nastává další štědrovečerní noc. Budeme veselí u besedeního stolu. Ať svátky probíhají v klidu, zdraví a radosti. Ať nám Nový rok, který přijde za několik dní, přinese stálý mír a splnění všech našich přání, veřejných i nejosobnějších. Učíme vše, co je v našich silách, aby se to vplnilo.

U ŠTĚDRO- VEČERNÍHO STOLU

NÁVRHY PREDSJAZDOVEJ KAMPANE

V januári roku 1967 bude sa konať ďalší v poradí celoštátny sjazd Československej kultúrnej spoločnosti v Poľsku. Delegáti české a slovenské menšiny zvolené na schôdzach miestnych skupín vyjadria na tomto sjazde problémy, ktoré predovšetkým zaujímajú menšinu. Už teraz dá sa častočne predvídať tématiku sjazdu podľa toho čo dominovalo v predsjazdovej kompanii. Celkovo dá sa povedať, že národnostná menšina živo diskutovala aktuálny stav organizácie a perspektív jej rozvoja. Súčasna kadencia ÚV Československej kultúrnej spoločnosti nebola žiaľ, podľa mienky členských mas etapou, počas ktorej organizácia dosiahla by výsledky, podľa svojich úloh a požiadaviek. Vyjadruje sa to stagnáciou, ktorá nastala v oblasti kultivovania českých a slovenských kultúrnych tradícií, v oblasti vonkajšej autority organizácie, ako aj možnosti jej verejnej pôsobnosti. Je taká mienka oprávnená? Na túto otázku odpovie samotný sjazd, najautoritaívnejším spôsobom. Predsa však motív, ktoré stvárnili túto mienku majú svoj pôvod v teréne, sú dôležité a nesmie sa ich podeceňovať.

Československá kultúrna spoločnosť je jednou z mnohých organizácií národnostných menšíni, ktoré pôsobia v ľudovedemokratickom Poľsku. Má zaistené tie isté práva a určené isté prostriedky pre vykonávanie bežných úloh vytvárajúcich zo stanov. To znamená, že inštancie a aktív ČsKS sú povolené, aby prakticky realizovali vytýčené ciele, zo spoločenského hľadiska dôležité. Pre konkrétnemu člena ČsKS to zasa znamená, že jeho organizácia zabezpečí mu všetky potreby v oblasti jeho požiadaviek z titulu národného povedomia. Tak by malo byť a takýto cieľ sledovali uznesenia straničkých a štátnych orgánov keď povolávali k životu organizácie národnostných menšíni. Tento zorný uhol je známy a uznaný za správny. Prečo teda v konkrétnom prípade ČsKS všeobecne smernice nezohľadňujú sa s praxou, s pocitmi členských mas? Prečo rodia pasivitu a neveru v perspektíve tejto organizácie? Je nutné pouvažovať či je to následkom fatálneho plnenia verejných úloh inštanciami ČsKS, alebo sú to iné príčiny znemožňujúce realizáciu týchto úloh.

Nespravným faktom, ktorý si zaslúži pozornosť je súčasné zužovanie sa okruhu tých oblastí, v ktorých v minulosti Československá kultúrna spoločnosť najaktívnejšie pôsobila. Tieto záležitosti vyzdvihovalo sa už dávnejšie i na minuloročnom národnostnom seminári v Nowom Targu — žiaľ po roku v najlepšom prípade nachádzajú sa opäť na východiskovom bode.

Prvou a základnou záležitosťou sú klubovne miestnych skupín ČsKS. Znizuje sa ich počet, rôzne sú príčiny toho, a tie ktoré jestvujú trpia na chronický nedostatok prostriedkov a programu. Posledne napr. bola likvidovaná klubovňa v Kacwine na Spiši (okr. Nowy Targ). Sugestie obecných národných výborov o koncentrovaní klubového života v jednej obecnej klubovni — neboli slovenskou národnostnou menšinou akceptované. Nechladiac už na nespravné práva tejto organizácie na vlastnej klubovni, samotná prax diktuje takéto riešenie. Príklad Zelów v ľaskom okrese (fórdzke vojvodstvo). Jestvuje tam a dobre pôsobi klubovňa českej menšiny obklopená mimoriadou a srdečnou

s'arcstlivosťou Mestského národného výboru v Zelove. Preto bolo by treba väčšie pouvažovať o obklopení mimoriadou starostlivosťou tejto základnej kultúrnej buňky ČsKS, ktorou sú klubovne.

Druhou základnou záležitosťou sú ochotnícke súbory ČsKS všetkých druhov. Aj tu zaznamenávame ich zanikanie, znížovanie aktivity. Lebo nemôžeme vždy hľadiť na túto záležitosť len cez obraz Łapsz Wyżnych, kde vďaka neúnavnému Augustynovi Bryjovi jestvuje dobrý umelcovský súbor. Ale predsa, čo je verejným tajomstvom i tento súbor má skutočné nedostatky. Staré hodobné nástroje, nedostatok kostýmov, ako aj nevyužívanie týchto v podujatiach s väčším významom — to sú základné nedostatky. V iných súboroch nedostatky sú generálne. A predsa v tejto oblasti, ako v ziajdnej inej bolo by možné dosiahnuť mimoriadnych výsledkov. Predsa Spiš a Orava, to je živý a bohatý folklór, ktorý miluje slovenská národnostná menšina a preto na tomto poli našla by najvýdajnejšiu stravu pre kultúrne a národné výzvite.

Sú tu tiež aj iné záležitosti popri ktorých Československá kultúrna spoločnosť nemôže prechádzať lhostajne. Predsa reprezentuje určité prostredie, a ono, ako každé prostredie je plné záležitostí, návrhov a poznámok. Na tejto pôde rodí sa spoločenský charakter organizácie. Vzniká dojem, že tento spoločenský charakter organizácie bol zatratený, čo určite ma vplyv na znížovanie jej autority. Veľa je v tom viny terénnych orgánov, ktoré pravidelne vymenávajú ČsKS pri zahajovaní všeobecných iniciatív, a tiež, čo je už nedostatkom, nestarajú sa tak, ako by mali o organizácii národnostnej menšiny. Vyniká v tom najmä novotarský okres, ktorý neviďa problém slovenskej menšiny v meritku na aké si to tento problém zasluží. Je to snaď pohodlná politika, ale nezhodná so smernicami centrálnych orgánov. Príklady takéto „politiky“ dali by sa násobiť. Napr. pozývajú sa predstaviteľia ČsKS na porady, slávnosti a iné okresné a obecné schôdzky, na ktorých sú prejednávané životné záležitosti pre túto oblasť, ktorých realizáciu zúčastňuje sa predsa tiež slovenská menšina? Reaguje sa účinne na návrhy a stažnosti týkajúce sa školstva alebo pôsobnosti cirkevných orgánov? Vybaľuje sa, podľa rozhodnutia ústredia, záležitosť dvojjazyčných nápisov? Prejavuje sa dočasné citlivosť na boľačky menšiny? Tieto otázky prelínali sa ako film na všetkých predsjazdových schôdzach a sú už tak všeobecné, že nie je možné nevšimnúť si to. Predsa úlohou terénnych orgánov je pomoc a budovanie autority Československej kultúrnej spoločnosti, ako organizácie, ktorá je členom Fronty Národnej Jednoty.

Januárový sjazd Československej kultúrnej spoločnosti určite tvorivo prejedná všetky problémy týkajúce sa českej a slovenskej národnostnej menšiny. Návrhy a uznesenia sjazdu budú po takej diskusii jasnomu inštrukciu pre nové inštancie i aktív. Preto je treba vyjadriť presvedčenie, že na súčasnu otázku „čo a ako dalej?“ sjazd a jeho smernice dajú konkrétnu odpoveď. Lebo sú tu všetky podmienky nielen pre odstránenie terajších nedostatkov, ale aj rozvinutie organizácie práce na takej úrovni, na akú si zaslúží charakter pôsobnosti tohto druha.

Zasadalo Prezídium ÚV ČsKS

Záležitosťiam predsjazdovej kampane Československej kultúrnej spoločnosti a zvolaní celoštátnego sjazdu bolo venované zasadnutie prezidia Ústredného výboru ČsKS, ktoré sa konalo 23. novembra t.r. v Krakove. Zasadnutia zúčastnili sa pozvaní predstaviteľia Administračného oddelenia KW PZPR v Krakove, prezidia WRN a prezidia MRN v Krakove. Zasadnutiu predsedal predseda Ústredného výboru ČsKS Ján Molitoris.

Obširnej diskusii sa zúčastnili: Augustyn Bryja z Łapsz Wyżnych, Jozef Bryja z Nowej Bialej, Franciszek Chalupka z Nowej Bialej, Ján Kovalík zo Zubrzyce Dolnej, Ján Magiera z Kacwina, Ján Ondica zo Zubrzyce Dolnej, Anton Pivovarčík z Kacwina, ako aj Adam Chalupec z našej redakcie.

V priebehu diskusie mimoriadna pozornosť bola venovaná takým problémom činnosti ČsKS ako: prehľbenie organizačnej práce a kultúrno-ovetovnej pôsobnosti Spoločnosti priamo v strediskach obývanych českou a slovenskou menšinou, užie ako doteraz spojenie činnosti jednotlivých ohnív Spoločnosti s problematikou školstva so slovenským vyučovacím jazykom, spoluúčasť pri organizovaní za spolupráce s osvetovými orgánmi kurzov slovenského a českého jazyka pre dospelých.

Boli tiež prejednané záležitosti starostlivosti o jednotlivé úseky práce ČsKS zo strany terénnych orgánov. Zdôrazňovalo sa, že ešte stále vystupujú — ako to pomenoval jeden z diskutujúcich — „zájomné sily“, ktoré sťažujú správnu realizáciu smerníc strany a štátnych orgánov v záležnosti plného zabezpečenia práv a potrieb Spoločnosti, ako aj slovenskej i českej menšiny v Poľsku. Taktiež sa zdôrazňovalo, aby stranie inštancie, ako aj národné výbory väčšou ako doteraz starostlivou obklopili jednotlivé miestne skupiny a obvodné výbory ČsKS, aby všetky ohníva Spoločnosti a ich aktív vo väčšom ako doteraz merítku podielali sa na spoločenskom živote českej a slovenskej národnostnej menšiny v Poľsku.

Mimoriadnu úlohu pripísalo tiež prezidium širšej ako doteraz popularizácií orgánu ČsKS, kultúrno-sociálneho časopisu Život, ktorý je jediným v Poľsku pre potreby menšiny vydávaným časopisom v česštine a slovenčine. Preto jeho predplácanie a popularizácia mali byť krajanskou povinnosťou všetkých členov Spoločnosti.

Prezidium rozhodlo, že volebná schôdza Obvodného výboru Spoločnosti na Spiši bude sa konať 11. decembra t.r. v Łapszach Wyżnych a schôdza Obvodného výboru na Orave 18. decembra t.r. v Jablonke.

Termín zvolania celoštátnego sjazdu ČsKS bol ustálený na 21. a 22. januára 1967 roku v Krakove.

Okrem toho predsedu ÚV ČsKS oboznánil účastníkov zasadnutia s odpoveďou kuratória Krakovského školského obvodu na návrhy Ústredného výboru ČsKS — v záležitosti zabezpečenia potrieb spojených so školstvom v slovenskom vyučovacom jazyku, vyučovania slovenčiny ako predmetu, prevádzkania kurzov slovenského jazyka pre dospelých, ako aj pomoci osvetových orgánov a Svazu polských učiteľov pri zapojovaní učiteľov na Spiši a Orave do kultúrno-ovetovnej práce Spoločnosti. Prezidium uznało odpoveď kuratória za predbežnu platformu pre ďalšiu diskusiu o horeuvedených problémoch, nakoľko situácia v tejto oblasti skutočne si vyžaduje konkrétnu a systematickú spolupôsobnosť.

K diskutovaným na zasadnutí problémom, a najmä v záležitostiach školsva so slovenským vyučovacím jazykom, dvojjazyčných nápisov a rozvoja klubovní umelcovských súborov Spoločnosti, za vojvodské orgány zaujal postoj predstaviteľ Administračného oddelenia KW PZPR súdr. Jerzy Mardyla. Prezidium s uspokojením prijalo výpoved súdr. Jerzyho Mardylu.

V súvislosti so schválením termínu zvolania sjazdu prezidium poverilo funkciu predsedu problémového podkomisie Jána Ondica zo Zubrzyce Dolnej. Plný sklad tejto komisie — povolaný plénom Ústredného výboru — a jej úlohy boli uverejnené v májovom čísle Života na str. 4 tento rok.

V súvislosti s prevedením inventarizácie ČsKS na koniec roku, prezidium povolovalo nasledujúce inventarizačné komisi:

Pri Ústrednom výbere v skade:

— Jozef Grigľák, Aniela Kurnatová a Ignáci Nižník.

Pri Obvodnom výbere na Spiši v skade:

— Augustyn Bryja, Jozef Bryja a Walenty Krzysztofek.

Pri Obvodnom výbere na Orave v skade:

— Lídia Mšalová, Jozefa Nováková, Ján Omylek.

Z DOMOVA A CUDZINY

POLÍCIA v Tokiu zatkla v novembri 5 obchodníkov živým tovarom, ktorí v priebehu posledných rokov predali do cudziny 250 neplnoletých Japoniek. PRÍSERNA povodeň postihla Benátky a Florenciu. Nenávratne boli zničené mnohé umelcové pamiatky. AMERICKÍ kozmonauti Lovell a Aldrin úspešne pristali po prevedení úloh na kozmickej lodi Gemini 12. V ŽELEZNICNEJ katastrofe v Českošlovinskej bolo ranených niekoľko osôb. Straty vyniesli jeden a pol milión zlatých. V BIAŁOWIEŽY budúci rok bude odozvaný do prevádzky moderný

hotel pre 130 osôb. DÁNSKI radikáli vyslovili sa za uznaním hranice na Odre a Nyse. PRI priležitosti 85 narodenín Paula Picassa bola otvorená v Paríži výstava 1000 jeho diel. BUDE vydaná pamätná kniha Kongresu poľskej kultúry, v ktorej o. budú prejavovať delegáti, uznania a rezolúcie. V MADARSKU pri Dunaji archeológovia objavili prvú v Európe sídlisko Avarov, ľudu gréckeho pôvodu. V NOVEMBRI konal sa v Sofii IX. sjazd BKS. I. tajomník bol opäťovne zvolený T. Živkov. AGENTÚRA TASS priniesla zprávu, že delegácia

sovietsko-čínskeho priateľstva musela prerušiť cestu po Číne a vrátiť sa do SSSR nakoľko čínska stránka sťažovala zlomyseľným spôsobom práce delegácie. V JABŁONNE pri Varšave stretli sa bývali tlačoví zpravodajcovia norimberského procesu. V SOVIETSKOM sváze bola 19. novembra vystrenená ďalšia umelá družica Zeme Kosmos-132. VO VOLBÁCH do bavarského Landtagu nehitlerovská strana NPD získala 15 mandátov. NAD FILIPÍNAMI prešiel uragán Nancy, ktorý spôsobil smrť 3 osôb, 21 osôb je nezvestných.

PRIPOMÍNAME!

„ŽIVOT“ V KAŽDOM DOME!

PREDPLÁCANIE I ZISKÁVANIE NOVÝCH CITATEĽOV JE KRAJANSKOU POVINNOSTOU KAŽDEJ ČESKEJ A SLOVENSKÉJ RODINY!

PREDPLATNÉ NA 1967 ROK A I. ŠTVRŤROK 1967 PRIJÍMAJÚ LEN DO 10. DECEMTRA T.R. VŠETKY POŠTOVÉ ÚRADY.

POZOR PREDPLATITEĽIA!

V JANUÁRI ATRAKČNÝ SLOVENSKÝ KALENDÁR ŽIVOTA.

PRZEPRASZAMY

Wydanie Nr listopadowego „Żivota“ zostało opóźnione z winy Drukarni. — Przepraszamy naszych czytelników za to opóźnienie.

Poniżej rozpoczynamy druk wybranych fragmentów przygotowywanej książki o Zelowie, która ukaże się nakładem Wydawnictwa Łódzkiego.

Wyjście czeskich chłopów z ziemi przodków po dyktowane było jednak nie tylko niechęcią do jezułów i niechęcią do kaprali. Popychała ich w obce strony również chęć życia na wolności. Chcieli mieć własną ziemię a nad sobą — tu na ziemi — tylko króla. Tym lepszego, że nie katolickiego.

Nie chcieli się natomiast zgodzić na plan pruskiego generała Kalksteina, którego oddziały okupowały ówczesne północne Czechy. Nie wyszli z ojczyzny razem z okupantem, ale wcześniej od niego. Rozliczywszy się przedtem — jako chłopi czynszowi — ze swymi dotychczasowymi panami, zniemczą szlachtą czeską.

Po spłaceniu powinności feudalnych wyszli z Nachodu do Dusznika, już po śląskiej, ówczesnej pruskiej stronie. A z Dusznika skierowani zostali do Ziembic. W 1749 roku przenoszą się Czesi z Ziembic w okolice Strzelina gdzie — dzięki funduszom zebranym dla nich przez Blanickiego* u kalwinów ze Szwajcarii, Holandii i Niemiec — nabuwają — (a nie dostają) za darmo, jak to im przykro) dwa majątki. W ten sposób powstaje Husinec, który nazwa się dziś Gęsincem, choć nazwa jego wywodzi się nie od nazwy poczciwego ptaka domowego, lecz od nazwiska spalonego na stosie w Konstancji mistrza Jana Husa. Później zakładają czescy chłopi w pobliżu Husinca Dolne, Średnie i Górnego Podiebrady (Gościęcice) a także osiedlają się w innych wsiach (Pęcę, Kuropatnik, Dębice).

Nie wszyscy jednak Czesi z Ziembic osiedli w okolicach Strzelina. Część z nich udała się na pogranicze śląsko-wielkopolskie, gdzie — między Sycowem a Kępkiem — powstały ich osady Velký (lub Bedrichuv) Tábor, Malý Tábor, a w latach sześćdziesiątych tegoż XVIII wieku również Czermiń.

W 1802 roku w okolicy Kepna i Sycowa oraz w okolicach Strzelina mieszkało już drugie i trzecie pokolenie. Ci, którzy w latach 1741 — 1750 opuścili ojczyznę (doszli potem do tych jawnych emigrantów również ucieknierzy, tak z побudek reli-

gijnych jak i z niechęcią do służby wojskowej) w 1802 roku już nacgól nie żyli. Na kupionej przez nich ziemi gospodarzyli obecnie ich synowie, wnuki i prawnuki. Należy pamiętać również o tym, że po 1752 roku powstało trzecie skupisko Braci Czeskich na Śląsku Opolskim: pod Opolem Bedrichuv Hradec (Grecz) i Lubin, pod Strzelcami Śląskimi Petrovice (Piotrogród). A pojedynczy Czesi osiedlali się potem i w innych wsiach tego regionu.

EDWARD MATUSZEWSKI

KUPNO ZELOWA

Pamiętać wreszcie warto, że osiemnastowieczny napływ osadników czeskich nie mogących pogodzić się z urzędowym katolicyzmem w kraju rodzinnym nie tylko spowodował stworzenie trzech zgrupowań czeskich kolonii (pod Strzelinem, Sycowem, i Opolem) ale też wzmacnił liczebnie czeską społeczność autochtoniczną w okolicy Kudowy (parafia Pstrążna — Stroužne). Drugim takim autochtonicznym regionem czeskim na Śląsku (nie licząc Cieszyńskiego) były okolice Racibórza — Głubczyce. W historii ceskiego Zelova poważną rolę odegrały jednak przede wszystkim osady czeskie pod Sycowem, Strzelinem i Opolem.

Wróćmy teraz do chronologii wydarzeń, w wyniku których na miejscu pańszczyźnianej wsi w dobrach Wielmożnego Józefa Świdzińskiego powstał czeski Zelov, którego właścicielem wg księgi hipotecznej w sądzie w Łasku (do dziś przechowanej) była Gimna Braci Czeskich.

A więc 15 listopada 1802 roku Waclaw Pytliczek spotkał się w Bachowicach z Wnym Aleksandrem Petrozelinem. Możliwie, że spotkali się w karcz-

mie, ale gdy odeszli do Czermiń, to udali się wprost do sołtysa Jana Pośpiszyła.

Umowę z 20 listopada 1802 roku, podpisali Czermińscy: Jan Matys, Waclaw Kulhanek, Maciej Jelinek, Marcin Korzinek, Waclaw Pytliczek, Jan Jelinek, Maciej Matys, Jan Polaczek, Jerzy Nauman, Jan Jelinek (drugi), Jan Ślama, Fryderyk Prowaznik, a jako świadkowie Marcin Buresz i Karol Nemeček.

Następnego dnia uzyskano podpisy innych kolonistów czeskich z pobliskiej wsi, natomiast w dniu 21 grudnia do przedsięwzięcia tego przyłączyli się in gremio mieszkańców Husinca i Średnich Podiebrad, w imieniu których podpisali się pod stosownym dokumentem Waclaw Srebrny i Waclaw Benes.

W tym samym dniu, w którym kładli oni swoje podpisy, w dalekim Zelowie umowę z Józefem Świdzińskim parafowało w imieniu Czechów czterech Janów: Pośpieszył, Polaczek, Jersak i Maciejka (Matejka). Bodajże z miejsca wpłacili oni pierwszą ratę w wysokości prawie 9000 talarów. W dwa dni potem sąd w Łasku zatwierdza akt kupna-sprzedaży.

Po wpłaceniu drugiej raty (5000 talarów — w dniu 1 lutego 1803 roku) osadnicy czescy przybywają już do nowych swych posiadłości. Dnia 23 marca przychodzi na świat pierwszy Zelovák. Był nim Jan Nemeček, syn Jana i Marii z Kumpoldów.

3 maja 1803 roku wpłacona zostaje trzecia rata należności (8227 talarów) a Wny Petrozelin uzyskuje zapewnienie, że za swoją „fatyge, czyli mitrege”, otrzyma prawo do areny „bez pieniędzy czyli darmo” na okres jednego roku.

W kilka dni potem z berlińskiego Gabinetu królewskiego Jan Pośpieszył otrzymuje reskrypt — najwyższą gwarnację niezawisłości i posiadania.

Wreszcie w końcu czerwca 1803 roku całe przedsięwzięcie zostaje pomyślnie zakończone — Wny Józef Świdziński otrzymuje czwartą i ostatnią ratę należności (3532 talary).

EDWARD MATUSZEWSKI

*) Waclaw Blanicki — pierwszy pastor Braci Czeskich, ex-minich częstochowski.

Pri príležitosti posledných všeobecných volieb rozpoznávali si naši najstarší občania na voľby v starom Uhorsku. Vtedy sa nevoloilo v obci a nie každý mal možnosť voliť. Podmienkou nebolo len tak ako teraz dosiahnutie plnoletosti. Aj predvolebný ruch bol iný. Ale nechajme rozprávať našich najstarších občanov.

Ked sa uvoľnilo miesto poslanca v starom Uhorsku, došla hodne zavádzas zo župného úradu v Levoči zpráva do obce o vypísaní termínu volieb. Nato sa zíšli v obci váženejší, zámožnejší a dávno nesúdlení občania na poradu, kde rozborali vážnosť a dôležitosť voľby poslanca a vzájomne si pozostávali, kto na tie voľby pôjde a kto nie.

Ked už hovoríme „váženejší občania obce“ myslíme to skutočne doopravdy, pretože v starom Uhorsku, podľa práva sa nemohli volieb zúčastniť všetci, ale len tí, ktorí sa aktívne podielali na správe štátu, trebars platením daní. Kto dane neplatil, nemal práva hovoriť do štátnej záležitosti, medzi ktoré sa rátali aj voľby. Ženy hlasovacie právo nemali, prečo to sa neskôr dozviedol.

Po obdržaní voličských preukazov z okresu, v dohodnutý deň sa vybrali občania z Nowej Bialej na cestu, aby volili. Hned v obci sa ich ujal korteš, ktorý v krčme pri pohostení ich oboznámil s kandidátom na poslance (obvyklé boli dvaja kandidáti). Poučil ich o rodokmeni kandidátu, akých slávnych predkov mal, aké zásluhy o štát si získali jeho predkovia — prípadne on sám atď., a v prestávkach pri víne a pálenke im usilovne vtlkal meno, koho majú zvoliť.

Ked voliči začali volať na slávu svojmu kandidátovi, vypravil ich korteš na cestu do vnútrozemia.

Takto prišli pešky alebo na vozoch do Jurgowa s výkrikmi na slávu svojho kandidátu, privítala ich dychová kapela, zase vošli do krčmy a pri volaní na slávu si popijali. Potom išli ďalej cez Podspady, tiež sa pripojila k nim dychovka a šli za krčmy. Cez Sarpanec do Spišskej Belej, s výkrikmi na slávu svojho kandidátu vošli na občer-

stvenie do kortešskej krčmy. Preukazali sa voličskými legitimáciami a rozkazali si pohostenie. Obsluha doniesla suché zemiaky a vodu. Pohoršili sa a predvolali si hned krčmára.

Potom mal miesto asi takýto rozhovor:

— Ako to, že my voliči sme dostali len suché zemiaky a vodu, kym iní tu prítomní jedia mäso a zapíjajú ho vínom?

— Vážení voliči, ráčia vedieť, tamtí volia toho druhého kandidátu. Ak budú ráčiť voliť toho dru-

FRANTIŠEK BEDNARČÍK

VOL'BY V UHORSKU

hého, budú rovnako obslužení ako ostatní tu prítomní. Náš pán kandidát je lepší a väčší pán, nezáčia sa hnevaj.

Na to zahrmelo na slávu druhému kandidátovi a na stole sa objavilo mäso a víno.

A tak to šlo, kym neprišli do Kežmarku. V deň volieb všetci voliči boli sústredení na jednom mieste a voľby sa konali vo veľkej sále. Na vyvýšenom mieste sedeli obidvaja kandidáti, za nimi na tabuliach viseli ich rodokmeny (aby sa voliči vedeli lepšie orientovať) a pred nimi boli postavené urny. Do nich hádzali voliči svoje legitimácie.

Po skončení volieb, komisia spočítala hlasy a vyhľásila víťazu. Na to všetci prítomní začali predvolávať na slávu, víťazný kandidát oväčiu opätoval. Medzičas porazený kandidát zmizol tak, že si to prítomní nastačili ani všimnúť.

Horšie to už bolo s návratom domov. Žiadne pohostenie už voliči po skončení volieb zadarmo

„Som rád, že sa s vami stretávam, Mc Cord“, povedal zdvorilo.

Muž vedľa neho prehovoril hlbokým, chraplavým hlasom: „Odkiaľ viete, že som Mc Cord?“

„To nie je fažko uhádnut“, odvetil sedovlasý chlap, „Ste presne taký, ako mi vás popísali: vysoký asi šesť stôp o štyri palce, zavalitý a hladko oholený.“

„Výčapník mi vravel, že ste slepý.“

„Som slepý už roky“, povedal cudzinec, „dosť dlho na to, aby mi slepota neprekážala. Ked som sa rozprával s výčapníkom, mal som nos vo výške jeho úst. Vdychoval som priamo jeho skazený, páchnuci dych. To znamená, že musí byť o niečo vyšší, ako já — povedzme, môže mať takých päť stôp a tri palce. Ked vchádzal do vašej izby, nezavadol o záves

nedostali. Obozretnejší a sporivejší sa zásobil cestou do Kežmarku udeným mäsm, slaninou, sušeným chlebom a pod., že im zásoby vystačili na celú cestu domov, ba špecialitami z cesty pohostili aj svojich najbližších. Tí, ktorí si mysleli, že rovnako bude postarané o občerstvenie voličov aj po voľbach, veľmi sa prerátili. Bud museli za všetko jedlo platí, alebo nádeníckou prácou si po ceste privyrobiť na obživu, čo bolo najčastejšie.

Tak sa stávalo, že i týždeň prešli, kym posledný účastník volieb došiel šťastivo domov.

Za neprítomnosti gazdu-voliča, celá zodpovednosť za udržiavanie hospodárstva spočívala na pleciach jeho ženy. Musela sa nielen postarať o domácnosť, dvor, ale aj o poľné práce, ktoré nemohli čakať až na manželov návrat. Za takýchto okolností, ženy samozrejme nemohli voliť — takto to vysvetlovali príslušné právne formule.

Po návrate volič referovali o svojich zážitkoch, poznatkoch a skúsenostach, dnes by sme to poviedali z dlhej služobnej cesty, na čo našli dosť významných poslucháčov. Či už medzi nich patrili aj ich vlastné ženy, o tom sa nehovorí.

A čo sa stalo s prepadnutým kandidátom? Predvolebná agitácia bola, ako vidno, veľmi nákladná. Náklady hradili kandidáti z vlastného vrecka podľa účtov, ktoré im krémári predkladali.

Vŕťať si stratu po voľbach vynahradil.

Takto bolo kedysi. Dnes, keď volič nemusí putovať až na okres a mladí ani nevedia o tom, že voláci volili len tí, ktorí niečo mali, kandidáti boli len tí, ktorí si to mohli finančne dovoliť, keď ani ženy nemali volebné právo, dobre je si pripomenúť staré časy preto, aby sme si uvedomili, akú ďaleku cestu sme všetci prešli od tamtých čias.

KORTEŠ — človek, ktorý v predvolebnej dobe nadháňal hlasy svojmu kandidátovi. Slovo mādarského pôvodu.

František Bednarčík
Nowa Biala

ZVUK

VÝSTRELU

Prišiel do mesta v deň, keď sa slinko vobec neukázalo a obloha bola taká šedivá, ako pramene v jeho vlastoch. Zoskočil z koňa pred výčapom pri skupine klebetiacich chlapov. Napriek sedinám nemohol mať viačej ako tridsať päť rokov. Mal divokú, dohneda opálenú, kostnatú tvár a čudné oči. Boli tiež šedé, ale úplne prázne a bezvýrazné. Díval sa strnulo pred seba, obišiel ostatných chlapov a vošiel do výčapu.

„Hľadám Mc Corda“, povedal výčapníkovi. „Je to jeho podnik?“

Nad dverami bola veľká firemná tabuľa s Mc Cordovým menom a na stene za barovým pultom niekoľko poznámkov o odopretí úveru, podpisanych Mc Cordom. Výčapník sa na chvíľu nechápal zahľadeli do sedo-vlasého muža, potom udrel špinavou dlaňou na pult a vybuchol v hlasný smiech. „Nemáš ani nijaké vzdelanie, že“ — ukázal palcom na podpisy. „Nevieš čítať, kamarát?“

Muž sa naklonil dopredu, zovrel v pästi predok výčapníkovej košeľe a vytiahol ho spoza pultu. Bezzáraznými očami pozeral oriamu pred seba. „Ani vy by ste nevedeli čítať, keby ste boli slepý, pán môj. Privedte mi Mc Corda!“

Uvoľnil zovretie a načúval ako sa výčapníkove kroky vzdialujú na druhý koniec miestnosti. O minútu neskôr začul dva páry krokov, ktoré sa vracači. Jedny zamierili priamo k nemu.

nad dverami, ale keď ste išli naspať, počul som, ako zašuchotal — teda vy musíte byť ešte vyšší. Aj to že ste zavalitý a fažky sa dá ľahko zistíť zo spôsobu, akým kráčate a ako sa pod vami prehýba dlážka. A že ste hladko oholený, som spoznal podľa toho, že ste si pred chvíľou prešli rukou po tvári a ja som začul škrabavý zvuk. Ak je tvar zarastená, je zvuk jemnejší“.

„To sú všetko vaše dohady“.

„V takých veciach nemusím hádať“, odvetil slepec. „Učiteľ, s ktorým som sa kedysi zoznámil, mi povedal, že sa to volá zákon náhrady. Príroda to tak zariadi, že ak človek stratí nejaký zmysel, druhý sa stane dva razy silnejší. Tak je to aj u mňa. Dokážem začuť zvuky, ktoré druhý človek ani nevníma. Preto môžem uhádnuf, že si práve stáčate cigaretu z hrubého

TATRANSKÝ JELEŇ KRÁL'

Stokrát si povedal pán Mikuláš z Lubovne, že všetko, čo sa povráva o rozprávkovom zlatom jeleňovi, je len výmysel. Divokrásny tatranský jeleň nikdy nežil, ani nežije. Ale keď si zasa uvedomil a spomenul na rozhovor s horárom, tieň závisti a jedu vyrazil v srdci. Doteraz si myslí, že je tu len on jediný a najmocnejší pánom. Teraz mu vedomie kalila rozprávka o jeleňovi.

Divný tatranský jeleň-kráľ.

Nenapadne dať si zbierať chýry o ňom.

Divná vec, aly všetky sa zhodovali. Málo ľudí videlo jeleňa, ale kto ho videl, každý rozprával o jeho kráse a nádhore. To len viacej a viacej rozjatralo nespokojnosť hradného pána.

Rozhodol sa: nevidaného jeleňa krásavca musí dostať!

Na hon dal roztrúbiť Lubovniansky pán.

Pohli sa lovci i honci. Veselo trúbiac a hurtujúc, brali sa ku končiarom Tatier. Všetci boli veselí, len nik netušil, na akú polovačku sa schystal pán Mikuláš z Lubovne. Sedel na urastenom sivkovi s kušou na pleci a usmieval sa do fúzov, pomaly kráčajúc za sprievodom. Pán Mikuláš všetko dobre premysiel. Dobre, ak ho neuvídi má so sebou mládenca, čo má ešte nevinné srdce. Ak sa mu jeleň neukáže, znamená, že ho mládenec klamal, a potom do hladomorne s ním. Tak to vymysel hradný pán.

Tým mládencom, ktorý mal prvý podstúpiť túto skúšku, bol neštast-

ný Radko. Kráčal zahútaný, nevediac, čo sa to zasa s ním ide robiť. Odrazu ho vyviedli z temnice, dali sa mu oriadiť, nasýtiť i smäd uhasiť, ba ho i pristrojili a teraz kráča v sprievode hradného pána.

V Radkovi sa niečo začalo búriť. Ale keď si pomysel, čo ho čaká, zadusili sa búrky. Musí sa snažiť vypátrať jeleňa, aby vyhral život.

Radko by naozaj chcel vyhrať, ved je ešte taký mladý!

Tretí deň už trvá pohon v tatranských lesoch. Zver ako bez hlavy behala sem i tam, lebo keď jednou stranou hora stíchla, ozval sa huraj na druhou strane. A to nepretržite od rána do večera. Ba ani nocou hora netichla, lebo vysoké vatrky blčali na všetkých stranách, sputnané psy zavýiali, ozývalo sa erďanie koni, krik ľudí. Tretí deň sa mŕňal, ale Lubovniansky pán neboli spokojný. Bola to divná povaha, lebo okolo prebehali krásne jelene, dvadsaťraký, ľahkonohé srnce, kamzíky šíbali po skalách, dolu v dolinách krochkali stáda ozrútych diviakov, ručali divety, mručali medveðe, zavýiali vlky, ale mič z toho nepadlo pod pánonovou strelohou. Hradný pán prikazoval strieľať iba vtedy, keď on dá rozkaz. Iba vtedy, ak by nadobili na jelenieho kráľa a jeho zlatonoheho stádo. Len to nikto nevidel.

Radko bol to veselý, to smutný. Tešilo ho, že sa nestretí s podivným kráľom-jeleňom, ale ho to aj zamrzelo. V prvom prípade si pomysel na väzenie, v druhom na slobodu a život. Tak sa zmietal

neustále medzi týmito dvoma poctami. Pomôcť bolo ľahko i nemôžno, lebo po jeleňovi a jeho stade nebolo ani stopy.

Už sa tretí deň začal mŕňať a slniečko sa skláňalo nad hory. Lov stále ešte pokračoval, hoci poľovníci boli ustatí a zúnovaní od marného zhonu, ktorý neprinesol doteraz nič ani pre nich ani pre hradného pána.

Radko sa pomaly vliekol na nevysokom koníku. Za ním ako tôňa hradný pán s družinou. Hádam si ani neuviedomil, že sa ocitli vysoko pod kamennými rázsochami, kde sa už začínala kosodrevina.

Odrazu sa Radko zastavil.

Pozdávalo sa mu, že medzi haluzami, ktoré zastierali výhľad, akoby niečo horelo. Alebo sa to predierajú posledné lúče zhasinajúceho slnca? Postál chvíľku a potom popohnal koníka vpred. Koník vylehol z húštiny a odrazu zastal, ako keby ho bol vryl do zeme. Radko tiež zabudol, že sedí na koni, nechal mu na vôle. Oči sa upreli na jedno miesto pod skalami. Akoby ho bol niekto uriekol. Možno aj tak bolo, lebo to, čo videl, nijako sa nepodobalo skutočnosti. Pod skalou na malej lúčinke, porastenej riedkou trávou, stál jeleň-kráľ. Taký, ako ho ľudia spomínali. Telo akoby striebrom pospané, na krásnej hlave parohy pospletané z bleskov, kopytá čisté zlato. Dival sa pyšne a hrdo na prichodiacich. Akoby sa ich bol sptyoval, čo tu chčú. Nebol sám, okolo neho stáli štyri jelenice na vlas podobné jeleňovi-kráľovi.

— Čo je? Vidíš? — zahučalo odrazu Radkovi v ušiach.

Iba teraz si uvedomil, že nie je sám. Sú s ním ľudia a naisto aj tí vidia, čo on. Ale ich krik mu poviedal, že je nie tak. Nevideli. Dívali sa na mládenca, videli vyjavenie na jeho tvári, lícakoby osvetlené tajomným svetlom, ktorého zriedlo nepoznali, oči rozpálené.

— Kde? Kde? Hovor! — reval mu hruby hlas do uši.

Radko ani nevnímal, kto to kričí a prečo kričí. Neobzrel sa, len pomaly začal dvíhať ruku. Zdvihol ju a vystretným prstom ukazoval kam si dopredú.

Ale v okamihu akoby sa bol znova vrátil na zem, do skutočného života. Niečo skríkol, rukami zakýval a... Neskor.

Pán Mikuláš z Ludovne dával pozor na každý jeho pohyb. Keď zastal, hned zbadal, že mládenec niečo vidí. Strhol z pleca kušu, prípravil šíp a chystal sa k streľbe. Keď Radko zdvihol ruku, ani nečakal na jeho reči, spustil tetivu a mocný súp zahvíždal vedľa Radkovho prsta.

Ale čo sa stalo?

Odrazu strašne zahrmeľo. Akoby bol býval šíp narazil do nejakej dutej steny a udrel do nej silou hromu. Zadunelo. Rachot sa niesol po tatranských braľach na všetky strany. Vzápäť vyšlahlo zo zeme päť ohňov, celé roje iskier vyleteli do vzduchu, plamene osvetili okolie naširoko aleko. Skríkli všetci, čo stáli okolo. Hukot triasol skaly, že sa svahmi lomili balvany ako domy, plamene metali k oblohe kľbká iskier, svečtu spalovalo a oslepovalo.

Bola to chvíľa, chvíľa, potom ostalo ticho.

Ticho a tma.

Keď sa rozplynula, videli lovci, sluhovia hradného pána, že sa okolie celkom zmenilo. Pred nimi stálo päť malých jazier a čistúčká voda sa v nich podivne pena. Akoby boli bývali v nej skryté jasné oči a tie plakali, plakali...

Divali sa, dívali na ten zázrak.

A hradný pán?

Ležal na skale a nebolo v ňom života. V ruke ešte držal kušu, strunu, ktorá vymrštila smrtiaci šíp, sa ešte triasla.

Niet už Lubovnianskeho pána, aj hrad už pomaly starne. Ani mladý Radko už nežije, ale to miesto, kde zahynul podivný tatranský jeleň-kráľ, jestvuje aj dnes.

Pod samými stenami brál tiško drieme Päť spišských plies.

JOZER HORÁK

Z Ľudovej povesti o tatranských plesach ktorú vydalo Stredoslovenské vydavateľstvo v Banskej Bystrici.

Deti z Kacwina

hnedého papiera. Biely papier by vydával jemnejší zvuk".

Mc Cord potriašol hlavou. „To je všetko veľmi zaujímavé, pane. Skutočne zaujímavé. Človek sa po celý život učí." Na okamíh sa odmlčal. „Rád by som však vedieť, čo to má spoločného so mnou?"

„Práve som vám to chcel povedať. Ak mám byť voči vám úprimný, Mc Cord, musím priznať, že som sem prišiel, aby som pre vás vykonal určitú prácu".

„Akú prácu?"

Slepý muž sa naklonil dopredu. „Povráva sa, že by ste radi vidieť Johnnyho Hala ako mrtvolu."

Mc Cordova ruka sa zachvela a počas whisky z nej vypadol na dlážku. Rozbil sa s ričaním na márne kúsky. Potom zavrádlo asi na minútu tícho. Prerušil ho Mc Cordov hlas: „Človeče, vy ste šialený".

„Nie viacej, ako hociktorý pištoľník. Moja cena je tisíc dolárov, Mc Cord".

„Už som vám povedal, že ste šialený", zachrčal Mc Cord. „Napokon, aj keby som naozaj chcel dať niekoho zavraždiť, nenajal by som si na to vás. Ved ste slepý — ani by ste nedovedeli, kam mieriť".

Muž so šedými očami sa zasmial. Jeho smiech bol veselý a bezvýrazný, ako jeho oči. „Pozrite, Mc Cord", povedal, „tamto na stene visia hodiny. Počujem ich zvuk odkedy som sem vskročil. Pravdepodobne ste si nikdy nepovšimli, že kyvadlo vydáva iný zvuk keď sa pohybuje doprava a iný keď sa pohybuje doľava". V ruke sa mu odrazu ocitol revolver a guľka presne vytrhla kyvadlo z jeho miesta. „Išlo práve doprava", poznamenal a opäť sa usmial. „Co na to povieť, Mc Cord?"

Zasa zavrádlo mrtve ticho. Potom Mc Cord vybuchol „Von! Zmiznite odialto a viacej sa tu neukažte!"

Slepý muž vychádzal z výčapu s jemným úsmievom. Kancelária Johnnyho Hale bola nevertraná miestnosť hned pri škole. Bol v nej iba písací stôl a dve stoličky. Na dverách bolo napísane zreteľnými čiernymi písmenami ŠERIF. Slepý muž vošiel rovno dnu. Jeho nozdry sa nepatrne zachveli, keď došiel k písaciemu stolu a spýtal sa: „Je tu niekde Hale?"

„To som ja", povedal muž za písacím stolom. Neznalo to oveľa inak, ako hlas výrastka, ktorý má nanajvýš pár rokov, ako je predpísaný volebný vek. Znel presne tak, ako si ho slepý muž predstavoval, keď sa dozvedel popis jeho majiteľa. Vedel, že Johnny Hale má neposlúšné ryšavé vlasys a tvár výrastka s niekoľkými pehami na nose a so širokým úsmevom. „Co si želáte?"

„Maličkosť", odvetil slepec. Nahmal voľnú stoličku a posadil sa. „Iba som si myslí, že by sme sa mali stretnúť. Chcel som sa dať totiž najaf, aby som vás zabil."

Hale zasyčal: „Opakujte to ešte raz!"

Slepec sa zasmial. „Práve som bol v Mc Cordovom výčape a povedal som mu svoju cenu. Chcel som tisíc dolárov za to, že vás zastrelím. To je pomerne nízka cena, keď uvažíme, koľko vedia pýtať niektorí pištoľníci."

Hale vyskočil, obišiel stôl a priblížil svoju tvár k tvári slepého. „Co to má znamená, pane? Je to azda žart?"

„Niekaký žart. Vôbec nie", povedal rozhodne šedooký muž. „Siroko-daleko na okolí vedia, že vás Mc Cord chce dostaviť a práve preto som sa mu ponúkol. Poriadna robota tohto druhu je už dnes vzácná, Johnny." Odmlčal sa. „Nechcete náhodou urobiť protiponuku a navrhnuť mi, aby som zastrelil Mc Corda?"

UDÁLOSTI V ČÍNĚ

Snímky pro „Život“ pořídili: W. FORBERT a S. ŚLĄKOWSKI

Politická kampaň, která byla rozpoutána v Čínské lidové republice a kterou nazváno „velká proletářská kulturní revoluce“ je široce komentovaná ve světovém tisku.

Buržoazní tisk využívá tuto politování hodnou událost hlavně jako záminku k protikomunistické propagandě, avšak v řadách komunistických a dělnických stran celého světa budi politika a činnost čínských vůdců upřímnou starost a neklid a současně toto skutečnost odsuzují.

Ve všech materiálech a dokumentech je prováděna kritika činnosti vedoucích činitelů KS Číny jako objektivních jednání, směrujících k rozbití a slabení světového protiimperialistického hnutí, k podkopání a kompromitování hlavních základních zásad marxismu-leninismu.

O rozvoj čínských událostí se nepochybně zasloužila také skutečnost, že byly znásilněny elementární demokratické stranické normy uvnitř KS Číny. V souvislosti s tím

stranici připomínají, že se v Číně od roku 1956 nekonal ani jeden sjezd strany. V průběhu posledních čtyř let nebylo svoláváno dokonce ani plenum ÚV KS Číny, které by v souhlasu se statutem mělo řídit stranu.

Rozhodné odsouzení komunistickými a dělnickými stranami na celém světě vyvolává protisovětská politika vedoucích činitelů KS Číny a její „kulturní revoluce“.

V této tzv. „kulturní revoluci“ kromě jiných podrobností bije do očí zlomyslný protisovětský směr — uvádí režakní článek „Protiklad marxismu“ který byl 4. září uveřejněn v týdeníku New Age, orgánu Komunistické strany Indie. — Vypadá to tak, že tato protisovětská kampaň je základním elementem ideologických a kulturních změn, které se dají v Číně. Národ čínský je štván proti Sovětskému svazu, velkému národu a velké straně, proti mezinárodnímu komunistickému

hnutí. Histerické kříky o „boji se soudobým revisionismem“ jsou ve skutečnosti válečným heslem, namířeným proti politice světového komunistického hnutí, proti proletářskému internacionismu. Čínská mládež a jiné vrstvy čínského národa jsou již několik let napájeny pomluvami a hrubými lživými urážkami Sovětského svazu a spořečného postoje světového komunistického hnutí.

První tajemník ÚV KSC, president Československé socialistické republiky Antonín Novotný ve svém projevu v Praze dne 3. září také poukázal na to, že čínskí vedoucí stranictví činitelé podkopávají jednotu socialistických států pokud jde o udělení pomoci bojujícímu národu vietnamskému a jsou proti jednotě působení všech protivalečných sil proti agresi. Taková politika, prohlásil dále — přináší revolučním a mírovým silám škodu nejenom v Asii ale také v celém světě a

tím usnadňuje vytvoření podmínek k zesílení ofenzívy světové reakce.

Komunisté celého světa odzuju rozvratnou politiku čínských politiků a to tak jednomyslně, že tajemník ÚV Švýcarské strany práce Jean Vincent mohl prohlásit s plnou platností: „Nikdy ještě Komunistická strana Číny nebyla tak odizolována. Může počítat pouze s Albánskou stranou práce a malou Komunistickou stranou Nového Zélandu. Skupiny, které chtěla utvořit, nemohou nikoho mýt.“

Můžeme tento přehled ukončit slovy bejrútského deníku AL Ahbar který píše: „Desítky miliónů marxitů-leninistů na celém světě obviňují čínské politiky z celé odpovědnosti za škody, jaké jejich politika učinila vůči míru, osvobození a socialismu. Avšak žádné číny vedoucích činitelů KS Číny nemohou slabit boj komunistů za jednotu a solidaritu, proti imperialismu a reakci.“

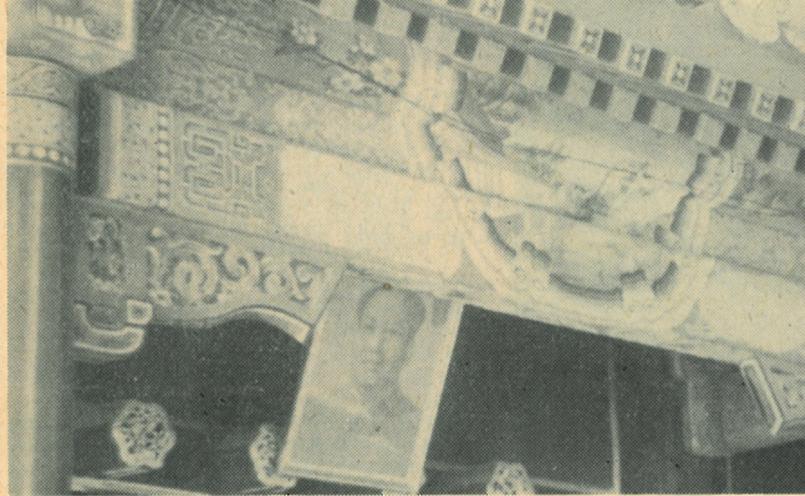

Citáty z děl Mao jsou všude.

A to jsou hlavní vykonavatelé „kulturní revoluce“.

Zamalované úryvky děl starého umění.

Cítil, že Hale na neho upreto, tvrdě pozérá.

„Mohol by som dať protinávrh, ktorý by vás dostal za okamih do chládku“, povedal napokon pomaly. „Ne potrebujem si najímať vrahov, aby urobili za mňa moju robotu. Dostanem Mc Corda skôr, ako on mňa — ale dostanem ho podľa zákona.“

„Máte nejaké dôkazy, Johnny?“

„Do toho vás nič“, odsekol Hale. Odmlčal sa a za okamih dodal. „Možno vás predsa do toho niečo je — ak patrite k Mc Cordovým ľuďom.“ Po plieskal kožené puzdro revolveru. „Môžem vám povedať, pane, že som tak blízko tomu, aby som usvedčil Mc Corda z krádeži dobytka, že bude lepšie, ak sa ma pokúsíte zastreliť hned teraz, keď sa už na to chystáte. O niekoľko dní by ste si museli vziať svoj plat priamo z Mc Cordovho

vrecka, keď sa bude kývať na konci povrazu.“

Slepý muž sa usmial. „Len pomaly, chlapče, pomaly, nevzrušujte sa. Dalo by sa povedať, že zatial je všetko iba v štadiu vyjednávania.“ Postavil sa a obe ruky držal daleko od bokov. „Som skutočne rád, že máte dôkazy, Johnny. Vaše úvahy o tejto veci nie sú tu v meste nijakým tajomstvom a bolo by pre vás skutočne neprijemné, keby ste podozrievali nepravého chlapíka.“

„Mc Corde je rozhodne v pozadí všetkých krádeži dobytka za posledné mesiace“, zaprisahal sa Hale. „Nie som z tých nezodpovedných ľudí, ktorí klebetia bez príchy.“

Slepý muž sa opäť usmial a podielal ku dverám. „Všetko je tak, ako som predpokladal,“ povedal. Potom sa ešte obrátil.

„Obávam sa, že si o mne myslíte, že som čudák, ale aj tak sa vás ešte spý-

tam na jednu vec. Máte azda svoj vlastný ranč, synak?“

Hale na neho uprene pozeral. „Eh? Ja? Nie, prirodene, že nie. Mám po celý deň dosť roboty aj bez toho. Musím ustavične na všetko dozerať v meste i na okolí a udržovať poriadok.“

„Aj to som predpokladal,“ povedal slepec. Jeho nehybné oči sa na okamih upreli na šerifa. „Teda dovedenia, synak. Azda sa opäť skoro stretnete.“

Myslel, že sa to stane vtedy, keď bude prechádzať okolo školy, kde sa ešte stále svietilo. Tlak na jeho oči sa však zmiernil. Pocítil, že svetlo práve zhaslo. Zastal. Láhké kroky, ktoré počul prichádzať od školy, bežali za ním. Keď začul dievčenský hlas, volajúci „Bill! Bill Reynolds,“ ten istý hlas, ako kedysi, iba dospelejší, ale

stále plný známej sladkosti, vedel, že je to Lorna Stoneová.

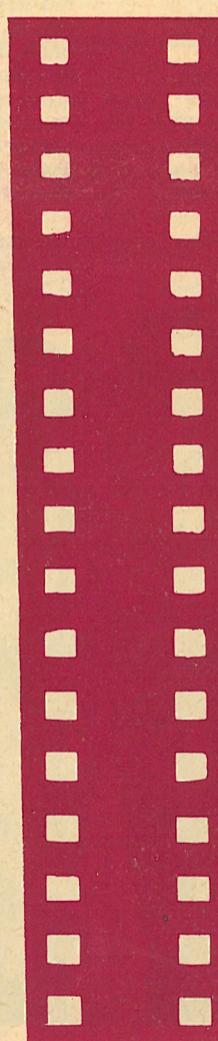
Obrátil sa k nej a povedal: „Dlhoo sme sa nevideli, však?“

Objal ju a pobozkali sa skôr, ako odvetila: „Temer osem rokov. Osem rokov — ale prišiel si práve včas.“

„My slepí nemáme veľa práce, Lorna,“ odvetil ticho. „Akokoľvek, chcel som vedieť, či si vyrástla v takú ženu ako som si predstavoval.“

Cítil slabý závan jej dychu. „Ale... ale tvoje oči, Bill. Ako môžeš...“

„Na to je veľa spôsobov, Lorna“ odvetil. „Povedzme, podľa tvojej voňavky. Nemá prenikavú, neprijemnú vôňu, ako voňavka, ktorú používajú niektoré dievčatá. Je jemná a nenápadná, práve taká, ako má byť. Potom, napr. podľa toho, že si učiteľkou. No to, aby bol človek učiteľom v kraji, ako tento, kde sa ľudia nezaujímajú

Ctení nástěnek.

Kolektív skandování citátů z děl Mao.

KNIHA NA PODHALI

December, sneh zasypal záhrady, záveje rastu pri podhalanských domčekoch. Práca roľníka je obmedzená na dvor a les. Zima, je viac času ako v lete, na jar alebo na jesenn. Preto dedina odpočíva. Ako využíva tento čas? Na túto otázku môžeme dať všeobecnú odpoveď, že v tomto období všade ožívajú kultúrno-osvetová pôsobnosť. Popredné miesto v tejto pôsobnosti zaoberajú knižnice. Od tejto kniha putuje do domov a tam v rukách čitateľa baví, učí a vychováva.

Ako je situácia v novotarskom okrese v oblasti siete knižníc a popularizácii čitateľstva? Okres preplňa plná sieť obecných knižníc. Vyjadrené čísla mi to znamená — 50 knižníc a 40 filiálok. Rozhodujúce pre túto štatistiku je to, že tieto knižnice boli založené v Ludom Polsku. Túto hodnotnú pôsobnosť začali činitelia TSL a TUR so 6 tisícami kníh, a dnes knižnice vlastnia 200 tisíc sväzkov. V prepočítaní je to oveľa viac ako celoštátny priemer.

Knižnice pracujú, dalo by sa povedať, na plné obrátky a majú s čím pracovať. Špecializácia po-kračuje. Napríklad vytvárajú sa knižné zbierky pre vzdelavajúcich sa, poširujú sa vedecké oddelenia. Zriedkavé exempláre môžu čitatelia obdržať cez Jagellonskú knižnicu, po prípade iné knižnice. Sú tiež organizované čítarne. Takýchto čítarne ju už dnes 34 v novotarskom okrese, sú dobre zásobené knihami a časopismi. Pri každej je činný tzv.

"čitateľský kútik". Často sú tu rádia a dokonca i televízor.

Avšak okresný kultúrny činitelia tvrdia, že tento stav neuspokojuje plne záujmy čitateľov. Týka sa to predovšetkým atrakčných kníh, o ktorých čitatelia vedia z tlače, rádia alebo televízie, ktoré sú hned pýtajú v knižnici a ktoré nemôžu obdržať. Zpráva, že kniha je atrakčná šíri sa po videku bleskove, sú po ňu hned fronty, a ľudia za takou knihou putujú dlhé kilometre. Avšak je to prirodzený jav. Samozrejme je treba vynaložiť všetko úsilie, aby knižné novinky prichádzali rýchle tiež na videk, ale z druhej strany vždy bude jestvovať hon na dobru knihu. Aktív Československej kultúrnej spoločnosti vyzdvihuje tiež stále záležitosť slovenských kníh, ktoré pravda, v teréne sú, ale ktorých je stále málo a knižné zbierky sú obvyčajne náhodné. V tomto prípade aj okres je bezradný. Jediný prameň, Československé kultúrne stredisko vo Varšave nemá na predaj dostatočný počet súčasnej slovenskej literatúry. Zdá, že bolo by treba konečne radikálne riešiť túto otázku zvláštnou zahraničnou objedávkou slovenských kníh pre Spiš a Oravu. Takýto návrh kultúrnych činitiel novotarského okresu, predložený patričnému ústrediu zahraničného obchodu určite bol by vybavený a vyriešil by ťažku situáciu slovenskej národnostnej menšiny, ktorá túži po aktuálnej, dobrej knihe.

Najbližšie plány okresu v oblasti knižníc a popularizácii čitateľstva — to filiálka knižníc s čítárňou pre každu obec. V novotarskom okrese je 102 obci. Sú to ctižiadostivé plány a sú aj reálne predpoklady ich realizácie do roku 1970.

Samoziemje knižnice, to sú nielen knihy. Sú to predovšetkým ľudia, ktorí vedú tieto kultúrne strešiská. Kádry knihovníkov, to nielen zamestnanci, ale aj vo veľkej miere verejná a kultúrna činitelia. Oni najčastejšie vytvárajú mienku o knihe, učia pásanie čítania, sú iniciátormi rôznych širších kultúrnych podujatí pri knižnici. V novotarskom okrese polovica vedúcich knižníc to sú učitelia. Preto dá sa povedať, že oni udávajú ton, dobrý ton ceľej záležitosti. V ôsmich knižniciach sú zamestnaní na pracovnom úvazku, v ostatných sú zamestnaní pracovníci na neplnom pracovnom úvazku. Dôlu píšeme o vedúcom jednej knižnice. Je to pracovník vyznamenavajúci sa v tomto obore. Predsa však, podľa toho čo sme počuli na okrese, väčšina vedúcich knižníc, to obetávajú pracovníci a kultúrní činitelia.

Novotarský okres je zreteľne popredný čo sa týka kultúrnych iniciatív. A vravia tam, že kniha je kráľovnou zovšeobecňovania kultúry. Ako vysvitá z konfrontácií so životom, toto heslo je plne kryté v skutočnosti, nezávislé od takých alebo iných nedostatkov, na ktoré podľa všetkých predpokladov v najbližšom čase sa najde liek.

M.B.

KNIHOVNÍK K. ŽOŁĄDEK

Vravia o ňom, že je skutočným verejným činiteľom. Karol Žoładek, mladý človek slovenskej národnosti je vedúcou knižnicu vo Frydmane na Spiši v okrese Nowy Targ. Práve v rámci tejto pôsobnosti získal si mienku verejného činiteľa a že vedená ním obecná knižnica má úroveň kultúrneho domu. Aká výsledky mali za následok takúto mienku?

Práca v knižnici vo Frydmane neobmedzuje sa len na vypožičiavanie kníh. Lebo je strediskom kultúrneho života v obci. Početné, stále a príle-

žitostné kultúrne podujatia akostne dopĺňajú samotné vypožičiavanie kníh. A to je práve to, čím sa knižnica vyznamenáva. Knihovník Karol Žoładek je zasa tým, ktorý tieto podujatia začal a po-kračuje v širokom programe pôsobnosti. K zaujímavým podujatiám je treba započať predovšetkým prácu s deťmi. Deti sú poddajnými a lipnúcimi na knihe čitateľmi, avšak potrebujú v tomto mimoriadnej starostlivosti a srdečnosti. Knihovník, ak vie pracovať s deťmi, viedie ich cez knihy do neznámeho sveta a týmto spôsobom už od ranej mladosti stvárnuje ich vokus, vychováva. Práve takto chápe a realizuje pácu s deťmi Karol Žoładek. Pre dos-

pelých organizuje spoločné čítanie kníh. Pravidelné sa zúčastňuje tohto 40 čitateľov. Nezávislé od toho vo svojej knižnici viedie tématické prednášky a diskusie. Stále je činná výstava knižných noviniek s krátkymi recenziami. Všetko toto spôsobuje, že vo frydmanskej knižnici je neu-stály ruch — ľudí a kníh. Minulý a tento rok počet vypožičiavanych kníh dosahuje skoro 7 tisíc, čo pri zbierke 2.713 kníh (z toho len 150 slovenských) je veľkým úspechom.

V priebehu mesiaca 300 návštěv. Tristo ľudí prichádzá k K. Žoładekovi v záležitos-tach kultúry a tristo ľudí odchádza kladne vybavených,

odchádzajú spokojní. Je to záležitosť, ktorú nezahrňuje a neprepočíta žiadna štatistika.

A predsa okrem podujatí, okrem vypožičiavania kníh v knižnici je činný televízor, rádio, ktoré sú pre všetkých, ktoré tiež šíria kultúru. Je tiež dobre využívaný premietacie aparát. A preto, ako vravia vo Frydmane, všetky cesty vedú do knižnice. Lebo kultúrna činnosť má tu zorganizovaný charakter, je vedená plánovite, zostavená podľa požiadaviek, atrakčne. Je to magnet, ktorý prifahuje.

Knihovník vyznačuje sa skromnosťou, hoci mal by dôvod, aby bol so sebou spokojný. A mylil by sa ten, kto by sa domnieval, že toto

všetko dokázal človek, ktorý má odbornú prípravu. Karol Žoładek je roľníkom, jediným živiteľom rodiny. Má veľmi ťažké podmienky. Prednedávnom zhorelo mu gazdovstvo — všetko musí začať od začiatku. Popri tom, že vzorne viedie knižnicu, je tiež účastníkom korespondenčného kurzu, ktorý dáva stredné kniho-vnícke vzdelenie. Učí sa veľmi dobre, tak ako veľmi dobре pracuje a verejne pôsobí. Je predsedom Svazu dedinskej mládeže vo Frydmane. „Má pre to srdce“ — vravia o ňom vďační čitateľia. Je mu len treba priať, aby mu bol osud naklonený, a kultúrní činiteilia z okresu obklopovali ho starostlivostou.

M. K.

Mikropoviedky

VIANOCE

Na Štvrtok deň čakala na uliciach voda, vsetci sa ponáhľali a ženy mali ostrekaňné silonky.

Ona nie.

Išla pomaly a opatrne, výhýbala sa mlákom. Rozhodla sa pre nenáhlivý krok: podopiera predsa slávnostnú náladu.

Vrávela si to celú cestu. Zvierala kabelku s päťsto korunami od svojho muža, dal mi päť stovák, myslela si, usmiala sa a povedal, kúp si niečo, zlato, viesť, že na to nemám čas. A pobožkal ma, Pekne.

Lubi ma.

Mám slávnostnu náladu a idem si kúpiť darček na Vianoce.

Neóny svietili štrbačvými, zubami, deti v kočíkoch pred obchodmi plakali za mamičkami, stratenými navždy.

Nemá čas, to je samozrej-

mé, ale zato ma lúbi, povedala si ešte raz dôrazne.

V obchode s látkami bol stisk, pretisla sa k pultu: sivý prúžok je pekný, ale tamten fialový vzor...

Neviete sa rozhodnúť? Stíla za ňou silná mladá žena, mala zdravý pekný úsmev.

Neodpovedala, v rozpakoch pokrčila plecami.

Pre koho to kupujete?

Otvorila dlaň, v ktorej stíksala látku, látku sa pružne vymrštilla, bola kvalitná.

Pre sestru, povedala.

NATAŠA TÁNSKA

MIMÓZA

31. decembra, posledný deň v roku. Treskúci mráz.

Obrovské purpurové slnce na západe a v malinovo dynamacom súmraku zimného večera gotická silueta výškovej budovy na Smolenskej, čudne podobná chrámu z cudzej krajiny.

Von predávajú prvú mimózu.

— Mimóza, mimóza. Prvá kaukazská mimóza!

Prečo sú tie nádherné ľahké svetložlté vetylinky slabučké, zamrnuté?

Prečo vylávajú toľku nehu, žiaľ a radosť?

Áno, sú z budúceho roka, sú z tej jari, ktorá este len bude, prebiejať sa cez mestskú, študijnú, hľadú a dlhú zimu.

Prišli prvé z budúceho jari, ktoré nám nesie novú vieri, nekonečnú a nehybnú, že sa záručne zase vráti mladost, bude to veľkolepé, nevyslovnené, nespĺňané čo nám proroký slúbil v prvej mladosti.

BORIS JAMPOESKIJ

o čítanie kníh, treba rozhodne odvahu." Natiahol ruku a dotkol sa jej vlasov. „Tvoje vlasys sú dlhé a jemné a pravdopodobne také červené, ako boli vtedy, keď som ich ešte mohol vidieť. Si pekné dievča, Lorna."

Odvetila zastretým hlasom: „Johnny... Johnny Hale, ten chlapec, ktoráho si mám vziať, vratí, že som pekná."

Z tváre slepého zmizol úsmev. „Práve som sa s ním zhováral, Lorna. Obávam sa, že to, čo si napísala v liste, bolo všetko správne. Ten chlapec rozpráva akosi príliš mnoho."

„Teda myslíš..."

„...že Mc Cord nie je v pozadí tých krádeží?" dopovedal za ňu. „Nie, Lorna, myslím, že v tom ohľade má Hale pravdu. Ale napriek tomu rozpráva príliš mnoho." Na okamih sa odmlčal. „Lorna, je tu ešte niečo, čo by som ti chcel povedať..."

Zrazu sa v kroví pri ceste ozval ostrý, praskavý zvuk.

Rýchlo povedal: „Necháme to na druhý raz. Lorna, zlatko, chod dnu do školy a zostaň tam, kým pre teba neprídem. Rýchlo!"

Chcela protestovať: „Bill..." začala.

„Chod dnu! Napísala si mi, že som tvoj jediný priateľ, na ktorého sa môžeš obrátiť. Chod dnu prv, ako sa niečo strhne."

Ked' vošla do školy, kráčal dopredu po ceste. Mohlo to prieť práve tak spredu, ako zo zadu.

Výstrel sa ozval práve vtedy, keď ho očakával — v okamihu, keď sa dostal z tieňa školskej budovy na osvetlené miesto. To, že je osvetlené, mu prezradil tlak v očiach. Na okamih pocítil divý, svaly sfahujúci strach. Práve tak sa cítil vtedy, keď zabili jeho otca a matku a jeho zasiahlá guľka, ktorá ho sice neusmrtila, ale oslepila. Potom to pominulo. Ho-

dil sa na brúcho na zem a namieril revolver dopredu.

Vystrelil rýchlo dva razy v smere výstrelu a počul utekajúce kroky. Vedia, že ten druhý si našiel úkryt a pokúsal sa skončiť celú záležitosť. Krivo sa usmial a skočil naspäť do tieňa.

„Teraz sme na tom rovnako," pomysel si „i keď nie celkom. Každý, i ten najväčší blázon, by však mal vedieť, že nie je dobre zapliesť sa počme so slepým. On to zrejme nevie."

Počkal, kým zaznel ďalší výstrel. Dopadol dalej. Potom pomaly, sústredene, spôsobom, z ktorého bolo zrejmé, že ho už počul vela ráz predtým.

Dôverujúc nahode sa sklonil a hmal po zemi, kým nenašiel kameň veľkosti päste. Vyhodil ho do vzduchu a počúval, ako dopadol o niekoľko stôp ďalej na mäkkú zem.

Gulka udrela kovovým nárazom na kameň.

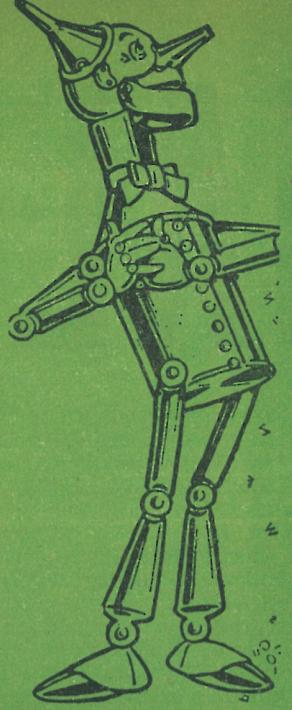
Teda ešte sa to neskončilo. Opatrne vystrelil v smere zvuku. Počul pád ďalšieho tela.

Rozhostilo sa dlhé ticho. Zrejme mužovia na druhej strane cesty začali chápať, že boj na revolvery v hlbokej tme so slepým je samovražedný. Strielali naverimboha, kym sa on cítil potme ako doma. Slepý začul rýchly, tichý šepot — šepot troch hľasov. Potom sa rozbehli k nemu. Prichádzali z rozličných strán.

Zložil jedného gulku do žalúdka. Ostatní dvaja sa na neho vrhli. Vytiahol nôž.

Jeho nôž bol striebornej farby s čepelou ostrou ako britva. Vynoril sa zo slepcovho rukáva a zabodal sa chvejivom pohybom do tela najblížšieho chlapa. Muž začal preklínať, kým ho neumlčal klokočavý zvuk vy-

Maš Rada Kyborga

?

Prežívame úplne neobvyklé obdobie — kozmickú éru, ale aj epochu umelých produktov, vyrábaných rukami človeka, ktorý kopíruje prírodu. Invázia toho „umelého“ rastie bleskové. Zväčšuje sa veľká a rozvetvená rodina umelých hmôt. Umelé vlákna vŕazne konkurujú s hodváhom, bavlnou alebo vlnou, vytláčajú kožuchy. Máme umelé drahokamy, ako diamanty alebo rubiny, živicu a hmoty nahradzujúce drevo. Vyvolávame umelé jádrove zmeny a posielame do kozmu satelitov.

Zivá hmota

Je jednou z najsilnejších pevností prírody, na ktorú sa súčasne stále viac útočí a dôsledne, krok za krokom rozširováva stále viac tajomstiev. Tento útok viedie nová veda — kybernetika. Prenika do moderných plánovacích metód a ekonomických analýz, do oblasti pedagogiky a psychológie. Vytvára elektrónkové počítacie stroje pomenované umelými mozgami alebo prekladajúce z jednej reči do druhej, umožňujúce výber najlepšieho riešenia spomedzi rôznych variantov a súčasne je vedou o vyšších automatoch, ktoré zastupujú človeka alebo mu pomáhajú v duševnej a manuálnej práci, v priemysle a doprave, v prírodných vedách a dokonca v spoločenských.

Náhradné súčiastky pre potreby modernej medicíny

Kybernetici budujú modely živých organizmov, ktoré sú prameňom bohatých pozorovacích materiálov, lekári a inžinieri zasa spracovávajú konštrukcie, ktoré by mohli nahrať isté ústroje ľudského organizmu. Zostrojili stroje pomenované plúca-srdce alebo umelé srdce a umelé obličky. Napriek tomu, že kariéra týchto prístrojov sa len

začína zachránili už nejeden ľudský život.

V nedálekej budúcnosti určite nadide deň, keď vedci zostroja ľela iných a ešte lepších „náhradných súčiastok“, ktoré nahradia nemocné alebo poškodené počas nehôd ústroje ľudského organizmu, je možné, že akosť prevyšuje dokonca prirodzené.

Konečne voľakedy vedci určite zostroja model ľudského tela, v ktorom žilach mola by plynul skutočná krv a do ktorého vdychnutý bude život.

Nikto ešte nevie kedy a ako sa to stane, ale práve smerom riešenia tohto mimoriadne fažkého experimentu ide rozvoj kyberganizácie (od slov kybernetika a organizmus). A súčasná úroveň vedy dovoľuje domnievať sa, že kyberganizácia pomerne značnej časti ľudského organizmu je záležitosťou nepríliš vzdialenej budúcnosti.

Zamiluješ sa do Kyborga?

Dozvedáme sa stále reálnejšie zprávy o pokusoch spojených s vybudovaním a odoslaním v najbližšej budúcnosti na iné planéty kozmických robotov — Kyborgov, ktoré prvé tam pristánú a odošlu na Zem informácie o podmienkach, ktoré tam našli.

Je možné, že práve kozmické roboty stanu sa počiatkami pre vybudovanie prvých „kybernetických ľudí“. A celkom iste môžme predpokladať, že keď raz taký Kyborg vznikne, jeho rozvoj bude stále dokonalejší a nielen že bude stále viac pomaháť ľuďom, ale je možné, že dokonca jeho vzhľad a „telo“ bude dokonalejšie ako ľudské a lepšie prispôsobené podmienkam v ktorých v budúnosti budeme žiť a pôsobiť. Avšak či sa stane konkurenčnímu mužovi užien, to je otázka, na ktorú ešte dlho nebudeme mať odpoveď.

Iba niekoľko ulíc delí živý stred Prahy od jej najstaršej historickej časti. V tomto tichom kúte veľkomesta sa človek priblíží stredoveku tak blízko, že súčasný život prestáva vnímať, akoby sa na chvíľu prepadol kam si do starých domov, do tieňa nepravidelných uličiek. Vládu tu veže Týnskeho chrámu a Staromestské radnice svojou gotickou velebnosťou. Tu pri malom parčíku s dramatickým pôsobivou postavou Možišovou mlčanlivou stojí synagóga, zvaná Staronová. Sme v strede niekdajšieho Židovského mesta, starobylé geta, kedy samostatnej časti hlavného kráľovského mesta, nad ktorým prešli dejiny dunívym krokom. Dnes už iba ojedinelé pamiatky, najmä synagógy a pamätný židovský cintorín so stokami náhrobkov kameňov rozprávajú o sláve a utrpení židovských obyvateľov.

Staronová synagóga je najstaršou židovskou stredoeurópskou, ba svetovou synagógou, ktorá patrí medzi najväčšie židovské múzea vo svete. Počiatok svojho vzniku vzalo múzeum roku 1906, v čase zániku niekdajšieho pražského židovského strediska. Počasné počiatok vývoj tohto zvláštneho múzea pretrhla druhá svetová vojna. Vtedy sa zdalo, že bude úplne zničené spolu s tými, ktorí boli venované. Avšak hitlerovci rozhodli sa múzeum ponechať ako dôklad o

Tore — najstaršia kniha židovská, ktorá sa delí na päť posvätných Možišových kníh. Je napísaná hebrejský a je v našom období jedinou knihou, ktorá sa navija v podobe zvitku na dve tyče opatrené drevenými tamiermi. Tyče znamenajú stromy života. K Tore patrí zvláštne schránka na ne. Je vždy umiestnená na strane obrátenej k Jeruzalemu. Zvitky sa môžu dotknúť len pomocou zvláštnego strieborného ukazovateľa na ktorom sú vyryté symboly Židov: lev, jeleň a orol. Znamenajú — budťahký ako orol, bystrý ako jeleň a silný ako lev pri vykonávaní vôle otca nebeského.

Opóna kryjúca schránku na Toru bohatu vypracovaná zo zamatu, brokátu a hovädžávou, s predpísanou symbolickou výzdobou kráľovských znakov — pláštom, korunou, štítom a žezlom, spolu s Torou tvorí najdôležitejšiu časť náboženského rytu.

Do synagógy vchádzajú každennými schodmi o ktorých legenda vráví, že v ich základoch sú kamene zo zburaného jeruzalemského chrámu a že ich sem priniesli anjeli zo zasľubenej zeme. Dolu sa scházza, lebo bolo napísané: Z hlbokosti k tebe volám, pane!

Na lavu od oltára, ktorý tiež je obrátený smerom k Jeruzalemu, nachádza sa stôl na obriezku, pokrytý zamatom zo šesťciapou Dávidovou hviezdom. Tu sa

Pamätník minulosti

živote ľudu, ktorých chceli vyničiť. Malo sa stať veľkým pamätníkom vyničeného ľudu a propagáčne pôsobiť ako nebezpečie židovstva pre árijsku rasu.

Podľa vzoru koncentráčnych táborov hitlerovci s germánskou presnosťou evidovali a zhromažďovali všetky židovské pamiatky z oblasti rituálnej a civilného života, sústreďovali zbierky výtvarnej a literárnej hodnoty z rôznych zrušených synágog. Tak v roku 1942 zariadili Ustredné židovské múzeum. Ku koncu vojny chceli ho zničiť, avšak pôdarilo sa múzeum zachrániť.

Dnes najdeme v ňom bohoslužobné predmety, obrazy, grafiku, najstaršie zachované dôklady výrobky zo striebra a zlata, najstaršie opony na svete a iné hodnotné diela. Len skutoční tvorcovia múzea, ktorí pod strážou budovali z bohatého materiálu zničených synágog a zo súkromného majetku vyvraždených ľudí, boli potom gestapom odstranení zo sveta. Vybudovaním múzea postavili pamätník i pre seba, pre to že ich život závisel len od času; za ktorý svoju prácu dokončia.

Život veriacich Židov bol od kolísky až po hrob naplnený zvykmi, obyčajmi a obradmi, ktoré sú spojené s existenciou veľkého množstva náboženských predmetov a majú veľkú umeleckú hodnotu. Medzi nimi je

svätí narodenie človeka, ktoré je spojené s modlitbami plnými viery v ďalšiu existenciu matky a diefa, ktorá osmeho dňa podstúpi obriezku v náboženský predpísanom obrade. Nakázal to voľakedy Možiš a bolo to pôvodné označenie, ktorým každý chlapec židovský bol slávnostne prijatý do izraelskej obce. Obriezku prevádzza mohel — čiže operátor. K jeho prevedeniu sa používalo pôvodne kamenného a potom kovového noža. Na stole stojí dva poháre — jeden určený pre mohela, druhý pre proroka Eliáša.

Vek dospelosti chlapca vrcholí svatbou, ku ktorej patria tiež prstene bez drahokamov, v symbolickej podobe domčekov, zlaté svadobné závoje, šálka, ktoré črepky sa uchovávajú po celý život.

Ani po smrti neopúšťa človeka náboženská obradnosť. Mŕtvý je umývaný, česaný strieborným hrebeňom, obliekaný do bielého rubáša, na oči mu kladú hlinené črepky a hlava spočne na hrsti hliny v malej podušičke.

Všedny deň veriaceho je naplnený troma modlitbami ku ktorým patrí bielé slávnostné rúcho, modlitebné remienky a schránky na Písma. Sväté Písma chráni aj vchod do každého domu a je ukryté v posvätnnej schránke, ozdobne vypracovanej mezuza.

de hľadko a preto ste sa nenamáhali."

Počul, ako Hale fažko dopadol na stoličku. „Nepokúšam sa ani porozumieť, o čom to vlastne rozprávate.“

„To nie je fažko pochopiť, Johnny. Ak to chcete mať čierne na bielom, nuž, sú iba dve veci, ktoré neznášam: ľudí mimo zákona a tých, ktorí sa ma pokúšajú zabíti, alebo ma chcú zabíti.“ Stočil si lavou rukou cigaretu, ktorú pravú držal blízko revolverového pudzra. „Vidí sa mi, že vy patríte do oboch týchto kategórií.“

Hale odpovedal chraplavým, hnevivým hlasom: „Podozrieval som vás, že rozprávate nezmysly hned, keď ste sa tu po prvý raz objavili. Teraz si však začínam myšieť, že je za tým niečo viac, ako nezmysly.“

Slepý smutne potriašol hlavou. „Och, nie, Johnny, nemôžete takto urážať ľudí, keď viete, že nemáte pravdu. Počúvajte, čo vám poviem,

Sviatky. Jedným z nich Rauš hašono — nový rok, ktorý sa slávi na jeseň. V tých dňoch sa v synagóge trúbi baraní roh šófar a spomína pritom na praočka Abrahana, ktorý tak miloval Boha, že chcel len barana. V tento deň teruo — Deň trábe. Určuje budúci osud ľudu. Iný židovský kalendár. Aby prirovnať s našim treba od nho letopočtu odčítať 242, potriadať 4000 — a dostaneme a výsledok židovský kalendár (1966 — 242 + 4000 = 5. rok).

tekajúcej krvi. Dopadol sťažka na bricho a prevrátil sa na bok.

Druhý muž uhol nožu, ale pri tom sa jeho chrbát ocitol proti pravej ruke slepého. Slepý natiahol ruku a udrel šikmo zboč smerom dohora. Zasiahol ho dva razy do brady. Muž ani nehlesol a zavalil sa na zem.

Slepý sa pomaly postavil a streliл mu tri razy do chrbta.

Zhlboka vdýchol. „Nikdy nebojujem čestne s vrahmi,“ povedal. Sklonil sa k mužovi, do ktorého strelal. Ešte žil. Hlboké chrčanie sa mu dralo z hrude.

„Mc Cord?“ spýtal sa slepec.

Umierajúci muž chvíľu neodpovedal. Potom odvetil Mc Cordovým hlasom, vypľúvajúc jednotlivé slová: „Chodte do čertova!“

„Ja nie,“ povedal šedočoký muž. „To vy sa tam poberiete, Mc Cord, a to onedlho.“ Po chvíľi sa spýtal. „Prečo ste ma dnes večer napadli?“

Hlboké chrčanie pokračovalo. Muž neodpovedal.

„Mc Cord“, naliehal slepý, „čoskoro bude po vás. Prečo mi nechcete povedať?“ Nepokračoval v naliehaní. Mc Cord už nemohol nikomu odpovedať.

Slepý muž skontroloval a znova nabil svoj revolver, očistil nôž, a oboje odložil. Zvuk výstrelov nepripravil nikoho. Stalo sa to na okraji mesta, takže to bolo dosť samozrejmé. Johnny Hale by však bol mal ukázať väčšiu prezieravosť...

Niekto ľudia nie sú ani takí obratní, ako slabomyseľný kojot, pomysel si smutne slepec. Otvoril školské dvere a zavolal Lornu. „Chcel som ti o tom porozprávať,“ povedal, „ale bude azda lepšie, keď ti to ukážem.“

Johnny Hale práve stál pri malom sporáku v miestnosti vedľa kancelárie, keď vošla Lorna a šedočoký muž. Zachvsel sa, panvica mu vypadala z ruky a hlucho tresla na dlážku.

„Nemienite azda vôbec vyšetrovať to strieľanie, Johnny?“ spýtal sa slepý.

„Strieľanie?“ opakoval šerif. „Nič som nepočul.“

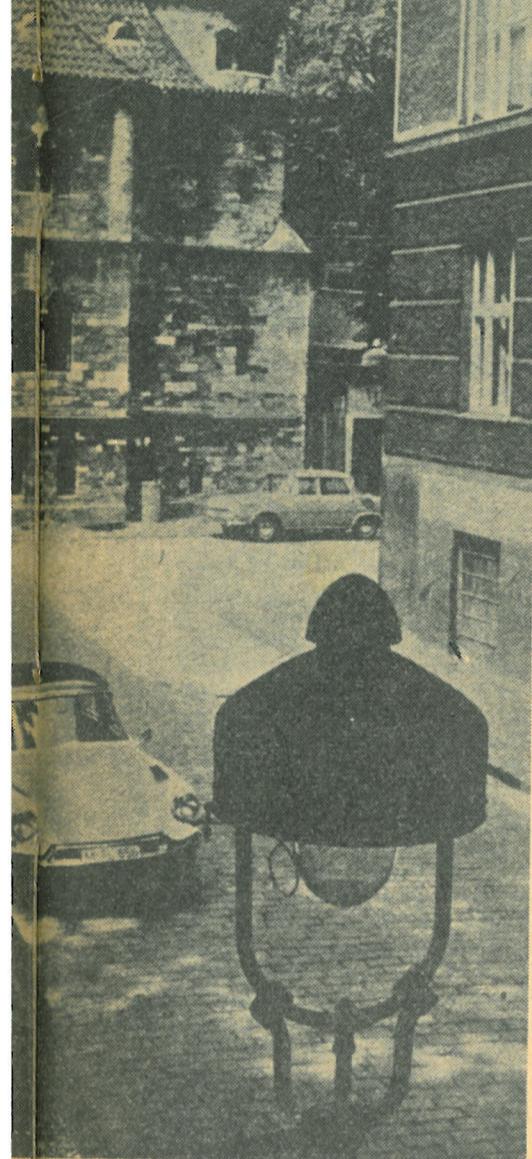
„V tom prípade, synak,“ povedal slepec, „sú vaše uši práve tak nanič, ako moje oči. Nezačuli ste nič z prestreľky, čo sa tu práve odohrala?“

„Vaše oči?“ spýtal sa Hale. „Čo má byť s vašimi...“

„Nerozprávajte hlúposti, synak,“ povedal šedočoký muž. „Rozoznaf, že je niekto slepý nedá naozaj veľkú námu. Bol som trochu prekvapený, keď ste nič nevraveli vtedy, keď som hmatol po stoličke. Teraz však chápem, že to bolo preto, lebo jeden z Mc Cordových ľudí ma predbehol a vopred vás na mňa upozornil. Viete, bolo by bývalo presvedčivejšie, keby sme vás boli našli, ako práve vybiehate zo dverí. Mysím však, že ste si boli až príliš istý tým, že všetko poj-

nich je
k, ktorý
týchto
trúbi na
mňa sa
orahama,
že chcel
yna, keď
ale Boh
intu deň
nia, Boh
i. Iný je
aby ho
o inás-
, potom
em ako
kalendár
= 5.724

alebo kozliatko a natrela jeho krvou domove dvere. Vtedy tiež Židia jedia nekvasené chleby pomenované macaus, ktoré pričomínajú, že vo veľkej rýchlosťi museli ich predkovia opustiť Egypt a nemali kedy si pripraviť chlieb na cestu. Jedným z najznámejších sviatkov je šabas alebo sabath — šábes, ktorý sa začína v piatok večer pri západе slnka a je venovaný odpočinku. Tohto dňa večer pokrýva sa stoly bielym obrusom a okrem normálneho svetla zapália sa dve sviečky. Na stole nachádzajú sa dva chleby z bielej múky. Na počesť sloboty veriaci sa obliekajú do čistých šiat a jedia najlep-

synagóga v Prahe

šie jedlo Sobotu vítajú modlitbami kiduš. Po kidušu otec žehná svoje deti. Kladie im ruky na hlavy a hovorí: Daj ti Boh, ako dal Sáre, Rebeke a Lé! Ku konci sviatku dáva sa na stôl krajšie nádobie ako vo všedný deň.

Sú aj iné sviatky, sviatky radosti a smútku, naplnené obradmi a zvykmi, ako ich vytvorila minulosť a nezmenené prevzala ďalšia doba. Prázske štátne židovské múzeum vydáva o tomto kolotoči udalostí radostných a smútnych svedectvo bohaté a živé.

synak a povedzte mi, či triafam do čierneho.

Hned som zacítil, že je v tom niečo čudného, keď mi Lorna napísala a zmienila sa o tom, ako sa trápi a má plno starosti, lebo každému rozprávate, že za krádežami dobytka sa skryva Mc Cord a Mc Cord zasa každumu rozpráva, že vás musí dostať. Dočerta, Johnny, to nebolo tak obratne vymyslené, ako ste predpokladali."

"Stále rozprávate nezmysly."

"Už skoro sa v tom objaví zmysel. Váš plán neboli preto taký obratný, lebo v meste, ako toto by sa človek Mc Cordovo druhu nevyhral celé mesiace naplano a nič nepodnikol a šerif by neobviňoval nikoho z krádeže dobytka, keby nemal hrbu dôkazov. Samozrejme, vy aj ja vieme, prečo ste to začali rozchyrovať. Predpokladali ste, že ak bude každý presvedčený, že vy a Mc Cord ste zarytí nepriatelia, nikomu ani nenapadne, aby vás

ČESKOSLOVENSKÉ IMPRESIE

U SUSEDOV NA POLIACH

Po 50 minútach letu Varšava — Praha vystupoval som spolu so spoločníkmi na pražskom letisku. Akou velmcou je súčasná technika — uvažoval som cestou k budovám letiska. Avšak nemal som čas na uvažovanie.

Po ustálení podrobnejšieho programu s našimi hostiteľmi, ďalšia cesta automobilmi. Cesta viedla cez Plzeň, Tachov, Karlové Vary, potom na Slovensko — Bratislavu, Nitru a celu rada menších mestských a vidieckych strediesiek. Spolu desať dní cesty, rozhovorov, pozorovania, to znamená veľa zájazdov a následkom toho uzáverov, vyplývajúcich z každodenného života národov socialistického Československa.

Zaujímam som sa predovšetkým polnohospodárstvom, jeho rozvojom, štruktúrou, výrobnými skúsenosťami, mechanizáciou, vidieckym stavebníctvom a verejno — politickým životom československého vidieka. Problematika obširna a v krátkosti o nej potoprávam.

Štruktúra polnohospodárstva je odlišna ako u nás v Poľsku a o poľnohospodárskej produkciu rozhodujú družstva, ktoré zoskupujú asi 60% pôdy celého Československa. Po nich nasledujú štátne majetky, ktoré hospodária na 31% pôdy. Ostatná pôda to sú záhumenky a minimálne percentuálny súkromne hospodáriacich roľníkov, najmä na podhorských terénoch.

Aktuálne je v Československu 6400 družstiev, zoskupujúcich 880 tis. členov, a priemerná veľkosť družstiev činí asi 660 hektárov ornej pôdy. Na jeden štátny majetok pripadá priemernie viac ako 5500 ha a ich celkový počet je 407. Ako vidíme sú to veľké gazdovstvá, ktoré vytvárajú všetky podmienky pre moderné hospodárenie v opretí o agro-technický pokrok. Mnohá družstva a štátne majetky dosiahnuť už imponujúce výsledky a priemerné výsledky dosiahnuté v roku 1966 tak v polnohospodárskej výrobe, ako aj v živočíšnej nasvedčujú tomu, že maši južní susedia intesifikujú metódou hospodárenia.

Roku 1966 priemerná hektárová výnosnosť v Československu činila: pšenica 26,3 q, žita 21,6 q, jačmeňa 24 q, ovsa 20,4 q. Veľmi vysokú výnosnosť dosiahli v cukrovej repe, lebo asi 350 q z hektára. Rast v pomere k roku 1965 v cukrovej repe činí asi 70, q na 1 ha, čo samozrejme umožnilo nie len zaistenie surovín pre výrobu cukru, ale tiež zaistenie patríčneho množstva listov cukrovej repe na prípravu kŕemieckej pre dobytok. Vyššia je tento rok úroda zemiakov, lebo činí viac o asi 2 mln. ton ako v r. 1965. Veľmi dobra bola úroda ovocia a zeleniny. Malo to základný vplyv na zlepšenie zásobovania trhu ako aj celkové zvýšenie životnej úrovne pracujúcich Československa.

Najdôležitejší činitelia, ktorí mají vplyv na zvýšenie poľnohospodárskej výroby sú: lepšia forma riadenia poľnohospodárstva, pomoc štátu v zásobovaní poľnohospodárstva výrobnými prostriedkami, najmä strojmi, umelými hnojivami, kvalifikovaným osevným zrnom atď. Roku 1966 na 1 ha ornej pôdy bolo použitých 127 kg umelých hnojív

v prepočítaní na čisté zloženie a do roku 1970 tento ukazovateľ ma stúpnúť na 186 kg. Ako rýchlo pokračuje rast hnojenia v poľnohospodárstve našich južných susedov následujúce údaje: r. 1934 na 1 ha použili asi 13 kg hnojív, v rokoch 1961-1965 priemerne 94,5 kg.

Aktuálne československé poľnohospodárstvo má k dispozícii veľa strojov. Na poliach tento rok pracovalo 13 tis. obilných kombajnov, viac ako 3400 kombajnov pre zber zemiakov a viac ako 124 tis. traktorov. Nutnosť rýchleho zavedenia mechanizácie prác v poľnohospodárstve vyplýva o.i. z toho, že dedina ma cititelný nedostatok pracovných sil. Česko roku 1948 v poľnohospodárstve pracovalo asi 2.300 tis. osôb, ale r. 1966 počet zamestnaných v poľnohospodárstve klesol na asi 1.200 tis. Problém pracovných sil v roľníctve je ťažký, lebo proces odchodu pracujúcich z dediny do mest stále pokračuje. Práve preto nasleduje z jednej strany rýchly pokrok mechanizácie výrobných procesov a súčasne strana a vláda usilujú, aby zlepšili mzdy a celkové životné podmienky občanov zamestnaných v poľnohospodárstve.

Takto vypadajú aktuálne výsledky v poľnohospodárstve. Cesty dalsieho rozvoja poľnohospodárstva v ČSSR boli určené XIII. siedzdom KSC. V súhlase s uznesením siedzdu strany v najbližších rokoch hlavná pozornosť sústredi sa na:

— optimálnom využití pôdy cestou intensifikácie biologických schopností rastlín, špecializáciu produkcie v súhlasu s klimatickými podmienkami atď.

— patričnom usmernení investičných nákladov s tým, že väčšina týchto je určená na pozdvihnutie efektivity pôdy zo znamená na hnojenie, ochranu rastlín, mechanizáciu. Pozdvihnutie rastlinnej výroby vytvorí podmienky pre ďalší rozvoj chovu dobytka.

— Zvýšenie produkcie mlieka a mäsa, čo je hlavnou úlohou kladenou poľnohospodárstvu na najbližšie roky. Za týmto účelom predvíva sa rýchly rozvoj produkcie priemyselných krmív s vysokým obsahom bielkovín.

Za účelom realizácie úloh kladených XIII. siedzdom KSC poľnohospodárstvu poukazuje sa na nutnosť zdokonalovať systém mriež a premií, tak aby úroveň týchto postupne zvýšovala s úrovňou mriež v priemysle. Planuje sa tiež výstavbu viac ako 70 tis. bytov pre pracujúcich v poľnohospodárstve. Bytové stavebníctvo je základným podnetom (stimulátorom) prechádzania mládeže do práce v poľnohospodárstve.

Jedna sa tu samozrejme nie len o mládež bývajúcu na vidieku, ale aj o nábor mládeže z mest. Prax potvrdila, že ak sa vytvoria patričné sociálno-existenčné podmienky, ochotní pracovať na vidieku sa najdu. Len roku 1895 z mest na vidieku prešlo do práce 28 tis. mládeže, ktorá po patričnom preškolení v rôznych odvetviach nutne potrebujú v poľnohospodárstve, zostala na stále na št. majetkoch, po prípade na družstvach.

D. PERUN

z. a z vlastných prostriedkov viac ako 615 mil. zl. Najviac bolo vyaložené na mechanizáciu, lebo viac ako 11 mld. na stavebnictvo asi 1,5 mld. zl.

Jestvuje však celá rada roľníckych krúžkov, ktoré plne nevyužívajú fond rozvoja poľnohospodárstva, sú tiež aj také obce v ktorých nie sú roľnícke krúžky čo znemožňuje uvoľnenie finančných prostriedkov nahromadených na konte FRR. Jedným z činiteľov sťažujúcich organizovanú pôsobnosť na tých dedinách je značna vzdialenosť medzi jednotlivými gázdovstvami a pomerne dosť ľahostajne medziľudske vzťahy. Avšak toto nemôže byť brzdou organizovanej činnosti, najmä ak sa jedná o mechanizáciu.

Kongres roľníckych krúžkov prediskutoval mnohé záležitosti spojené s výrobnou činnosťou sedliackej samosprávy, načrtol program a smery pôsobnosti na roky 1966 — 1970.

D. P.

KONGRES ROL'NÍCKYCH KRÚŽKOV

V decembri so konal celoštátny Kongres roľníckych krúžkov, na ktorom boli zhodnotené výsledky tejto masovej organizácie sedliackej samosprávy. Súčasne Kongres vytýčil program pôsobnosti na najbližšie roky.

Je treba s uznaním zdôrazniť, že v období posledného desaťročia rôznorodé sedliacké organizácie znamenali veľký rozvoj. Základná forma vidieckej samosprávy — roľnícke krúžky — pôsobia vo viac ako 86% dedinách v Poľsku, a napr. v Krakovskom, katowickom a rzeszowskom vojvodstve už asi 98% obce pôsobia v rámci roľníckych krúžkov.

O tom, akú silu reprezentujú v krajine roľnícke krúžky nasvedčujú nasledujúce údaje: aktuálne pôsobia 33.286 roľnícke krúžky a 26.550 krúžky dedinských gazzdiniek, ktorých členmi je spolu 1.800 tis. osôb.

V opredí o roľnícke krúžky, ich aktív a poľnohospodárske služby, sú realizované úlohy týkajúce sa mechanizácie, semenárstva, kontraktácie, ochrany rastlín, krmovinovej základnej, hnojenia a školenia. V opredí o túto organizáciu strana úspešne realizuje poľnohospodárske plány, umožňujúc lepšie využívanie stále väčšieho množstva výrobných prostriedkov, ako aj spoločensko-kultúrneho pokroku celej dediny. Realizujúc výrobné poľnohospodárske úlohy všetky štátne a družstevné inštitúcie pracujúce na vidieku, spájajú svoju pôsobnosť s roľníckymi krúžkami.

Ako vieme do procesov produkcie a intensifikácie sedliackých gázdovstiev sú angažované stále väčšie prostredky v hodnote mnohých miliardov zlatých. Doteraz fond rozvoja poľnohospodárstva obdržal viac ako 20 mld. zl., z čoho roľnícke krúžky investovali asi 13 mld.

"V poriadku," odvetil Hale. Rozprával rýchle, horúčkovo so zreteľnou hystériou v hlase. „Ak chceš silou-mocou veriť svojmu slepemu prialovi, tak nech len pokračuje. Ja však opakujem, že je blázon. Všetko, čo povedal, sú iba dohady..."

Slepý pristúpil bližšie. „To nie sú dohady, Johnny," povedal. „Ak chceš mať za blázna človeka, ktorý nevidí a musí sa spoliehať na svoje ostatné zmysly, bude lepšie, ak sa budete častejšie kúpať. Nedávno ste mi povedali, že sa stále zdržujete v meste a na okolí a nemáte vlastný ranč, ale cítis z vás pach dobytka. Kde by ste boli k nemu prišli, ak by ste nekradli spolu s Mc Cordom?"

Mladý Hale konal rýchlo. Slepý si to uvedomil, keď počul plesknutie ruky o kožené puzdro. Vytiahol svoj vlastný revolver a tri razy potiahol kohútik. Počul, ako jeho guľky vleteľi do mäsa skôr, ako prišla prvá Ha-

lova a zaryla sa do bočnej steny. Vedenie, že bol mŕtvý ešte skôr, ako došiel na zem.

Obrátil sa k červenovlasému dievča, ktoré sa chvelo vedľa neho.

„Lutujem, Lorna, že sa to muselo stať. Bolo by ho to však stihlo skôr či neskôr."

Položil jej nežne ruku okolo pása. „Zavediem ňa domov. Neskôr sa späťtás..."

„Nie," odoprela. „Domov nie. Nemám tam čo hľadať. Vrátim sa s tebou."

Vyšli do jasnej noci a vzdálovali sa ďalej a ďalej od zvuku výstrelov. Chcel je povedať, že nemôže priveliť, aby išla s ním a uviazala si na krk slepca. Keď ho však pobozkala, zabudol na to a neskôr mu to už nikdy neprišlo na um.

JOHNN O'REILLY
preložila Irena Líšková

Z PRÁCE ČSKS V ZELOWĚ

Nový výbor ČSKS v Zelowě již realizuje směrnice, které byly vytýčeny na správní a volební schůzi. Na první schůzi bylo rozhodnuto, že bude zaměstnán jako kulturní a osvětový instruktor, učitel školy č. 1 v Zelowě Jerzy Zagórski, který prodělal příslušné kurzy a může také promítat filmy. 15. října zahajila práci kulturní místnost ČSKS následujícím programem: úterý — 17,00 — 18,00 loutkové divadlo, 18,00 — 19,00 zpěv, 19,00 — 19,30 společenské hry (sachy, kostky, domino aj.), 19,30 televizní program, tisk. středa — 16,00 — 18,00 tanecní kroužek, 18,00 společenské hry, televize, tisk. pátek — 17,00 — 19,00 hra na hudebních nástrojích, 19,00 televize, společenské hry, tisk. sobota — 16,00 pohádky — světelné obrazy, televize, spo-

Franciszka Zubrzyckeho. V prvej časti referátu poukázal na veľkú úlohu robotníckych a rolníckych výborov, ktoré vznikali v období revolúcii a ktoré sa stali začiatkom ľudovej vlády. Hovoril o tom, že vlastne tie výbory zachránili výdobytky revolúcii a tiež aj samú revolúciu pred reákčnymi živlami. V ďalšej časti referátu F. Zubrzycki poukázal na to, že Sovietsky svaz ako prvý socialistický štát stál vždy pevne na stráži svetového mieru, ako aj poskytoval pomoc tým, ktorí sú utlačovaní. Dnes k veľkej rodine socialistických štátov patria krajinu, ktoré po druhej svetovej vojne zvrhli jarno útlaku.

Po referáte vystúpila s programom mládež pod vedením prof. Władysława Dubiela. Na programe boli revolučné piesne, ako aj recitacie básni Broniewského a Majakowského.

PRVÝ VRTUĽNIK

Posledne Jablončania boli po prvýkrát svedkami, ako v ich dedinke pristál vrtuľník. Priletel z Krakova do Jablonky, aby previezol do nemocnice rodičku aj s dieťaťom, nakoľko bola nutná operácia.

ZUBRZYCKÝ DETSKÝ LUDOVÝ SÚBOR

Prednedávnom v miestnosti obecnej klubovne v Zubrzycy Górnjej vystupoval detský ľudový súbor zo školy čís. 1. Súbor viedie učiteľ Stankowski. V programe boli Zubrzycké ľudové tance a piesne. Súbor je ešte veľmi mladý, ale napriek tomu je vidieť, kolko námaha vynaložili učinkujúci, aby program pripravili.

Spolužiaci účinkujúci hrdo hľadeli na svojich kolegov a kolegyne. Mladým ší-

Mlatba v Kacwini

ČITATELIA A KOREŠPONDENTI PÍŠU

lečenské hry, hudební večírky, promítání filmů. V neděli členové výboru plní službu u televizoru nebo při promítání filmů.

Z PRACÍ P.M.R.N. V ZELOWĚ

Dne 25. října se konala schůze finanční a rozpočtové komise, na niž kromě finanční zprávy byly projednávány žádosti o udělení daňových a dodávkových slev. Tato ulehčení se vztahuje také na 3 členy naší Společnosti. Byla zvolena revizní komise, která bude provádět kontrolu peněžitých darů na fond pro výstavbu škol a internátu. Členem této komise je také předseda Československé kulturní společnosti v Zelowě W. Luščinský.

Dne 29. října se konalo zasedání MRN v Zelowě, na němž byl vybrán nový radní místo W. Tomesze, který se odstěhoval do ČSSR. Předemtem zasedání byla také otázka osvětlení ulice Kilińskeho, na níž bydlí mnoho členů naší Společnosti. Ulici Kilińskeho probíhá již od minulého roku elektrická síť, ale nedostatek finančních prostředků brzdí její ukončení. Výbor, který měl na starosti stavbu této ulice a zavázel se získat 40.000 zlotých na její zakončení, svůj závazek nesplnil. Bylo rozhodnuto, že v příštím roce bude tato potřebná suma vyhospodarována z fondu MRN.

OSLAVY V JABLONSKOM LÝCEU

Pri príležitosti 49. výročia Veľkej októbrovej socialistickej revolúcii konali sa slávnostné akadémie vo všetkých krajinách, kde moc prevzala do svojich rúk robotnícka trieda a kde vládne ľud. Tačeté slávnosti konali sa aj v mestách a dedinách ľudového Poľska.

Slávnostnej akadémie v jabłonskom všeobecne-vzdelávacom lýceu zúčastnil sa celý učiteľský sbor nielen lýcea, ale aj základnej školy a samozrejme mládež.

Slávnosť začala Internacionálou, piesňou proletárov. Keď dozneli zvuky piesne všetci zhromaždení vypočuli si referát tajomníka straničkej organizácie pri lýceu,

KACWIN

• W tym roku rolnikom z Kacwina wiele szkód na polach wyzadziła zwierzyna łowana, dziki i jelenie. Wydaje się słuszny, aby teraz w okresie zimy administracja lasów państowych zredukowała nadmierny stan zwierzyny i co ważniejsze do-karmiąca lepiej dziki, jelenie i sarny.

• Drogę Niedzica Kacwin zaczęto już robić od strony Niedzicy. I chociaż prace nie posuwają się w szybkim tempie można mieć nadzieję, że droga ta zostanie ukończona. Mieszkańcy Kacwina znani ze swojej społecznej ofiarności czekają jednak na pomoc w sprawie budowy drogi przez ich wieś, na którą ze swojej strony dali już wiele świadectw. Droga ta jest rzeczywiście okropna. Jak informuje Przewodniczący PGRN w Niedzicy ob. Majerczak pracę nad tą drogą rozpoczęcie się w roku przeszłym. Najpierw poloży się chodniki, a potem zrobi samą już drogę.

(k)

VEČER DRUŽBY

Dňa 27. októbra tr. v sále Kultúrneho domu v Jablonke predviedli svoj recitáčny a spevácky program laureáti Celopoľského festivalu sovietskej piesne zo zakopianského diavadielka poézie pod vedením profesora W. Geigera. V programe mali ruských a sovietskych spisovateľov, ako aj ľudové piesne Oravy. Ten-to výstup bol usporiadany jabłonskou klubo-kaviarňou a Okresným domom kultury. Laureáti svoj program prevideli tiež v Zubrzycy Górnjej. Všetci, ktorí program videli, ale najmä mládež dlho si budú spomínať tento večer družby.

VÝSTAVA V JABLONSKEJ KLUBO-KAVIARNI

Pri príležitosti mesiaca polsko-sovietskeho priateľstva bola v miestnosti jabłonskej klubovne usporiadana výstava sovietskej knihy a sovietskeho maliarstva z obdobia po druhej svetovej vojne. Výstavou zahajila jabłonská klubo-kaviareň novú sezónu. Výstavu organizoval kr. Szajner.

riteľom folklóru Oravy prajeme veľa úspechov v ďalšej práci.

O POČASIÍ NA BUDÚCI ROK

Sú rôzne spôsoby predpovedania počasia, samozrejme aj výsledky týchto predpovedí sú rôzne.

V Živote pisali sme už o predpovediach založených na vedeckých pozorovaniach a výskumoch.

Dnes chceme vás oboznámiť s predpovediam počasia rolníkov, ktorí sa tomuto naučili od svojich otcov a dedov.

Rolníci predpovedajú počasie nielen na najbližšie obdobie, ale aj na celý rok, po prípade na celú jar, leto, jesenná a zima. Vedia si určiť príchod zimy a nástup jaru. Casto ich predpovede sú veľmi presné. Nemôžme sa na predpovede rolníkov celkom spoliehať, ale popri predpovediach, ktoré udáva tlač, rozhlas a televízia môžeme si povšimnúť i tie, ktoré podávajú rolníci, najmä horali, a tiež to čo vravia o počasi ľudové perekadlá. Vedľa prísluvia a perekadlá sú bohatstvom celého národa, odrazom jeho skúseností, získaných dlhým pozorovaním prírody a obklopujúceho nás sveta. Preto je dobré čerpáť z týchto múdrosti, musíme byť však pritom kritickí.

Tentokrát, chcel som vám napiisať, kedy podľa ľudových predpovedí, mala by sa začať budúca jar. Pod slovom jar myslím nie tú podľa kalendára, ale skutočnú jar. Budúca jar, podobne ako tento rok mala by prísť už začiatkom marca. Čiže toho ročného zima mala by byť dosť krátká. Čo predpovedá skorú jar? Ľudové prísluvie vraví: „Kočko týždňov pred Vianocami prvýkrát prykrije sneh vrchy, toľko týždňov po Vianociach odkryjú sneh doliny.“ Tento rok bolo to až koncom októbra.

Všetci sme tiež zvedaví, aké počasie bude budúci rok. Uvediem teda jeden ľudový recept predvídania celoročného počasia. Kočko je v ľom pravdy, ľažko mi je povedať! Keď bude vhodný čas, môžete to sami skúsiť a overiť si pravdivosť tohto receptu. Musíte si pamätať prvý sneh. Proste robíte z neho dyanáš gulôčiek a ukladáte ich v poradí, ako ste ich robili. Každá z nich označuje jeden mesiac, počínajúc januárom a končiac decembrom. Gulôčky sa začnú topiť. Jed-

ny sa budú topiť rýchlejšie a iné pomalšie. Tie, ktoré sa topia veľmi rýchle označujú dăždivé alebo snehové mesiace, podľa toho či sú to mesiace zimné alebo letné — prostre bude špatné počasie. Guľky, ktoré sa topia pomaly, označujú záse mesiace s krásnym počasím. Guľky, ktoré sa netopili ani rýchle ani pomaly, predpovedajú mesiace ani krásne, ani špatné. Pretože, drahí čitatelia, tento rok už nebude môcť vyskúšať pravdivosť týchto predpovedí, ako som to ja urobil, zoznámim vás s tým, ako sa mne guľky topili. Celkove budúci rok mal by sa podobať súčasnému. Jar by mala prísť v prvej polovici marca, v horších oblastiach mali by sme začať orať v druhnej dekáde marca. Počasie v období jarých prác bude asi trošku horšie ako roku 1966. Prvé dva mesiace zimy t.j. január a február budú stredne sneživé. Apríl a máj, ako aj jún mali byť v máji, mesiaci lásky. Tým, ktorí v lete pôjdú na dovolenkou radíme, aby si vybrali ktorýkoľvek mesiac len nie júl, ktorý podľa spomínamej predpovede má byť najzároveňším mesiacom. Jesenná mala by byť pomerená dlhá, ale asi nie tak krásna ako tento rok, ale ani veľmi škaredá. Zima mala by začať koncom októbra alebo začiatkom novembra.

Ešte raz upozorňujem čitatelov, aby týmto predpovediam príliš neverili, a to preto, že môžu byť sklamani a nechcel by som, aby sa musejeli staťovať. V jednom z budúcich čísel napišem ešte raz, aké malo byť počasie na budúci rok podľa inej ľudovej predpovede, ktorú osobne pokladam za istejšiu ako tú, ktorú som podal teraz.

I. N.

NA JARMOKU

Občas chodievan na jarmoky. Rád sa prechádzam medzi kupujúcimi a predávajúcimi. Pozorujem tých, ktorí ponúkajú svoj tovar, chváliac ho pritom, hoci aj nie je najlepší. Nemenej zaujímavé je pozrieť si tých, ktorí kupujú a vyhľadávajú nedostatky nielen tam, kde ich skutočne môžu nájsť, ale aj tam, kde ich vyhľadávajú až možné. Ale tak už býva, keď chceš niečo predať, je celkom normálnou vecou, aby si svoj tovar vychvaloval, lebo inakšie, čože by to bol z teba za predavač. Vieš pred-

sa, čo je to za radosť, keď niečo predáš, a pritom dobre. Tí, ktorí sa predávaním nezaoberali, tí, ktorí nikdy nepredávali na jarmoku, nevedia si to ani predstaví. Kto si povedal, že predavač musí sa vedieť jednať o každý groš.

Tak, ako predávaní je nútne ten svoj tovar vychvalovať, povinnostou kupujúceho je, aby ponúkanú vec hámil, ak chce, aby mu ju predali lacnejšie. Bolo by smiešne, keby kupujúci mysel, že predavač mu predá svoj tovar oveľa lacnejšie, keď preukáže oň veľký záujem, alebo dá poznať, že mu na nejakej veci veľmi záleží. Ak chceš kúpiť dobrý a hodnotný tovar a potom hovoriť o dobrej kúpe, pamätaj si, že sa musí tváriť, že o tovar nestojiš a že keď kupuješ, robiš to so skonou pre seba...

SVIATOK ZOSNULÝCH

Aj keď už uplynul mesiac od Sviatku zosnulých prinášame zprávu o tom, ako vypadal ten deň na Orave.

Tým všetkým známym a neznámym, blízkym a ďalekým, ktorí navždy od nás odšli, je zasvätený sviatok, v ktorom ich spomíname. Zdobíme ich hroby a večer všetkým cintoríny horia tisícmi plamienkov.

Tak ako všade, aj oravské cintoríny, pokryli tisíce vencov. Oravské deti nezabudli ani na hroby, v ktorých spia posledným spánkom tí, ktorí pred 21. rokom prišli sem zdaleka, aby bojovali za slobodu tunajších občanov proti fašistom. Aj ich hroby, hroby neznámych vojakov, ktorí položili svoje životy v neznámych dedinách, za slobodu nás všetkých, pokryli kvety, ako symbol vďačnosti.

POĎAKOVANIE

Miestna skupina ČSKS v Kacwine touto cestou srdečne Vám ďakuje za zaslané nám gramofónové platne, ktoré sme od Vás dostali pre našu miestnu skupinu.

Sme Vám za veľmi vďační, zasielame mnoho pozdravov a prajeme Vám veľa úspechov v ďalšej práci pre naš krajanský časopis Život.

Za miestnu skupinu ČSKS
v Kacwine
Pivovarčík Anton

SKUTEK NIEPRZEMYSŁANEJ DECYZJI KOŁO CSK W KACWINIE BEZ ŚWIETLICY

Koło Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego w Kacwinie powiat Nowy Targ dysponowało własną świetlicą. Z tej świetlicy korzystali członkowie i sympatycy Stowarzyszenia prowadzące w niej działalność kulturalną, która jest głównym statutowym zadaniem tej organizacji. Wydawało się więc, że nic nie powinno zakłócić tego naturalnego stanu rzeczy. Lokal przeznaczony na ten cel, a należący do miejscowości Urbaru był wyposażony dostatecznie a program przystosowany do potrzeb. Czynsz płaciła Gromadzka Rada Narodowa w Niedzicy co uważano — i słusznie — za pomoc udzielaną organizacji społecznej działającej w ramach Frontu Jedności Narodu. Niestety wypadki jakie zaszły ostatnio zmieniły zasadniczo sytuację.

Pewnego letniego dnia, przybyli do wsi Kacwin — przewodniczący PGRN w Niedzicy tow. Majerczak wraz z Komendantem MO z Łapsz Niżnych tow. Mleczko i pobrawszy klucz od świetlicy usunęli z niej majątek Koła Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego w Kacwinie. Stało się to bez wiedzy i zgody organizacji, której ta świetlica była własnością. Zainteresowanym nie zaproponowano lokalu zastępczego, ani też nie okazano nakazu eksmisji. Wierzymy, że w tej chwili Czytelnik zdziwi się, że coś podobnego mogło w naszych czasach mieć miejsce. Wierzymy, bo i Redakcja na wieść o tym sądziła, że fakty są mocno przesadzone. Niestety, rzeczywistość przeraża nawet dziennikarską fantazję. Fakty potwierdziły się w całej rozciągłości. A geneza tego aktu eksmisji jest następująca...

Latem tego roku zwołano we wsi Kacwin zebranie ludności w związku z trudnościami lokalnymi miejscowości szkoły. W zebraniu tym biali też udział przedstawiciele władz powiatowych z Nowego Targu. Uchwalono, że dla szkoły należy przeznaczyć lokal świetlicowy Koła Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego. Na marginesie tego zebrania trzeba dodać, że brały w nim udział głównie kobiety. Ma to dla sprawy znaczenie dość istotne — lokal bowiem zajmowany na świetlicę przez Koło Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego był własnością Urbaru. A jak wiadomo członkami Urbaru są głównie mężczyźni. I tylko rzeczywiści członkowie mogliby o tym decydować a, to także pod warunkiem, że zwołanoby zebranie tej organizacji w tej sprawie. A wiec zebranie które się odbyło mogło tylko wyrazić opinię jego uczestników, nie zaś decydować wiążąco o likwidacji świetlicy. Wszystko,

co nastąpiło potem jest następstwem tego zebrania. Władza gromadzka bowiem z Niedzicy była i jest przekonana, że działała prawnie eksmitując Słowaków z ich świetlicy, tym bardziej, że został zaangażowany w tą sprawę autorytet władz powiatowych — po przeciągu uczestnictwo w zebraniu!

Ze świetlicy Koła CSK wyrzucono wszystko : 32 krzesła, 8 stolów, 2 szafy, 3 szafy biblioteczne, 1 radio, 1 bilard, książki i prasy. Przeniesiono i zmagażynowano sprzęt na scenie miejscowości klubu „RUCH” i to w sposób, który kłoci się z zasadami ustalającymi jak należy postępować z majątkiem społecznym. Spisano jednostronny protokół... Na tym zakończono postępowanie. Lokal przeznaczono dla szkoły. Nową umowę z Urbarem zawarła Gromadzka Rada Narodowa z Niedzicy. I ten moment jest dla sprawy istotny. Bowiem umowę ze strony Urbaru podpisał tylko przewodniczący tej organizacji, bez zgody i uchwały swego zarządu. A wiec umowa ta nie rodzi skutków prawnych.

Nic dziwnego, że ta sytuacja spowodowała poruszenie we wsi Kacwin, w której mieszka przeciętnie bardzo dużo rodzin narodowości słowackiej. Trzeba przy tym podkreślić społeczną postawę Słowaków z miejscowości koła CSK, którzy uważają, że jeżeli ich lokal świetlicowy nadaje się najbardziej na klasę szkolną, to niech ona tam będzie. Ale niech także dla celów świetlicowych zostanie przeznaczony inny lokal. Na przykład ten lokal szkolny (przy miejscowym GS) w którym nie ma niczego prócz kilkunastu walających się po podłodze pomocy szkolnych. Członkowie Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego dawali też zastępcze pomieszczenie na podręczny magazyn dla szkoły. Tego października sprawa cała wydała się bliiska szczęśliwego zakończenia. Bowiem tylko inspektor Adamczyk miał przekonsultować tą zmianę z kierownictwem Wydziału Oświaty PPRN w Nowym Targu. Następstwem tej konsultacji było uruchomienie i w tej izbie klasz szkolnej. Koło się zamknęło...

Koło się zamknęło, tylko w tym kole zarówno sprawy wokół których władza terenowa nie może przejść obojętnie. I to nie tylko dlatego, że sprawą dotyczy organizacji mniejszości narodowej ale w każdym wypadku, nawet gdyby dotyczyła pojedynczego człowieka. Jest wiec powód, aby ta sprawę zaadresować bezpośrednio do władz wojewódzkich w Krakowie z nadzieją, że na tym szczeblu zostanie ona załatwiona jak należy.

T. T.

VŠEDNÉ HRIECHY

Zeny veľmi často vydávajú spúšť peňaží a pritom, keď ich vidíme na ulici vypadajú zlé. Prečo? Obliekajú sa nevhodne! Čo sa smie a čo nie, chceme vám v krátkosti miňačitately napišať.

1. Priehladné blúzky a pod nimi čierne bielizeň. Priehladné látky vôbec nie sú elegantné, ale keď už nutne chcete také nosiť, musite mať pod nimi podšívkou, tej istej farby ako blúzka. Dajte si pozor, aby ste vždy mali v poriadku zips na sukni.

2. K priliehavým nohaviciam nepatria topánky na vysokom opätku a mestská kabelka. Dámy, ktoré sú silnejšie mali by sa vôbec zrieť priliehavých nohavic.

3. K letným vzorkovaným šatám nesmiete nosiť svetre z hrubej vlny. Ak je chladno obliečte si sukňu, k letným šatám je vhodný len tenučký biely alebo pastelový svetrik.

4. K letným bielym šatám nesmiete si obliekať príliš tmavé punčochy.

5. Móda Courregé prináša vysoké biele kozáčky. Pamäťte si, aby ste si ich nikdy neobliekali ku kostýmu. Mnôhie dievčatá vydali na tieto kozáčky ušetrené peniaze. No ste ich len ku kabátom.

6. Pamäťte si, že krátke sukne vypadajú pekne len keď máte bezvadné nohy. No ani vtedy nesmiete zabúdať, aby vám prádlo nevykukovalo spod sukne.

7. Vlasy musia byť vždy upravené. Ani ten najkrajší klobúčik nezakryje špinavé, pozliepané vlasy. Klobúk patrí len k dobre upraveným vlasom, inak vypadá smešne.

8. Keď ste sa už rozhodli pre čipkové punčochy tak ich posteď len k hladkým, jednofarebným šatám do spoločnosti. Nezabúdajte tiež, že k vzorkovaným punčocham nesmiete mať športové topánky.

9. Keď máte dekoltované šaty s úzkymi ramienkami musíte mať veľmi dobrú podprsenku. Saty spod których vypadajú bielizna pôsobia nevкусne. Veľmi dekoltované šaty môžu nosiť len dámy, ktoré majú vo zvyku holit sa pod pauchami.

10. Ak máte to neštastie, že vaše nohy sú silnejšie, ako by sa patrilo, nikdy neuputavajte nimi pozornosť. Zvlášť pri terajšej op-art móde neodporúčame šaty šité z dvoch druhov látiek.

11. Všetky už nosíme punčochy. Pás na punčochy musí byť vždy veľmi dobrý, neoplatiť sa tu šetrenie. Poskrúcané, zle priliehajúce punčochy veľmi špatnia nohy.

OTÁZKY — ODPOVĚDE

Co to znamená studený a teply pól a kde sa nachádza?

„Studenými polími“ menujeme územie, na ktorom bola zaznamenaná najnižšia teplota vzdachu na zemi. Podľa informácií, ktoré máme, takúto najnižšiu teplotu (- 86,7°C) zaznamenali počas Medzinárodného geofyzického roku na sovietskej stanici „Sovietskaja“ na Antarktide. „Teply pól“ nachádza sa v Azise (nedaleko Tripolisu): +57,8°C v chládku. Druhým teplým polom je Dolina smrti na púšti Colorado: +56,6°C v chládku.

Kto a kedy prvýkrát použil konzervové krabice?

Prvým človekom, ktorý prišiel na nápad konzervovať potraviny bol parížsky cukrár Nicolas Appert. Navrhoval najskôr konzervovanie vo flašach, potom v cínových krabiciach. Dokonca roku 1810 napísal pojednávanie na túto tému. Vo veľkom konzervy začali sa vyrábať len v XX. storočí.

Je pravdou, že sú na svete Stromy, ktoré počítajú až 3 tisíce rokov?

Ano, je pravdou. Slávne africké baobaby, čiže tzv. mamutie stromy — žijú niekoľko tisíc rokov. Prednedávnom preskúmali vek kalifornskej sekvoje, ktorú prevrhol vietor. Napočítali 3.025 rokov. Najstarší polský stromom je „Bartek“, dub, ktorý rastie neďaleko Zagnańska v kieleckom vojvodstve. Počítala už asi 1.200 rokov.

NAŠE NÁVRHY

ROBÍME GAUČ S HYGIENICKÝM MATRACOM

na tmavší odtieň. Na takýto rám kladieme matrac a gauč je hotový.

Namiesto nožičiek môžeme urobiť drevenú debnu, ktorej hornou časťou bude rám. Spodok debny môžeme urobiť s tvrdnej plstenej dosky alebo preglejky a boky z dosák. Táto debna môže byť urobená vcelu a prádlo budeme do nej schovávať tak, že zdvihneme rám s matracom (rám má byť vzadu pripevnený na závesy), čo si nevyžaduje miomiaru námahu. Takáto debna môže byť tiež so šuflíkmi, do ktorých schovávame bieležen.

Náš čitatelia iste nebudú mať s urobením tejto debny zvláštne starosti najmä tí, ktorých poznáme ako šikovných. Tým, ktorí by predsa mali väčšie ťažkosti so shodením rámou radi poradíme písomne.

Nemusíme tiež kupovať matrac s mikrogumou už s poťahom. Poťah tiež si môžeme sami ušiť, čo nám značne zníži investičné náklady a okrem toho bude to mať tú výhodu, že môžeme ho staňovať a prať.

Užitie takého poťahu na matrac je veľmi jednoduché. Popis a obrázky akým spôsobom môžeme urobiť poťah uverejnili v jednom z posledných čísel Kobieta i Žycie. Podľa nás je veľmi praktický a preto ho prinášame za autorom O. Szlekysom.

„Skôr než poťah ušijeme musíme látku vypráfiť, keď ho v budúcnosti budeme prať, nebude sa nám krčiť.

Strih, spôsob zošívania, ukazuje obrázok. Ako vidíme, je to neobvyklé jednoduché — šitia nie je veľa, musíme len presne vymerať matrac, skôr než začneme šiť. Ostatne — na obrázku.

Tým, ktorí už majú perované gauče alebo matrace z morskej trávy O. Szlekys rádi: „aby si urobili dodatočné matrace z mikrogumy. Stačí 2-centimetrová vrstva mikrogumy a zvláštny poťah, najlepšie dva na zmenu.“

CHOVAŤ HYDINU?

Otázka rocionálneho chovu hydiny na území Spiša a Oravy doteraz leží vlastne úhorom. Asi malo gazdovia z týchto terenov dospeli k patričnému uzáveru, že v plnom tohto slová zmysle, chov hydiny je najvýdanejšou oblasťou poľnohospodárstva. Každé drobné zlepšenie krmenia a pestovania hydiny prináša hmotný zisk a odmenu za vynaloženú námuhu nie až po čase, nie o rok, ani dokonca po štvrtroku, ale už po niekoľkých dňoch.

Väčšina gazdiniek má pri gazdovstve pár kusov hydiny najčastejšie sliepok, aby keď to potrebujú nemuseli behať pre jedno alebo dve vajíčka do družstva. Ale ak by sme s ceruzou v ruke vypočítali náklady vynaložené na vydržiavanie tejto hromadky hydiny ukazalo by sa, že asi lacnejšie by bolo predsa len tie vajíčka kupovať. Nechceme na tomto mieste nahovarať na pestovanie nejakých veľkých stád, lebo vieme, že mnohé hladné sliepky zjedia viac a daju menej vajíčiek, ako málo sliepok najedených. Sestriesli sliepok, ktoré denne dostávajú 65 g krmiva zje ročne 1.420 kg krmiva a dá 3.000 vajíčok, a tridsať sliepok, ktoré denne dostánu 110 g (čiže skoro dvakrát toľko) daj ročne 4.500 vajíčiek a zjedia len 1.200 kg krmiva. Dvadsať alebo tridsať sliepok krmí sa čiastočne zdarmo, najmä v teplejšom ročnom období, keď si sami vyhľadávajú väčšinu krmiva. A dokonca aj v zimnom období odpadky z domácnosti poskytujú pre menšie stado podstatnú časť potrebného krmiva. A takto dospeli sme k uzáveru, že najlepším počtom sliepok v priezemnom gazdovstve, ktorý dáva konkrétny zisk, je počet 20 — 30 kusov. Na tomto mieste prichádzza na um heslo: „Nemaj príliš veľa sliepok, ale nech sú to dobre sliepky a dobre krmene.“ Chovatelia hydiny pripisujú maximálny význam druhovi sliepok. A zatiaľ záležitosť druhu nie je vôbec tak dôležitá, ako záležitosť krmenia, správnych miestnosti, zdravého chovu a konečne stáleho odstraňovania sliepok, ktoré zlē nesú. Pozorujeme, že sliepky neurčitých druhov, nakoľko sú imunnejšie a lepšie prispôsobené lokálnym podmienkam, priemerne udržiavané, dávajú často lepšie výsledky ako sliepky čistých druhov. Spomedzi početných druhov dobrých pre časté znášanie vajíčok, skoré dozrievanie, imunných na nemoce, vybrali sme štyri:

1.) Leghorny — je to druh najčastejšie znášajúci vajíčka, ale

tažký, vychádzajúci daleko do poli a prieskumajúci do konca vysoké ploty,

2.) Susexy

3.) Karmazíny — obidva druhy kľudné, znášajú menej vajíčok, ale za to majú lepšie mäso.

4.) Zielononôžki — kľudne vysedávajú vajíčka a sú imunné, ale znášajú menej ako tri predchadzajúce druhy.

Musíme však pamätať, že nie druh, ale rodina ukazujú zlu alebo dobru výnosnosť. Preto kurčatá po prípade kohútia pre osviezenie druhu musíme kupovať len zo známych liahni.

Každá sliepka znášajúca vajíčka mala by dať ročne najmenej 120 vajíčok. Jestvujú sliepky, ktoré dokonca pri najlepšom krmení vôbec neznášajú vajíčka alebo len v jarom období. Také sliepky patria len do hrnca. O kolko viac vajíčiek znášajú sliepka v zimnom období, o toľko je hodnotnejšia.

Ale prečo vratíme len o sliepkach? Predsa chov husí tiež musí prinášať hmotné zisky. Okrem ziskov z predaja peria a husí na mäso, chov husí dáva i vedľajšie zisky napr. využívanie početných pasienok a úhorov, na ktoré sa neopláca vyháňať dobytok. Pri jazierkach a mlákach vody je veľa zemi na ktorej rastie zlá tráva. Využívajú to husí, ktoré si tam vedia najť do krmiva pre seba. Nakoľko za kilogram živej husí dostáva sa vyššie ceny ako za kilogram iných zvierat, preto aj chov husí prináša pomerne vysoké zisky. Jedným z najväčších ziskov je perie, ktoré ziskávame. Dokonca aj keď husí nezabijeme, môžeme tak mladé, ako aj staré kusy škibať. Okrem toho môžeme zvýšiť svoje zisky, keď husí krmíme. Namiesto, aby sme ich predávali s nedostatočným množstvom mäsa a tuku, môžeme ich predávať vykrmene a vtedy dostaneme za ne vyššiu cenu.

To všetko, čo sme hore povedali, to sú len dva príklady, ktoré mali by Vás primútiť, aby ste pouvažovali o určitých výhodach, ktoré prinášajú racionálny chov hydiny. A snad niekto z Vás má vlastné skúsenosti s chovom iných druhov hydiny? Snad morky? Alebo perličky? Radi si to prečítame a vynasnažíme sa tento chov propagovať.

H. M.

PRÍPAD
NA
ROZLÚSTENIE

SVADOBNÁ VIZITKA

Jedného dňa navštívili inšpektorá Warnera v jeho kancelárii starší manželia z vidieka a rozvedali mu tento príbeh:

Ich sesternica Helena, ktorá vlastne mladá ovdovela, zdedila po prvom manželovi veľký majetok, uložený v väčšej časti v zmenkách. Druhý raz sa vydala za istého Lorna, ktorý sa tešil jej povesti a krásu. Nedlho po sobáši novomanželia Lornovci navštívili manželov Ressnerovcov v ich vile na vidieku. Počas týždenného pobytu si Helena nevedela vynachváliť svojho manžela, aj on vyzeral veľmi štátny. Po ich odchode dostali Ressnerovci od Heleny niekoľko listov, v ktorých tiež vyjadrovala svoju spokojnosť s manželom. Hovorilo sa v nich aj o akomsi milom priateľovi jej manžela.

Neskôr však listy prestali prihádzať a až po dlhom čase ozval sa Lorn. Napísal Ressnerovcom, že Helena utiekla s jeho priateľom a ako náhradu zanechala mu celý svoj majetok: hotovosť i zmenky. Rozlúčila sa s ním lístkom, kde stalo: „Zanechávam Ti aspoň takú-

to spomienku — Helena“. Vo svojom liste prosil Lorn manželov, aby túto zprávu nerozširovali. Tým však vec nedala pokoj, a rozhodli sa preto o prípade upovedomiť polícia...

Vyšetrovanie, ktoré inšpektor vykonal, ukázalo, že podpis na lístku, ktorý Helena zanechala manželovi, je pravý. Identifikovali ho pomocou fotografie, ktorú dala Helena manželovi ešte pred svadobou (manželia Ressnerovci túto snímku poznali), podpisy sa navlas podobali. Také isté podpisy boli aj na lístoch, ktoré písala Helena manželom. Iba trochu sa líšili od seba, čo je nakoľko aj pochopiteľné: listy boli napísané v rôznom čase a v rôznej náladе, to sa stáva. Všetky listy, aj ten na rozlúčku, boli napísané na Heleninom písacom stroji.

Stopy po Helene a jej priateľovi zmizli. Inšpektor Werner sa ešte raz zamyslel nad celým príbehom a konštatoval, že celá táto rozprávka kryje Lornov zločin.

Ako došiel k tomuto uzáveru? (Vyliešenie prípadu hľadajte v čísle)

Deň, kedy kozmická loď s ľudskou posádkou pristána na Mesiaci bude najväčšou senzáciou v dejinách Zeme. Takáto výprava je stále reálnejšia. Nasvedčujú tomu kozmické experimenty prevádzané v období, ktoré uplynulo od vystrelenia prvého sputníka v SSSR v októbri 1957 roku.

UŽ TERAZ

vzdialenosť medzi Zemou a Mesiacom môže zdolať taká kozmická loď a nebezpečie zrážky s veľkým meteóritom po ceste je minimálne. Ani pásmo rádioaktívneho žiarenia, ktoré obklopujú Zem nie sú nebezpečné, nakoľko kozmonauti majú zvláštne chrániace skafandre. Tiež samotní kozmonauti ovládli tažké umenie riadenia kozmickej lode, ako aj možu dlhší čas byť v bezváhom stave bez škody na zdraví. Pri tom sú schopní pracovať v kabíne kozmickej lode a mimo nej.

Oveľa viac vieme tiež o samotnom Mesiaci. Jeho povrch bol vyfotografovaný. Pristali na ňom prvé stanice vystrelene zo Zeme.

ZAISENIE NÁVRATU

expedicie z Mesiacu na Zem je zatiaľ nezvládnutým problémom. Presnejšie jedná sa o ústálenie ideálne presnej „chody“, ktorou kozmická loď, ako po rovnnej linke, bude konať spiatočnú cestu. Lebo pri závratnej

vieme k spojeniu predsa len nedošlo. Vysvitlo totiž, že clona, ktorá chránila satelitu v čase letu cez husté vrstvy zemskej atmosféry, následkom poruchy neopadla a zakrývala držátko, ku ktorému mala byť pripojená Geminí 9.

Po rôznych pokusoch, dokonca neobvyklé nebezpečných pre kozmonauťa clona nedala sa odstrániť, a na príkaz zo Zeme kozmonauti upustili od pokusu spojenia obidvoch telies.

„PRECHÁDZA“ CERNANA

Teraz Cernan začal vykonávať svoju úlohu. Po dvoch dobach letu, 6. júna o 15. hodine špeciálny uzáver kozmickej lode začal sa otvárať. O štyri minuty neskôr Cernan opustil loď a spojený s ňou len tenkým lanom začal sa „prechádzať“ v Kozme. Súčasne prevádzal celú radu činností, ktoré predvídal program letu.

Po istom čase Cernan začal sa stažovať na tažkosti s vedením vodíka, aký aj zaistujúcim rádiom spojenie s loďou. V základni na Kennedyho myse medzitým spozorovali značné zvýšenie srdcového činnosti kozmonautu. V momente, keď Gemini 9 nachádzala sa na zatienenej strane zemegule nastalo prudké zniženie teploty, ktoré spôsobilo zahmlenie priezoru v helme Cernana. V tejto situácii, na návrh Stafforda, základňa odporúčala Cernanovi prerušenie pokusov a návrat do kabiny lode. Presne po 125

VESMÍRNE PREKVAPENIA

minútach „prechádzania“ sa osamote v kozmickom priestore, o 17.05 hodine Cernan bol opäť v kabine Gemini 9.

PÓVODOM Z VYSOKÉJ NAD KYSUCOU

32-ročný Eugen Cernan vyletel do Kozmu po prvýkrát. Je ženatý a má trojročnú dcérku. Narodil sa a vyrastol na chicagovskom predmestí Bellwood. Tu tiež bývajú jeho rodičia Andrej a Rozalia, ktorí sa už narodili v USA.

Počiatocne nikto netušil aký je pôvod Cernana, nepredpokladalo sa, že jeho dedovia pochádzajú zo Slovenska, z Vysokej nad Kysucou, a jeho rodičia podnes sa nazývajú v starokravanskej slovenčine jednoducho Cerjanovci.

Bomba prepukla keď po úspešnom pristáti Cernan a Stafford 25. júna o 13 hodine pristali na letisko O'Hara pri Chicagu. Medzi davom víťajúcich zreteľne sa vynímala maľebná skupina v slovenských krojoch, s veľkým transparentom, na ktorom bol nápis:

„SLOVAKS ARE PROUD OF YOU, GENE“

čo v preklade znamená „Slováci sú na vás hrdí, Gene“. Boli to reprezentanti amerických Slovákov zo Slovenskej jednoty. Pritiahla ich sem zpráva Raisa-Cervena zo slovenského vysielania z Chicaga, o slovenskom pôvode Cernana. Za F. Belušom zo Smeny uverejňujeme priebeh tejto slávici:

„Na malebnej slávosti odovzdali krajania Cernanovej manželke paní Barbare slovenskú výšivku a kozmonaut dostal knihu Slovensko a jeho ľud a publikáciu Nízke Tatry so želaním, aby sa viač dozvedel o krajině svojich predkov.“

Na druhý deň bol na počest Cernana a Stafforda banket v Sheraton Inne pri letisku O'Hara. Nechýbali tu ani kozmonautovi rodičia Andrej a Rozalia Cerjanovci a predstavitelia krajanských organizácií.

„Ponáhľali sme sa do Sheraton Inne z Whittingu, aby sme dôstojne reprezentovali Slovákov a našu Jednotu“ píše za bratom Záhumenským — ako sa tu oslovujú členovia Jednoty — orgán Slovenskej jednoty v USA. Z článku dozviedáme sa tiež, že „samotný banket viedol vkusne a s náležitým humorom komentátor televíznej spoločnosti WGN Wally Philips. Mestečko Bellwood zastupovali všetci predstavitelia.“

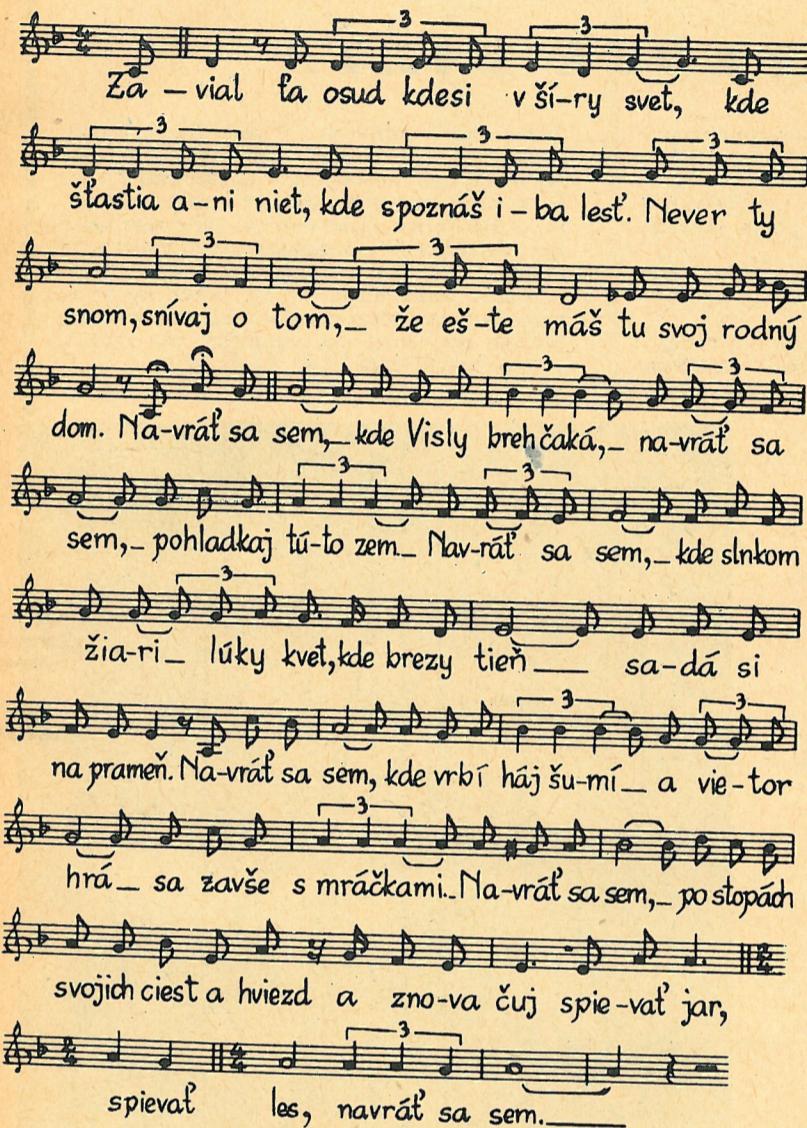
malý žiurot

IRENA SANTOROVÁ

popredná poľská interpreta strednej generácie, vystupovala s veľkým úspechom na viacerých zahraničných pódiah, kde získala nemalé medzinárodné uznanie. Piesňou „Navráť sa sem“ dva razy reprezentovala poľskú piesňovú tvorbu na tohoročných festivaloch. Prvýkrát na festivale v Opoli, kde ju odmenili I. cenou, druhýkrát na medzinárodom festivale piesní v Sopotach, kde získala — z americkou a gréckou piesňou — III. cenu. Pieseň obstála vo veľkej konkurencii na čestnom mieste a nemalú zásluhu na jej umiestení má práve Irena Santorová.

NAVRÁT SA SEM

DETI POČÚVAJTE

KTO JE SILNEJŠÍ

Slon zbadal mrvaca a veľmi sa čudoval, aký je malý a slabý.

— O čo som ja silnejší, — povedal.

— To veru nie je celkom isté, kto z nás je silnejší, — povedal mrvavec.

Slon sa začal smiať a smial sa, až dookola všetko lístie zo stromov popadalo.

— Cha, cha, cha, ty — ty že by si bol silnejší ako ja?

— Nesmej sa, — povedal mrvavec. — Podme k človeku, nech nás rozsúdi.

— Dobre, — súhlasil slon, — podme...

Prišli k človeku a všetko mu povedali.

— Máme návrh, — povedal človek. — Kto z nás zdvihne ľažišti náklad, ten je silnejší.

— Dobre, — súhlasil mrvavec.

— Dobre, — povedal slon a pokukával po mrväčovi, ktorého bolo na zemi ledva vidieť.

— Ale to musí byť podľa všetkých pravidiel. — Najprv vás musím odvážiť.

Mrvavec vyliezol na celkom malé, drobné váhy a slon zasa sa postavil na obrovské váhy — div sa pod ním nerozsypali.

A teraz ukážte svoju silu, — povedal človek.

Slon zdvihol chobotom veľkánske brvno a položil ho na váhu. Človek si zapísal presne, koľko brvno váži.

A mrväček zatiaľ dotiahol k váhe kústik halúzky. Človek odvážil halúzku a povedal:

— Táto halúzka je 25 ráz ľažišť ako mrvavec a brvno, ktoré na váhu položil slon, neváži ani zdáleka toľko kolko on sám!

Čo myslíte deti, bolo to správne, že sa slon vystatoval?

KNIHY

ČO MÁ RADA MLÁDEŽ?

Anna Przeclawska vydala vo vydavateľstve Nasza Księgarnia knihu Młody Czytelnik a súčasnosť. Táto kniha spracovaná na základe anketových výpovedí mládeže z rôznych oblastí (o. boli to výpovede 1 000 žiakov jednotlivých tried) má dve časti. Prvá je venovaná knihám, druhá časopisom. Z prvej časti vybrali sme niekoľko informácií.

Co radi čítajú žiaci piatiej, šiestej a sedmej triedy? Pohádky už ich nezaujímajú, poézia (ktorá sa pre nich spája s pohádkami) tiež prestava baviť. Chlapci na prvom mieste kladú indiánsku literatúru, potom knihy s vojenskou tématikou a detektívky. Dievčatá zasa majú radi rozprávky (prvé miesto), humoristické knihy a cestopisy. Najmenší úspech medzi dievčatmi majú knihy „o vynálezoch a strojoch“ (len 6,3 percenta).

Ten istý problém skúmala autorka zo zorného uhľa pôvodu mládeže. Tu nastáva zaujímavé rozbitie hlasov. Napríklad v položke detektívky zaznamenali:

veľkomestská mládež	59,0%
mládež z malých mestečiek	37,4%
dedinská mládež	9,7%

V poézii na veľkomestskú mládež pripadlo 8,3% hlasov a na videiku — až 27,2%.

Zaujímavé sú výsledky výskumu týkajúce sa stupňa popularity populárno-vedeckej literatúry. Účastníkom ankety položili otázku (žiaci V.-VII. tr.) akú knihu chceli by si prečítať. Toto sú výsledky:

„Akým spôsobom ľudia naučili sa pestovať obilie?“ Táto pozícia najviac zaujíma deti na videiku.

„Ako vzniká automobil?“ — takú knihu chcelo by si prečítať 15,7% veľkomestských detí, 20,3% z malých mestečiek, a 25,5% z videí.

„Odkaľ prišiel človek na zem?“ — veľké mestá — 28,7%, malé — 32,5%, dedina — 45,3%.

UROBÍME SAMI

SNEHOVÉ RAKETY

Amatéri prvých výletov do hôr v zimnom období často majú ľažkosti so sviežo napadnutým, hlbokým snehom. Tento sneh spôsobuje, že často rezignujú z pešich potuliek po nevyšľapaných cestách. A nemusíme nikoho presvedčať, koľko kúzla majú také potulkky od jednej chaty k druhej s ruksákom na pleciach pre tých, ktorí nelýžiajú.

Veľkou pomocou v zdolávaní snehu sú snehové rakety, ktoré horali menujú „karple“. Vďaka veľkej ploche chránia chodca pred zaborením sa na každom kroku po kolena alebo aj po pási, do snehu. Veľmi dobrou ich vlastnosťou je mala váha. Na úsekoch cesty,

CÍSAR, KTERÝ DOBÝVÁ SVĚT

Císař není jeho funkce, nýbrž příjmení a jinak muříká manželka Olga: Milan! Tedy 29-letý ekonom Milan Císař z Ostravy dobývá svět. Poštou. Bylo mu právě 14 let, když dostal první zahraniční pozdrav od polského kamaráda Mariána Skreta a tento pozdrav ho inspiroval. Začal psát do všech koutů světa a dostával odpovědi. Dnes má ve své sbírce asi 6000 pohledů jemu adresovaných, k tomu všelijaké nálepky, odznaky, obaly a pivní tálky. Ale jeho pýcha jsou ovšem dopisy a pohlednice, které mu adresovali různí lidé, poštmistři i prezidenti. Před pěti lety se dovíděl Milan Císař, že

HUMOR

Riaditeľ vojde do sekretariátu a vidí, že jeho úradník bozkáva sekretáru.

„Pané!“ rozhlíží se, „či ja vás azda za toto platím?“

„Nie, prosím“, vynájde sa úradník, „toto ja robím zadarmo“.

V londýnskom Hyde-Parku ležia na lavičkach dva tuláci. Pýta sa jeden:

— Povedzte, čo by ste urobili, keby ste zajtra vyhráli stotisíc funtów?

— Okamžite by som zakúpil mäkké lavičky pre celý tento park.

Už sme písali, že sú rozdiely medzi tým čo zaujíma dievčatá a chlapcov. Autorka knihy zdôvodňuje, citujúc mnohé štatistické údaje, že mládež všeobecne vzdávačských škôl najmenšiu. Dokonca aj rozdiely, ktoré vyplývajú z pôvodu mládež postupne zanikajú. V starších triedach na prvé miesto vysunujú sa záujmy spojené s typom školy. Bolo zistené, že mládež všeobecne vzdávačských škôl najviac zaujíma historická a geografická literatúra (rozdiely vyplývajúce z pôvodu sú minimálne: 36,7% (mestá), 34,5% (malé mestá), 44,6% (vidieky)).

Mládež pedagogických lyceí na prvé miesto kladie dejiny a hned po nej — psychológiu; žiaci priemysloviek najviac bodov dali technike.

Skúmal sa tiež všeobecnejší problém: číta mládež tie knihy, ktoré má rada (jedná sa tu predovšetkým o povinnu čítbu). Odpoveď — „nie“.

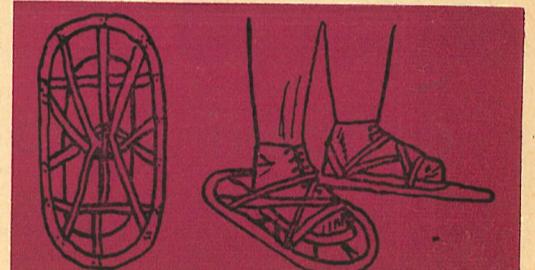
„Najspoločnejšia s čítanými knihami je mládež VIII. tr. a I. tr. odborných škôl. O čo vyššia tria o to menší počet spokojných s čítanými aktuálne knihami“ — zdôrazňuje autorka a vydová z toho taký, asi správny uzáver:

„Nasunujú sa mnohé reflexie o rozdieloch medzi zaujímami mládeže a tým, čomu ich učí škola (...) Želania mládeže nemali by byť samozrejme jediným kryteriom pri zostavovaní programu vyučovania, avšak nemožno ich celkom vynechať“.

Mládež číta, zaujíma ju vedecká literatúra, má veľa návrhov týkajúcich sa súčasnej literatúry pre mládež. Ale...

„Napríklad v jednej knižnici (459 čitateľov registrovaných roku 1962) je len jeden exemplár Osudu človeka od Šolochova, dva exempláre Tichého Donu, jeden exemplár Komu zvoní hrana od Hemingwaya.“

Ziaľ, tento príklad nie je ojedinely. (br.)

kde nie sú potrebné, môžeme ich pripevniť na vrch plecniaka.

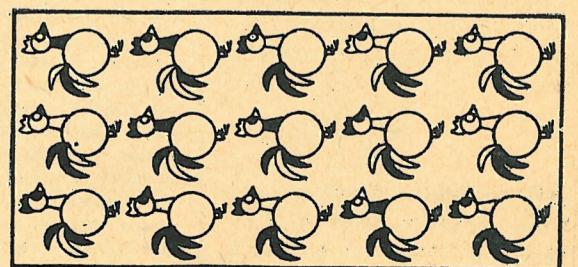
Urobí snehové rakety nie je ľažko. Základom rakety je oválna drevená obrúča, najlepšie z košíkárskej vrby. Rozmery obrúče: asi 42 cm (dlhší priemer elipsy) a 25 cm (kratka). Do obrúče navrtame dierky, cez ktoré popreplietame pevný špagát, spôsobom ako na obr. č. 1. Uprostred pleteniny dávame kúsok kože alebo hrubého plátna veľkosti podošvy turistickej topánky. Je pevným základom pre chodilo.

Raketu pripevňujeme k nohe pomocou tenkého remienka (so sponkou) križujúc ho niekoľkokrát spredu aj so zadu (obr. 2).

ním prátelom. Milan využíva psaní dopisů denně až jednu hodinu. Píše anglicky a v jazyku se stále zdokonaluje. Na odpovědi ovšem musí někdy čekat. Tak dopis jednoho krajana pivovarníka z Nového Zélandu šel — 14 roků, lístek z přístavu Port Alfred na Crozetových ostrovech potřeboval dva roky a jeden měsíc. Prakticky má Milan rozdělano stále takových sto „akcí“. Má už ve své sbírce psaní ze všech koutů světa, dokonce i od jednoho potomka vzpoury na lodi Bounty, který se usadil na Pitcairnových ostrovech. A tak pomoci atlasů a poštovní sítě proniká Císař Milan do celého světa.

NÁŠ KVÍZ

Dokážete medzi kohútmi na obrázku nájsť dve rôzne? Pokuste sa a keď to dokážete napište nám odpoveď na adresu redakcie. Tých, ktorí uhádnu správne čakajú knižné odmeny.

PRE ŠIKOVNÉ RUKY

ZIMNÉ ŠATY

Súčasne najmodernejšie sú košelové šaty, voľné a neprestríhnuté v pásse, ktoré rozehodne vytlačili všetky iné druhy šiat. Košelové šaty sú trojakého druhu.

1. Šaty bez zášiviek, lahučko dopasované v bočných švoch, rovné alebo lahučko poširené od bokov dolu. Tento druh šiat odporúčame mladým a štýlom ženám.

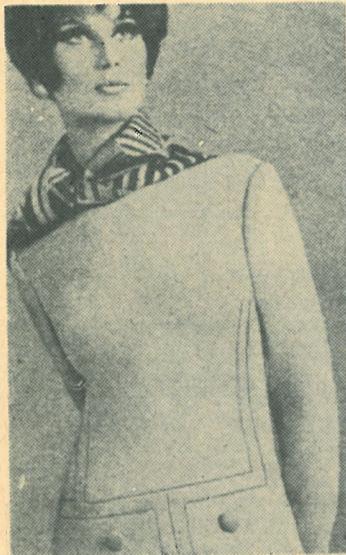
2. Jednoduché alebo lahučko poširené od bokov; majú geometrické vzory zdôraznené štepovalním. Tento druh šiat

je pre zrelé a tučnejšie ženy.

3. Zvonové šaty, to znamená dolu zretelne pošrené. Také šaty slúžia najmä vysokým ženám.

Všetky tieto šaty majú rukávy, sú bez goliera alebo majú moderné stojaté golieriky, lemovanie alebo vložené goliere. Tieto šaty sú zjednofarebných, mäkkých ľátok, z elany (šaty, ktoré majú geometrické vzory) a posledná novinka, z vzorkovaných vlnených látok. Prinášame model takých šiat.

OZDOBNÉ ŠTEPOVANIE

Šaty z jednofarebnej mäkkej látky často sú vykončené štepovalním. Vzory sú jednoduché, a ľahko ich vykonáme. Tu sú niekoľké rady.

Ak vzorka je veľká a zahrňuje napríklad horný diel šiat a rukávy, na ľavej strane vystrihnutých šiat dávame vrstvu vatolínu. Prykrívame ho podšívkou, na ktorej označujeme rovné čiary v rôznej vzdialosti od seba. Stehuje sa po vyznačených čiarach, po podšívke.

Ked vzor je zložený z niekoľkých čiar môžeme to urobiť inou technikou. Na miestach označených na šatach naložíme po ľavej strane šiat kúsok podšívky alebo širšej

stuhy. Štepujeme v rovnej vzdialosti od seba v 1 cm odstupoch. Medzi dve čiary štepovalia vziajme úzky pásik vatolínu. Na pravej strane šiat vytvorí sa zretelny vypuklý vzor čiar.

AK. Z Jablonky „Veľmi sa mi potia dlane. Prosím, aby ste mi poradili, lebo v každom živote je to veľmi nepríjemné.“

Ak — ako zistil lekár — si celkom zdravá a potenie dlani nie je spojené so žiadoucou nemocou malo by pomôcť následovné: umyvaj si ruky niekoľkokrát denne teplou vodou a mydlem Oro. Každý deň večer namáčaj dlane na niekoľko minút vo vývare šalvie alebo vo vode s pridaním práškového liadičku (lyžička na 1 pohár vody). Pred spánkom natieraj si ruky sfraňujúcou tekutinou proti potenci (môžeš ju kúpiť v každej drogerii) alebo citrónovou šlavu.

A.B. zo Spiša: „Chcel by som vedieť koľko vajíčiek malo by sa jest týždenne a či obsahujú vitamíny?“

Vajíčka sú veľmi hodnotným pokrmom a sú bohaté na rôzne výživné prvky. Preto sa odporúča, aby dospelý človek zjedol týždenne aspoň 5 vajíčok. Mimoriadne dôležité sú pre deti, mládež, tehotné ženy a ženy, ktoré krmia. Čo sa týka vitamínov, vajíčka obsahujú vitamíny skupiny B, vitamín PP, žltok obsahuje vitamín A ako aj karoten (čiže provitamín A), tiež známe množstvo vitamínu D. Vitamín C vajíčka vobec neobsahujú, majú ale veľa minerálnych solí — najviac fosfor a železo, ktoré nás organizmus úplne vstrebáva. Vápnica majú málo.

Naše čtenáčka z Lublina prosí o návrh na plášť pre svoju čtrnásobnosť dcerku, dosť vysokou, avšak baculatou. Látka na plášť — tmavé sukno. Navrhujeme štítinu pláštik, ktorý je na snímku vedle. Kabátik je rovný, ve väčši bokú je šev, kapsy všitě, lemované patičkami, malé klopy a límec. Pláštek zdobí stepovanie a dvouradové zapínanie se zlatými knoflíkmi (veľmi moderní).

Tři... dva... jeden... nula! — a skupina modelek Cardina pribíma z Kosmosu priprávka na Zemi a vytvára lehkou paniku, obzvlášť u žen. Pierre Gardin — avantgardní krejčí ukázal v tomto roce módu kosmickou. Prohlásil, že: „Žena roku 1966, ktorá má ráda soudobé umenie, schválí módu, ktorou jí predkladá, protože je racionálna, dynamická a současně dámská.“ Budoucnosť ukáže, zda tento módní směr zvítězí a na jak dlouho. Modelky Cardina sú ubrány veľmi krátké (dĺžka odvětu do poloviny stehna), nosí vzorkované (většinou tmavé) punčochy a boty ve stej-

NOVINKY Z PARÍŽE

né barvě, čímž se prodlužuje silueta. Cardin navrhuje šaty bez rukávů, s výstřily nepravidelného tvaru. Pod ně se nosí svetlé tričko vykonané punčochovou technikou. Kromě toho kosmonautské pletivo, boty s usknutou špičkou a ozdobou z kožíšin. Šaty, kostýmy a pláště Cardina jsou krátké, malé, úzké ale ne vybrané. Jiný módní diktátor — Christian Dior naopak navrhuje

pláště téměř vojenské, sahající do poloviny lýtek a krátké sukně.

Co tedy v této situaci je závazné pro obyčejnou smrtelnici? Myslím, že lze uvést následující základní body:

- délka okolo kol
- šaty rovné nebo mírně v dolní časti rozšířené
- všechno nepříliš těsné ale ne volné
- límce golfy, légy, stojáčky nebo malé vyložené
- knoflíky dřevěné a kožené v barvě látky nebo ploché kovové.

PRE TVOJE DIEŤA

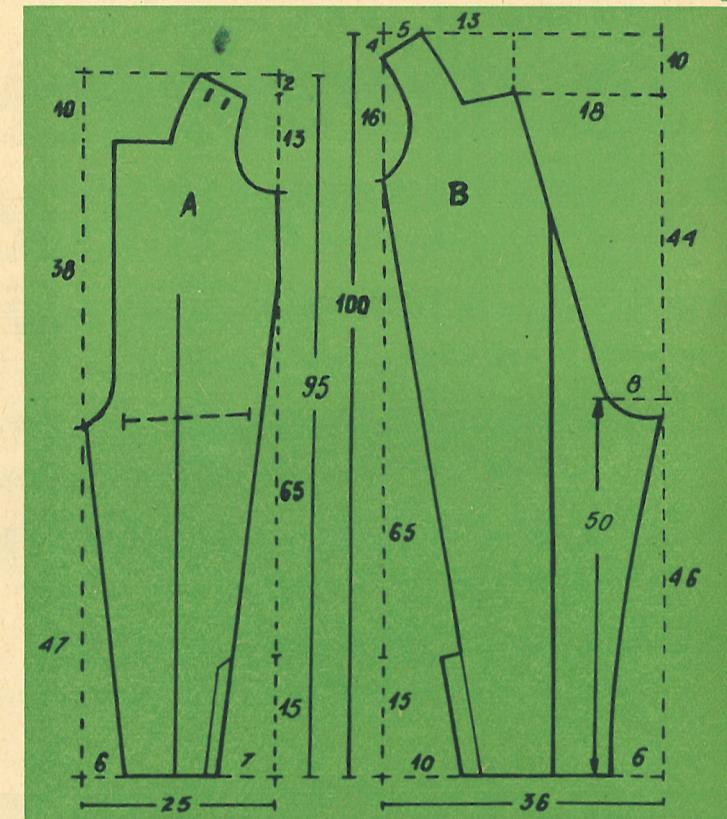
Na tieto praktické a pekné nohavičky pre 6-7 ročné dieťa je potrebné 2.10 m látky v šírke 90 cm.

Uvedené na schéme rozmeru musíte si porovnať s rozmermi dieťaťa a podľa potreby opraviť na papierovej forme.

Pri strihaní látky musíte si pamätať, aby ste pridali patričné množstvo látky na zoštietie a dolu na založenie.

A — polovica predu; B — polovica zadu. Nohavičky sú strihané spolu s vestičkou

(niečo ako kombinéza). V páse (biele čiarky na schéme) je vtiagnutá gumička, vďaka ktorej nohavičky neobopínajú postavičku dieťaťa a sú veľmi pohodlné. Prerušovaná čiara označuje horný okraj vrecka. Dlhý zips všity uprostred predu a zapínanie na gombičky na obidvoch ramenách uľahčuje obliekanie a vyzliekanie nohavičiek. Veľmi praktické je aj zapínanie na gombičky dolu na nohavičkách. Môžeme ho urobiť na gombičky, ale môžeme všiť aj krátky zips.

ANNA Z LODŽE. Vaše obavy môžu byť oprávnené. Musíte jít ihned k lekári, protože zárok lze provést pouze v počátečním období těhotenství. Jestliže jste pojistěna, a ohlášte se u gynekologa v obvodním zdravotním středisku, obdržíte doporučení do nemocnice nebo do ambulatoria a zárok bude proveden zdarma. Doporučení môže byt vydáno pro nemocniči v sousedním městě. Lékařská družstva a lékaři se soukromou praxí také provádějí zároky tohoto druhu, nutno však za ně zaplatit. Kdybyste potřebovala podrobnější informace, záležete nám adresu, odpovíme v dopisu.

H. M. ZE STRZELINA

„Přišly chladné dny a můj nos opět začíná červenat. Krátkou dobu jsem používala mast s rybím tukem, ale vůbec mi nepomohla. Nyní chráním pleť krémem Elf a „rozechívám ji“ salicylovým líhem. Nevím, zda posupují správně a snad proto nemohu vyléčit tuto nehezkou vadu. Červené žilky nemám.“

Červenání nosu bývá mälokdy pouze kosmetickým defektem, většinou bývá výsledkem poruch činnosti našeho organismu (oslabení, anemie, špatný krevní oběh, chronické rýmy) nebo omrznutí. Při vnitřních poruchách je nutné odborné léčení. Nepříliš těžké omrznutí, které se může projevit vždy s nastoupením zimy, by bylo lze odstranit natíráním nosu na noc ichthyolovou mastí (pozor, špiní prádlo, proto je nejlépe povlékat polštář starým, vyřazeným povlakem). Vhodné jsou také sítidlové studené a horké obklady které přikládáme každodenně večer: dva kousky plátna čtyřikrát přeložené namáčíme — jeden ve studené a druhý v horké vodě — a sítidlové přikládáme na nos. Končíme obkladem horkým. Po osušení kůže, jemnou masáží (od konce ke konci) vtíráme mast.

Před vycházením na ulici je nutno nos vždy dobré namastit krémem a lehce pokrýt pudrem. Používání salicylového líhu je nejenom nevhodné, ale přímo škodlivé.

Kalendár

SLNCA

Východ Západ

1. decembra 7.hod.22.min. 15.hod.28.min.
15. decembra 7.hod.38.min. 15.hod.24.min.

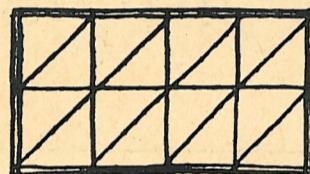
MESIACA

1. decembra 18.hod.04.min. 11.hod.03.min.
15. decembra 10.hod.52.min. 18.hod.25.min.Posledná štvrt 5. decembra
Nový mesiac 12. decembra
Prvá štvrt 19. decembra
Plný mesiac 27. decembra

P	W	S	C	P	S	N
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

HÁDANKY

Dvaja obchodníci vlastnili jednu plachetnicu. Podiel jedenáckrát väčší ako podiel druhého, ktorý sa menoval Garpión. Tretí obchodník Montiui kúpil za 2500 zlatých dukátov jednu tretinu. Podiel od obidvoch obchodníkov a stal sa ich spoločníkom. Koľko peňazí dal každému, keď všetci traja obchodníci mali mat taký istý podiel?

TROJÚHELNÍČKY

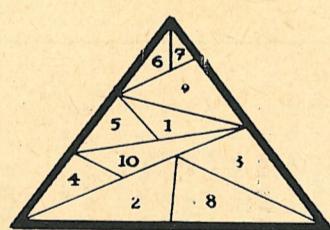
Na našom obrázku je šesťnásť malých a šest veľkých trojúhelníkov. Malé trojúhelníčky najdete snadno; veľké — složené ze čtyř malých — najdete také. Vepiše do malých trojúhelníčkov číslo a jedné do šesťnásť tak, aby součet čísel v každom veľkém trojúhelníku byl třicet čtyři.

Rozlúštenie aspoň jednej hádanky posielajte na adresu redakcie najneskôr do 30.12.1966 čakajú vás knižné odmeny.

ROZLÚŠTENIE PRÍPADU SVADOBNÁ VIZITKA

Podozrenie vyplynulo z pozorovania jednotlivých podpisov. Lorn odkopával podpis z pôvodnej snímky, lenže zabudol, že nikto nie je schopný dva razy sa podpísovať na vlnas rovnako. Podpisy na ostatných listoch boli odlišné, ale tiež pôvodné, Helenine.

Rozlúštenie aspoň jednej hádanky posielajte na adresu redakcie najneskôr do 30.12.1966 čakajú vás knižné odmeny.

HUMOR

Do obchodu vbehne rozčúlený zákazník a hodí na pult neurčitý, nepomenovateľný predmet.

— To je bezočivost! Minulý týždeň ste mi povedali, že túto čiapku možno krčiť, praf, vopchť do vrecka a hodiť aj pod auto!

— Ale nepovedal som, — vrávi predavač, — že to vydrží!

Obzri sa len, dnes máš narodeniny

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

Kapusta na český spôsob

Rozpočet pre 4 osoby: 1 kg kapusty, 5 dkg masti, 4 dkg cibule, soľ, rasca, očot, cukor, 1 polievková lyžica krupicovej múky.

Na rezančeky pokrájanú kapustu dáme na zapeneňu cibulkou s masľou, hned osolíme, posypeme trochu rascou, chvíľu popražíme a podlejeme máličko horúcou vodou. Párimo pod pokrevkou za častého miešania. Keď je kapusta mäkká, pridáme očot, cukor, poprášime múku a podlejeme vodou. Kapusta má byť hustá a sladkovo-kyslá.

Kapusta kyslá varená

Rozpočet pre 4 osoby: 65 dkg kyslej kapusty, voda, 4 dkg masti alebo slaniny, 4 dkg múky hladkej, 3 dkg cibule, majorán, 1—2 nové korenia, 1 dl mlieka.

Kyslú kapustu premýjet-

ZUZKA
VARÍ

me vo vode, potom trochu vyžmýkame a zaliatu vodou varíme. Na varenie môžeme pridať kožky zo slaniny, kúsok údeného alebo čerstvého bravčového alebo hovädzieho mäsa. Mäkkú kapustu zahustíme zápražkou z masti, múky a cibule, ktorú najprv rozvaríme a precedíme. Hoto-vú kapustu zlepšíme trochu mliekom, pridáme trošku rozmrveného majoránu a tlčené nové korenie.

Kapusta kyslá na česky spôsob

Rozpočet pre 4 osoby: 65 dkg kapusty, 5 dkg masti, 3 dkg cibule, 2 dkg múky, 2—3 dkg cukru.

Premýtú kyslú kapustu vyžmýkame a poprekrajeme. Na masti zapeníme do ružova nadrobno pokrájanú cibulkou, pridáme kapstu, ktorú popražíme a trochu podlejeme vodou. Keď je kapusta mäkká, poprášime ju múkou a po chvíli pridáme trochu vody a cukru podľa chuti. Kapusta má byť hustá.

Krupieová knedla

Rozpočet pre 4 osoby: 2 žemle, 2 dkg masti, 10 dkg krupice, 2 dl mlieka, 2 vajcia, soľ.

Žemle pokrájame na drobné kocky a na masti uhrianíme v rúre. Krupicu zalejeme vriacim mliekom, osolíme a necháme chvíľu stat. Potom do krupice zamiešame žemle a nakopec sneh. Obrúšok namocíme, vyžmýkame, namasíme a zabalíme do neho cesto. Urobíme válok, zaviažeme a varíme v osole-

nej vode asi polhodinu. Uvarený vybalíme a pojkrájame na plátky.

Piškotové cesto s vodou

Rozpočet: 4 žltky, 8 lyžičiek vriacej vody, 20 dkg cukru, 20 dkg miešanej múky, vanilkový prášok, trochu kypriaceho prášku, sneh.

Žltky šlaháme drôtenou metličkou v miske a po troche prilievame odmeranú vriacu vodu. Potom pridáme cukor, vanilkový prášok a šlaháme, aby cesto bolo dobre spnené a trochu zhustnuté. Potom pridáme striedavo s tuhým snehom, vyšľahaným s lyžičkou cukru, preosiatú miešanú múku, v ktorej je trochou preosiatého kypriaceho prášku. Cesto pečieme na dobre vymastenom a mukou posypanom plechu v dobre teplej rúre. Cesto je mäkké, chutné a veľmi výdatné.

Przepisy prawne dotyczące zwalczania alkoholizmu

Obecnie obowiązująca na terenie PRL ustanawa z dnia 10 grudnia 1959 r., o zwalczaniu alkoholizmu, opublikowana została w Dzienniku Ustaw Nr 69 z dnia 19 grudnia 1959 r. pod pozycją 434.

A oto poszczególne zasady ustawy. Zakazana jest sprzedaż, podawanie i spożywanie napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu:

- w zakładach pracy, w hotelach robotniczych, w stołówkach i bufetach przy zakładach pracy;
- w lokalach i miejscowościach przeznaczonych do ćwiczeń sportowych i gimnastycznych w lokalach klubów sportowych, na terenach plaży, basenów i kąpielisk oraz na zabawach na otwartym powietrzu i w parkach kultury;
- w sklepach czynnych od 22 do 6.

Otrét

Otrét jest stosunkowo łagodnie przebiegającą zaraźną chorobą bydła i koni. Przenosi się ona z jednego zwierzęcia na drugie najczęściej przy kryciu. Chorobę cechuje wystąpienie wyprysku w formie pęcherzyków na zewnętrznych narządach rodnych. Choroba częściej jest stwierdzana u bydła niż u koni, występuje szczególnie wiosną i latem. Nie ma ona poważniejszego znaczenia gospodarczego, ale przy zakażeniu bydła na większych obszarach może powodować dotkliwe straty przez zmniejszenie mleczności krów i obniżenie zdolności do pracy zwierząt pociągowych. Przebycie tej choroby przez zwierzę nie zmniejsza możliwości ponownego zarażenia i krowy mogą bezpośrednio po wyleczeniu zachorować na nowo. W wyjątkowych wypadkach może dojść do przeniesienia choroby na ludzi i wtedy na twarzy i rękach pojawia się wyprysk w postaci krost, przenoszący się i na innych członków rodziny. Zakażenie następuje podczas krycia przyczynie samce zakażają samice jak i odwrotnie. Ogiery i buhaje same nie ulegają zakażeniu, mogą po kryciu chorej samicy przenosić chorobę na samicę zdrową. Rzadziej choroba może być przenoszona przez ściołkę, osoby obsługujące itp. Ok-

PRAWNIK

Zabronina jest również sprzedaż, podawanie i spożywanie napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu:

- w zakładach pracy, w hotelach robotniczych, w stołówkach i bufetach przy zakładach pracy;
- w lokalach i miejscowościach przeznaczonych do ćwiczeń sportowych i gimnastycznych w lokalach klubów sportowych, na terenach plaży, basenów i kąpielisk oraz na zabawach na otwartym powietrzu i w parkach kultury;
- w sklepach czynnych od 22 do 6.

Naruszenie powyższych przepisów jest karane, przyczyn samo spożywanie alkoholu w określonym stężeniu np. w miejscu pracy (w tym ostatnim przypadku dozwolone jest

res wylegania choroby trwa 3 — 6 dni, bądź czasem do 11 dni. Właściwe objawy pojawiają się na narządach rozrodczych zewnętrznych, są to pęcherzyki wielkości ziarna prosa lub grochu wypełnione ropą. Po pęknieniu pęcherzyków powstają owrzodzenia. Owrzodzenie to gójąc się pozostawia duże blizny. Zwierzęta odczuwają duży świąd, w następstwie którego trą się o twardy przedmiot. Niekiedy można zauważać zaburzenia w trawieniu, osłabienie apetytu, obniżenie mleczności. Szkodliwe czynniki zewnętrzne mogą ten obraz uczynić znacznie ciętszym. Lekki początkowo proces zapalny, przy częstym tarciu ulega zaostreniu, a odkryta rana ulega zakażeniu i wtedy owrzodzenie drąży wgłęb. Na podbrzuszu i wewnątrz powierzchni ud powstaje obrzek skóry i w efekcie tworzą się ropnie. Choroba trwa 2 — 4 tygodnie i kończy się w zasadzie powrotem do zdrowia, jednak krowy jeszcze przez jakiś okres nie zacieliają się. W cięzszych przypadkach powrót do zdrowia trwa wiele miesięcy. Lekkie przypadki ulegają samowyleczeniu i pomoc nie jest potrzebna. Utrzymywanie zewnętrznych narządów rozrodczych w czystości i zmywanie słabymi środkami odkażającymi przyśpiesza wyleczenie. Głębsze wrzody przyżega się lapisem.

Głównym środkiem, zapobiegającym rozszerzaniu się choroby jest zakaz używania chorych zwierząt do rozródów przez cały okres trwania choroby.

Dr HENRYK MĄCZKA

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I. p. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH NAŠEHO ČASOPISU A V DOPISECH.

Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego Redaguje Kolegium. Redaktor Naczelny — Adam Chalupec. — Z-ca Red. Nacz. — Marian Kaškiewicz. Opracowanie techniczne — Jerzy Nocuń. Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków Redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „PRASA KRAJOWA“ RSW „PRAZA“, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL: 21-15-41, 28-22-81.

Prenumeratę na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe oraz listonosze. Czytelnicy indywidualni mogą dokonywać wpłat również na konto PKO nr. 1-6-100020 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch“, Warszawa ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państwowe i spółczne mogą zamawiać prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruch“. Ceny prenumeraty: kwartal: 3 zł, półrocza: 6 zł, roczna: 12 zł. Prenumerata za granicą o 40% wyższa. Zamówienia ze zleceniami wysyłki za granicę przyjmuję Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch“ Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-100024 nr tel. 20-46-88. Egzemplarze numerów zdezaktualizowanych można nabycie Nr 114-6-700041 VII O/M Warszawa.

Oddano do sklepu 25.X.1966 r. Podpisano do druku 26.XI.1966 r.

Druk. Zakłady Graficzne RSW „Prasa“, Warszawa ul. Smolna 12. Zam. 1305.

1967

LEDEN

- 1 N NOVÝ ROK
- 2 P Blahorad
- 3 P Blažej
- 4 S Jarmila
- 5 N DOBROMILA
- 6 P Tří králové
- 7 S Lucián
- 8 N ČESTMÍR
- 9 P Vladan
- 10 P Břetislav
- 11 S Bohdana
- 12 Č Pravoslav
- 13 P Jaromíra
- 14 S Radovan
- 15 N BLAHOMÍL
- 16 P Ctirad
- 17 U Drahoslav
- 18 S Vladislav
- 19 Č Doubravka
- 20 P Ctislav
- 21 S Běla
- 22 N SLAVOMÍR
- 23 P Zdeněk
- 24 U Milena
- 25 S Miloš
- 26 Č Zora
- 27 P Přibyslav
- 28 S Karel
- 29 N ZDISLAV
- 30 P Marta
- 31 U Spytihněv

ÚNOR

- 1 S Albin
- 2 Č Hromnice
- 3 P Blažej
- 4 S Vladoj
- 5 N KAZIMÍR
- 6 P Vanda
- 7 U Veronika
- 8 S Milada
- 9 Č Apolena
- 10 P Mojmir
- 11 S Božena
- 12 N SVATOSLAVA
- 13 P Václav
- 14 U Valentýn
- 15 S Jitina
- 16 Č Juliana
- 17 P Miloslava
- 18 S Simeon
- 19 N MILOSLAV
- 20 P Oldřich
- 21 U Lenka
- 22 S Petr
- 23 Č Svatopluk
- 24 P Matěj
- 25 S Viktor
- 26 N BOZETECH
- 27 P Alexandr
- 28 U Lumír
- 29 S Robert
- 30 Č Arnošt
- 31 P Kvídlo

BŘEZEN

- 1 S Hugo
- 2 N VELESLAV
- 3 P Kamil
- 4 Č Kvatoslav
- 5 P Karel
- 6 S Jan
- 7 N STANISLAV
- 8 P Cibor
- 9 U Št. svátek ČSSR
- 10 S Blažena
- 11 Č Svatava
- 12 P Pankráč
- 13 S Vratislava
- 14 N BONIFÁC
- 15 P Žofie
- 16 U Premysl
- 17 S Vratislava
- 18 Č Aleš
- 19 P Justyna
- 20 Č Matylda
- 21 U Leopold
- 22 S Kajus
- 23 N VOJTECH
- 24 S Jana
- 25 Č BOŽÍ TELO
- 26 P Filip
- 27 S Svatobor
- 28 N VILÉM
- 29 P Maxim
- 30 N KATERINA
- 31 S Kamila

DUBEN

- 1 P Svátek práce
- 2 U Zikmund
- 3 S Alexej
- 4 Č Ambrož
- 5 S Miroslava
- 6 Č Celestýn
- 7 P Heřman
- 8 P Mezinárodní žen
- 9 N DUŠAN
- 10 P Michal
- 11 U Norbert
- 12 P Antonie
- 13 S Adoif
- 14 U Antonín
- 15 S Vasili
- 16 P Zbyněk
- 17 S Stanislava
- 18 N MILAN
- 19 P Leoš
- 20 U Květuse
- 21 S Alois
- 22 P Pavla
- 23 P Zdenka
- 24 S Jan
- 25 Č Boží Telo
- 26 P Pavel
- 27 U Ladislav
- 28 S Lubomír
- 29 Č Petr a Pavel
- 30 P Sárka

KVĚTEN

- 1 Č Mez. den dětí
- 2 P Jakub
- 3 S Jaromír
- 4 N DALIBOR
- 5 P Dobroslav
- 6 U Norbert
- 7 P Slavoj
- 8 Č Medard
- 9 P Stanislava
- 10 S Markéta
- 11 N FLORA
- 12 P Antonie
- 13 U Antonín
- 14 U Vlastimil
- 15 S Valérie
- 16 P Květoslav
- 17 S Adoif
- 18 N MILAN
- 19 P Ivo
- 20 S Hvězdoslav
- 21 N VLASTIMIL
- 22 P Emil
- 23 U Vladimír
- 24 S Jana
- 25 Č Boží Telo
- 26 P Filip
- 27 S Svatobor
- 28 N Vilém
- 29 P Maxim
- 30 U Ferdinand
- 31 S Kamila

ČERVEN

- 1 P Ivanka
- 2 S Blanka
- 3 N FRANTIŠEK
- 4 P Barbora
- 5 Č Ambrož
- 6 P Květoslava
- 7 S Vlastimil
- 8 P Vratislav
- 9 P Antonin
- 10 N ALŽBETA
- 11 P Dana
- 12 U Přibyslava
- 13 S Lucie
- 14 Č Lylie
- 15 P Zdeněk
- 16 S Albina
- 17 N DANIEL
- 18 P Miroslav
- 19 U Abraham
- 20 S Dagmar
- 21 Č Tomáš
- 22 P Božena
- 23 S Vlasta
- 24 N ADAM A EVA
- 25 P. S. VANOČNÍ
- 26 U. S. VANOČNÍ
- 27 S Jan
- 28 Č Bohumila
- 29 P Milada
- 30 S David
- 31 N SILVESTR

ČERVENEC

- 1 S Děpold
- 2 N MARIE
- 3 P Radomír
- 4 U Prokop
- 5 S Cyril a Metoděj
- 6 Č Mistr Jan Hus
- 7 P Bohuslava
- 8 S Alžběta
- 9 N ČESLAV
- 10 P Libuše
- 11 U Olga
- 12 S Bořek
- 13 N ALENA
- 14 Č Markéta
- 15 P Karolina
- 16 N LUBOŠ
- 17 P Bohuslav
- 18 U Drahomíra
- 19 S Čeněk
- 20 N BERNARD
- 21 P Vítězslav
- 22 S ST. SVÁTEK PLR
- 23 N LIBOR
- 24 Č Bartolomej
- 25 P Kristýna
- 26 U Jakub
- 27 S Anna
- 28 Č Zlatko
- 29 P Viktor
- 30 S Božena
- 31 P Ignác

SRPEN

- 1 P Samuel
- 2 S Adéla
- 3 N BRONISLAV
- 4 P Dominik
- 5 S Milivoj
- 6 N OLDRISKA
- 7 P Lada
- 8 U Nezamysl
- 9 S Roman
- 10 Č Vavřinec
- 11 P Zuzana
- 12 S Klára
- 13 N ALENA
- 14 P Syvia
- 15 U Hana
- 16 S Jáchym
- 17 Č Záviš
- 18 P Helena
- 19 S Ludvík
- 20 N BERNARD
- 21 P Oleg
- 22 P Mořic
- 23 S Beráta
- 24 N Jaromír
- 25 P Radim
- 26 U Fjodor
- 27 N OTAKAR
- 28 P Augustýn
- 29 P Michael
- 30 S Jeroným
- 31 Č Pavlina

ZÁŘÍ

- 1 N IGOR
- 2 P Galina
- 3 U Bonumil
- 4 S František
- 5 Č Eliška
- 6 P Milena
- 7 S Sergej
- 8 N VĚRA
- 9 P Diviš
- 10 N IRMA
- 11 P Emilián
- 12 U Marie
- 13 S Reboř
- 14 Č Radomíra
- 15 P Albín
- 16 S Ludmila
- 17 N NADĚZDA
- 18 P Kryštof
- 19 U Bořita
- 20 N BERNARD
- 21 P Ilja
- 22 P Matouš
- 23 S Lubomír
- 24 Č Bartoš
- 25 P Zlatuše
- 26 U Jakub
- 27 S Anna
- 28 Č Zlatko
- 29 P Viktor
- 30 U Jan
- 31 S Růžena

RÍJEN

- 1 S VSECH SVATÝCH
- 2 Č památná
zesnulých
- 3 P Hubert
- 4 S Karel
- 5 Č Eliška
- 6 P Milena
- 7 S Sergej
- 8 U vel. římská
revoluce
- 9 P Bohumír
- 10 U Záhoj
- 11 S Jan Žižka
- 12 Č Maximilián
- 13 P Renata
- 14 S Krasoslav
- 15 N TEREZIE
- 16 P Havel
- 17 U Hedvika
- 18 S Lukáš
- 19 S Lukáš
- 20 P Kryštof
- 21 P Oleg
- 22 P Mořic
- 23 S Beráta
- 24 N Jaromír
- 25 P Radim
- 26 U Fjodor
- 27 N OTAKAR
- 28 P Helena
- 29 P Augustýn
- 30 P Michael
- 31 Č Pavlina

LISTOPAD

- 1 P Ivanka
- 2 S Blanka
- 3 N FRANTIŠEK
- 4 P Barbora
- 5 Č Ambrož
- 6 P Květoslava
- 7 S Martin
- 8 P Renata
- 9 S Vratislav
- 10 N ANTONIN
- 11 P Evžen
- 12 Č Maximilián
- 13 P Renata
- 14 Č Radomíra
- 15 P Bohdan
- 16 P Evžen
- 17 U Šáva
- 18 P Salome
- 19 S Roman
- 20 P Vendelin
- 21 S Želimir
- 22 N Halka
- 23 P Teodor
- 24 U Rafael
- 25 S Živa
- 26 S Dimitryj
- 27 P Zoa
- 28 S Lukáš
- 29 S Lukáš
- 30 P Stanislav
- 31 N ALŽBETA

PROSINEC

- 1 P Ivanka
- 2 S Blanka
- 3 N FRANTIŠEK
- 4 P Barbora
- 5 Č Ambrož
- 6 P Květoslava
- 7 S Martin
- 8 P Renata
- 9 S Vratislav
- 10 N ANTONIN
- 11 P Dana
- 12 U Šáva
- 13 S Lucie
- 14 Č Lylie
- 15 P Zdeněk
- 16 S Albina
- 17 N DANIEL
- 18 P Miroslav
- 19 U Abraham
- 20 S Dagmar
- 21 Č Tomáš
- 22 P Božena
- 23 S Vlasta
- 24 N ADAM A EVA
- 25 P. S. VANOČNÍ
- 26 U. S. VANOČNÍ
- 27 S Jan
- 28 Č Bohumila
- 29 P Milada
- 30 S David
- 31 N SILVESTR

KALENDÁŘ ŽIVOTA